

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nã tē nté kaa ñā'a ncho kada vá'a ña tutú nté o kúvi nuu i é ita ntí'xin iña ko.

² Vata tsī o nañé'ē ñá kō, ña é ñni nté o kúvi, ña ntáduku ntée é kã'an ntódō tú'ūn sán un tsi nte dá iñi ntu'u ne,

³ kuan kōo ncho xntée nā'á u di, e dóo nántukū u nté o kúvi nti'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á o é kāda vá'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dóo kaiko ñu'ū ú nto, vata koo é ntāa ú ni ntō un nti'i nūu i é vatā o kúvi,

⁴ vata koo é kīnī va'ā ntó nee iña é nuu é ntaā i é nañé'e ñá nto.

Uun ánje kãka'an ña é kaku Juaan Bautista

⁵ Ntuvi dá idé Heródē rei iña ñuú Judeá ne, ítūví uun dutu iña ñá Israee, ñá nani Zacāria, ña é ūve ta'an dutu tatá vi'i ñá nani Ābia. Nñadi'ī ñá ne, Isabee nani ña. Divi ká tatá vi'i dutu Ároon ña.

⁶ Zacariá san ni ñadi'ī ñá Isabeé ne, ntuvi ña e dóo va'á ña nuu Xuva ko; dōo dé ntaa ñá lei Xúva kō. Ntē ña tuvi neé nuu i é ka'an ntée ña'a san ña, nté uun ña.

⁷ Ntá tsi ña ni xío i'xá ña, tsí Isabeé san ne, ña ni kúvi kō i'xá ña; ntuvi ñá ne, é dōo áta ñā di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntée dutu, ñá ntoo ni'i Zacāria, é kāda tsiñu ña ini ukún Xuva kō.

⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vá'ā ntuvi Zacariá san é dūku ntée ña é kī'ví ña ini ukún ka'nu Xuva kō é kíkámí ña kútū.

10 Da nī kai'xi kútū sán ne, un ntíí ntíí ña'a san ntáñī ña, ntáka'an ntâ'ví ña kí'i kân.

11 Kidáā ne, xée ūun ánje Xuva kō mí tuví Zacaria. Ntitsi ánjē san diñi kua'a nú tēu mí kai'xi kútū.

12 Dā íni Zacariá san ánjē sán ne, un tsi kúdu'va iní ña nee é vii ña; ñá tē nté kaa u'ví ña.

13 Da kidáa kakā'an ánjē san ni ña:

—Ō Zácaria, ñá ku u'ví o, tsí Xuva kō né, tēkú ña é kākā'an nta'vin. Tsí vi'i a vé ne, koo i'xá ña dí'í ó Isabeé ne, Juaan kunáni.

14 Ñá te da dī ña'a san dóo dini ña te káku i'xá san. Divīn di, dóo ka'nu kuinī ó te káku i'xá ñadī'í ó di.

15 Tsí i'xá o ne, dōó ka'nu ña'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē ña ko'o i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitū Espíritū Sántū nima í nté dī'na dá káku.

16 Ña sá'á ne, vii ña é ñā te da díi ña ñuú Israee nakuntíkīn ñá Xuva kō.

17 Dī'na ña xee ña dá xēe Tó'o kō. Dadīi tsi iō ñá é vii ñá vatā o idé profeta Élia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā; dadīi tsi nima ñá ni ñā. Vii ña é na nāka'an vá'a i'xá san ni ūva i. Vii ña é na ntūvá'a nima ñá xení i san vata koo é na vii ña é vā'a; vii ña é na kōo tū've ña'a sán tē xee Tó'o kō —ka'an ánjē san ni ña.

18 Tsixe'e Zacariá san ánjē san:

—¿Nté koo kutuní ko te nuu é ntaā i sá'ā? Tsí xu'ú ne, dōo átā ú; ñadī'í ko di —ka'an Zácaria.

19 Kidáā ne, kaka'an ánjē san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vāta kaa e táxnuu Xuva kō ko é kākā'an u ni o tū'un e dóo va'a.

20 Vi'i a vé ne, tsí ña ni kuintí'xe o é kākā'an u nī ó ne, kuñi'in vē. Ña kúvī ká kākā'an un tsi da nte te xee tá'an ntuvi é káku i'xá o, vatā ó kaka'án u nī o —ka'an ánjē san ni ña.

21 Nñi dukuān ntantétu ña'a san Zacariá san nu kí'i kǎn. Kidáa ne, tsix'e ta'an ña, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nté kakukuií ntu Zacariá san ini ukún kǎn? —ka'an ña.

22 Dā ntíi Zacariá san ma ukún kǎn ne, é ña ni kúvī ká ka'an ña. Kidáa né, kūtuni ñá'a san é ïo é Ìni ña ini ukún kǎn. Koó da ntā'a ña kakuvi é káka'an ña, tsí kúñi'í ñā.

23 Dā inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kǎn.

24 Rkontúvi ne, ñadi'í ñá, Isabeé ne, ñú'ū i'xá ña. U'un xóo é ntē ña vādā mí ni ñē'e ña é dé kuení ña;

25 “Dóo vāā o dé Xuva ko nī kó vevii e tá'xi ña é kōo i'xá ko vata koo é ña nantii ní'nī ká ña'a sán ko”, ka'an ña.

Kaka'an ánjē tsí kaku Jesuu

26 Dā kúvi iñu xoó ne, Xuva kō né, taxnūu ña uun ánjē, ñá nani Grābiee é kǎ'in ña uun ñuu é nani Nazāree, é kāduku ntée ñuú Galilea,

27 é kíkoto ní'ni ña uun ñadī'í kuétsi, ñá nani Māria. Dīvi ñā ne, e tuví ntetu ña é kani ví'i ña ni uun ñatīi, ñá nani Jōsee, tatá vi'i rei Davii.

28 Kúkǎ'vi ánjē san mí tuví ñadī'í san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntiusi o! Dīvīn é nakaxnúu Xuva ko ō é naxnuu viko ña o. Dīvīn ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko ō —ka'an ña.

29 Koó dā kúdu'va ña é káka'an ánjē san ni ña. Da dé kuení mii ñā: “¿Nté kui kuān ó kaka'an ñá sā'á nī ko?”, ka'an ña.

30 Kidáa ne, kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī ó, Maria, tsí ni'i o é vā'á nta'a Xuva kō.

31 Vi'i a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu.

³² Dìvì né, dōó ka'nu ña'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, ña e dōó ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kuvi ña rei, vata kaa uvata ika ña, rei Dāvii,

³³ é kodo nuū ñá iña tatá vi'i ñá Israeé san nti dañu ntūvi, é ntē ña ntí'i —ka'an ánjē san ni ña.

³⁴ Kidáā ne, katsixe'e Mariá san ánjē san:

—¿Nté ntu koo kuvi sá'ā? Tsí xu'ú ne, ñá te tūvi ní'i ú ñatīi —ka'an Máriá san.

³⁵ Kidáā kaka'an ánjē san ni ña:

—Ki'xi Espiritū Sántū mé'ñu ō. Xuva kō e dōó ka'nu ña'a ña ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava ña o. Dā'ví nuu ña o ntati ñā vata kaa viko san. Dukuān ne, i'xa é kaku sán ne, dōó va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō.

³⁶ Vi'i a vé ne, ñavi'i o Isabeé ne, koo i'xá ña di, kuān te dōó ata ñā. Dìvi ñā e ntáka'an ña'a san é ña kuvi koo i'xá ña ne, é kī'i iñu xoo é ñu'u i'xá ña vevii.

³⁷ Tsí Xuva kō ne, ña túvī nee iña é ña kuvi vií ña —ka'an ánjē san ni ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an Mária:

—Xu'ú ne, ña kade tsiñu iña Xuva ko kúvi u. Na vīi Xúva ko nī kó vatā ó kaka'an ntó nī ko —ka'an ña.

Da kidáā ne, kué'ēn ánjē san.

Dā kue'en Mariá kukoto ní'ni ña Isabee

³⁹ Ntūvi tsikán ne, kantí'i tsi kue'en Mariá, kúntāa ña ñuú mí kaduku ntée Judea.

⁴⁰ Kidáā ne, xée ñā nú vi'i Zacāriá ne, kaka'an ñá ni Isābeé ntiusi.

⁴¹ Dā téku Isabeé san ntiusi ñá ne, kāntá nuu i'xá san ini i'xí ña kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū san nima ña.

⁴² Kidáā ne, un ñi kué'ēn ini ña kaka'an ñá:

—jD̄iv̄in e dií dií ka naxnuu víko Xuva ko ō é un nt̄í n̄t̄í ñad̄í'í san! jÉ n̄axnuu viko ña i'xá o é nuu ini i'xí o k̄an di!

⁴³ jXoó ntu ña'a kúvi u é v̄e'xí di'í Tó'o kó, vexkoto ni'ni ña ko?

⁴⁴ Tsí ura tsí i da téku ko ntiusi ó ne, i'xá ko ne, k̄antá nuu ini i'xí ko k̄an e dóo diní i.

⁴⁵ jNché kuān nche vá'ā o é k̄akuinchi'xe o, tsi sá'ā ne, kuntaa vātā ó kaka'an Xúva ko ni ō! —ka'an Ísabee ni ña.

⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Mária:
Dōo ka'nu kuiní ko kuenta iña Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dōo nuu d̄ini kuenta iña Xuva ko, ña é nakākú ko.

⁴⁸ Tsí Xuva kō né, ntūnta'ví ini ña ko, xu'u é da kade tsiñu ú iña ña.
Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntūví ka'an ñá'a san tsi dóo vá'a ntuvi ko.

⁴⁹ Tsí Xuva kō né, dōo iō ña é vii ña;
dōo ka'nu e táxnūu ña iñá ko.
jD̄ivi ña e dóo va'á ña!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ña ña'a,
da xōo ka ña'a, ña é k̄anuní i ña.

⁵¹ E nañé'e Xúva kō kó tsi dóo ka'nu ña;
ide ña é nt̄i'í mií é ncho vií ña'a,
ñe e dóo na'nu ña'a kuiní i;

⁵² naīnu ñá ña é na'nu ña'a san,
nántaa d̄ukun ñá ña nt̄a'ví san.

⁵³ Xé'e ña un nt̄i'í é v̄a'a é nchio ña'a,
ñe é nt̄áatan núu i.

Dá nakūnu ña ña kuiká san, koó da mii nt̄a'a ña.

⁵⁴ Xnchii ña ñá'a ña, ñá Israee, ña kade tsiñu iña ña;
ñá ni k̄unáa ini ña é ntunta'ví ini ña ña.

⁵⁵ Dukuan ō xe'é Xuva ko xū'u ñá ni ñata kō,
ni Ábraan ni i'xá ña, nchii dañu ntūvi.
Kuan ō ka'an Mária.

⁵⁶ Kidáā ne, kátūví Maria ni Isábeé te ūni xoo. Rkontūví ne, kúnū'ún ña nú vi'i ña kãn.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntaa ntúví é káku i'xá Isabeé ne, xío ūun i'xa tii.

⁵⁸ Kidáā ne, kué'en ñavi'i ña, kūkoto ní'ni ña ña, tsi dóo ka'nu kuĩni ña e káku i'xá Isabee. Ini ña tsí Tó'o kō né, dōo vá'a ntuvi xé'e ña iña ña.

⁵⁹ Dā kúvi una ntúvi ne, kue'en ní'i ña i'xá san é kã'nté nuu ña un siin kúñū é ixi i, vata ō ka'an Xúva kō. Ntío ña'a san é kunani vata nani uva i Zacariá ne,

⁶⁰ ntá tsi di'i i né, kaka'an ña:

—Ñá'ā, tsí Juaan kunáni —ka'an Ísabee.

⁶¹ Kidáā ne, ntáka'an ñávi'i ña:

—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ña é kuan nanī —ka'an ñá ni ña.

⁶² Dukuān ne, koó dā nta'a ña kakuvi é tsixe'e ña ūva i'xá san vata koo é kūtuni ña nté koo kunani.

⁶³ Uva i ne, íkan ña uun ta'vi rkunū ne, da kidáā xntée na'a ña é Juaan kunáni. Koó dā kúdu'va ña ntâñí san é kuān o xntée na'a ña.

⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zacariá san. Eni nt'u ña kãka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

⁶⁵ Un ntíí ntíí ñavi'i ña ne, koó dā kúdu'va ña. Da kaníi kã'nu ñuú Judeá san e dóo ntáka'an ñá'a san nté ō kúvi.

⁶⁶ Un ntíí ntíí ña e téku i ne, da dé kuení mii ñā:

—¿Neé nt'u é vīi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ña.

Tsí kutuní ña'a san tsi dóo nuu mé'ñu Xuva ko i.

É ita Zacaria

⁶⁷ Zacaria, úva i'xá san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū nima ñá, kaka'an ñá tú'ūn é xé'é Xuva kō é kã'an ña:

68 ꞑNa kā'an un ntíí ntíí ña'a tsi dóo ka'nu Xuva kō,
 Tó'ō ña Israee,
 tsi vé'xi ñā, vexnákakū ñá ña'a ña!
 69 Tsi táxnūu ña ña e dóo ntii iní i é nakakū ñá kō,
 uun i'xá ika rei Dāvii, ña é dé tsiñu iña Xuva ko,
 70 vata ō tá'xi Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na,
 vata ō ntáka'an ñá ka'án naa ña, ña e dóo va'a:
 71 é nantii ña kō mí'í ntaínchu'vi ñá'a san ko,
 nī mí ntáde xení ña ni kō,
 72 é ntunta'ví ini ña ni ñata kō, ña intóo ntuvi di'na,
 é ntē ña kunánī ña é kada ntáa ña
 nuu i e dóo va'a é kāka'an ñá ni ñā kídaā.
 73 Dīvi nuū i é kāka'an Xúva kō nte ntúvi di'na
 ni uva ata ko Ábraan
 tsí nuu é ntaā i é viī ña é kāka'an ña:
 74 é nakāku ñá ko nta'a ña ntaínchu'vi ko
 vata koo é vii o nee iña é kāka'an ña,
 é ntē ña u'ví kō,
 75 vata koo é kuvi kuntoo dadíi o ni ñā
 é vii ó nee iña é vā'á da kaníi ntuvi kō.
 76 Dīvin, i'xá miī kó,
 vi'i a vé ne, ká'an ntōdon tú'un Xuva kō,
 ña é dií ka ka'nu,
 tsí dīvīn ne, kí'in kodōn núun nuu Xuva ko,
 viin é koo tú've ña'a san te xee míi Xuva kō.
 77 Dīvin kuē'en é kūtuni ñá'a ña
 tsí nakate Xuva ko kuētsí ña
 vata koo é nakáku ña.
 78 Tsí Xuva kō né, dōó kantunta'ví ini ña kō né,
 taxnūu ña i'xá ña nte e dukún kān
 vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va tsi,
 79 vata koo é nāxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dóo nee,
 mí katāvi núu ña ntaṭí doxi'í.
 Nañē'e ñá ko ĩtsi mí kaka ō
 vata koo é kūntoo vá'a o.
 Dukuan ō ka'an Zacária.

⁸⁰ Kūka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña iña Xuva ko. Má kū'u kan inúu ña un tsi da nté xee ntúvī é kiī ña é kīnī ña Israeé san ña.

2

Dā káku Jēsuu (Mt. 1:18-25)

¹ Ntūvi tsikán ne, taxnūu Césa Agustū tū'ūn da mí'i ká ñuu é uve ta'an ñūú Roma, kaka'an ña é na nākuvé na'a un ntíí ntíí ña'a san.

² Sá'ā e kúvi uun ito é nakuvé na'a ñá'a san dá nūu Círeniu, kade kú'vē ña ñuú Siria.

³ Un ntíí ntíí ña'a ntánu'u ña ñuú ña é nākuvé na'a ña.

⁴ Dukuān né, ntíi Jósee ñuú Nazaree é kāduku ntée Galilea. Kidáā ne, kué'en ña ñūú Beleen é kāduku ntée Judea, ñuú mí káku rei Davii, tsí Josee ne, ðivi tātá vi'i Davii ña.

⁵ Kué'en ña, ntūvi ña ni Māria, tsí ðivi ña é kūntaa tú'un ña é kani vi'i ña ni Jósee. Maria sán ne, é ñū'u i'xá ña.

⁶ Da nī ntoo ña ñuú Beleen ne, xée ntūvi é kaku i'xá ña.

⁷ Ikān káku i'xá ña, i'xá nuu i. Nástīnuu ñá i doo ne, dā xnúu ña i ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti, tsí ña vādā ka mí vā'á o é kuntōo ña iní vi'i kán.

Dā xee ánjē mí ñū'u paxtu

⁸ Etsin ñuú Beleen ne, ñu'u paxtu má kū'u kan, ntáde ña kuenta lé'ntú ña niñú san.

⁹ Dā née inī ña, xéē ánje Xuva kō mí ñū'u ña. Nāxi'í nuu Xuva ko ntuve ña kani ntíkō diñi i mí ñū'u ña ne, dōo u'ví ña.

¹⁰ Ntá tsi kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Tsi dóo va'á tú'un nī'i ú ve. Núu i sá'a é kũntoo dínī nto, un ntí'i kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto ñuxiví san.

¹¹ Tsí ñuu Dávií ne, é káku uun i'xa é nakakū nto. Dīvi Crīstu; dīvi ñā é Tó'o kō.

¹² Vata koo é nāni'i nto i'xá san ne, nani'i nto i kátīnuu dóo, nuu ntaá ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti —ka'an ánjē san ni ñā.

¹³ Ura tsikán ne, ñá te da dīi ánjē san ntii dīto ñā, e ntáka'an ñā e dóo ka'nu Xuva kō:

¹⁴ ¡Dōó ka'nu kue'en Xúva kō, ñā tuví e dukún kán!
 ¡Ñuxiví a ne, vá'a koo kuntōo ñā'a,
 ñā e dóo va'á iña Xuva ko!
 ka'an.

¹⁵ Kidáā ne, kuntāa ánjē san e dukún kán. Paxtú san ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—Kí'in o Bēleén ve, kíkoto ntódo o nee iñá ntu é kākuví é tā'xi Tó'o ko kūtuni ko —ka'an ñā.

¹⁶ Kantí'i du'va tsi kue'en ñā, kunantúku ñā María ni Jósee ni i'xá san. Dā nání'i ñā ñá ne, ikān nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñū'u é ntaé'xí kiti san.

¹⁷ Dā íni ñā i ne, ntántaa ñā nté o kaka'an ánje ni ñā iña i'xá san.

¹⁸ Un ntíi ntíi ñā téku i ne, koó dā kúdu'va ñā é kuān o ntáka'an páxtú san.

¹⁹ Ntá tsi María sán ne, xnuu vá'a ñā nima ñá é un ntí'i é dé kuení ñā nuu i sá'a.

²⁰ Dá kúnú'u paxtú san ne, ntaíta ñā nchu'ún Xuva kō ntánakué'e ñā sintiá'vi nta'a ñā kuenta iña i un ntíi ntíi é téku ñā nī e íni ñā, tsí kúntaa un ntíi ntíi vatā ó kaka'an ánjē san ni ñā.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kán

²¹ Dā kúvi una ntúvi ne, ē'nté nuu ñā un síin kúnū é íxi i'xá san vatā xkoó ini ñā. Kidáā ne, xntánteē ñá

i é Jēsuu kunáni, ðivi ðivi é kākā'an ánjē sán ni Māría nte dí'na dá kū'un i'xá ña.

²² Dā xee tá'an ntuvi é ntuntoo ña, vatā ó kaka'an lei Muíseé ne, kue'en ní'i ña i'xá san ñuú Jerusaleen é ntāda ña i kuenta ntá'a Xuva kō.

²³ Dé ntaa ña sál'ā, tsí kuān ó kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntíí ntī í'xa tii, i'xa nuu í ne, kuntoo xio kuenta iña Xuva ko”, ka'án lei san.

²⁴ Kué'en ña, kūntído ña doméni nú nāa kán ði, vatā ó kaka'án lei iña Xuva ko: uun na'a paloma ntíkin o ūvi pāloma na'nu.

²⁵ Ntuvi tsikán ne, kátūví uun ñatíí ñuú Jerusaleen, ñá nani Símíuun ña e dóo va'á ña'a, e dóo kanuu iní ña Xuva kō. Kantétu ña amá ki'xi ña nakākú ñuú Israee. Espíritū Sántū sán tuví ni'i ñá Simíuún ne,

²⁶ xé'e ñā é kūtuni Símíuun tsí ña kuví ña tē ña ði'na kiní ña Cristu, ña táxnuu Xuva kō.

²⁷ Kidáā ne, kué'en ñā má ūkún kán, tsí Espíritū Sántū sán ne, náñē'e ñá ña é kuān koo víi ña. ðivi tsi ntuvi tsíkan kué'en ni'i Jóseé san ni Māría san i'xá ña Jesuu má ūkún kán ði é ntāda ñá i kuenta vatā ó kaka'an lei san.

²⁸ Kidáā né, kī'i Simíuún san i, iní'i nteé ña i ne, dā kidáa kākā'an ntā'ví ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

²⁹ Xuvā kó, ví'i a vé ne, é vā'á o é tā'xi nto itsi é na kūví u ve,

tsi é kuntaa vatā ó kaka'an ntó nī ko.

³⁰ É iní u nuú ko ve, ña e véxnakākú ntí,

³¹ ña e táxnūu nto é kīni un ntíí ntī ñá ntoo ñuxiví sa.

³² ðivi ñā naxi'í nuu ña ñuxivi vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu nuu ko.

Dōo xi'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñuú Israee san ði.

Kuan ō ka'an Símiuun.

³³ Uva Jēsuu ni dī'i ñā ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é kākā'an Símiuun iña i'xá ña.

³⁴ Kidáā né, nāxnuu viko Simiuún san ña ne, dá kakā'an ñá ni Māría, dī'i Jēsuu:

—Koton tsí i'xa sa'á ne, vé'xī é vīi e dóo titín ña'a ña Israee sán ne, kó'xo ñā né, ō nakuntáñi ñá kuenta iña i. Dóo titín ña'a san koto ña i ne, nantii ni'ni ña i,

³⁵ vata koo é dukuan koo kūtuni nté ō ntádē kuení nti'xe ña'a san. Divīn dí, dōo u'vi kuvi ó, vata tē káā é ūvi nuu i ni'ni ntído nima ó dī —ka'an Símiuún san ni Māría.

³⁶ Íkān ntitsi úun ñadī'í, ña e dóo atā, ñá nanī Ana, ña é ka'án naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá vi'i Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi íntóo ni'i ta'an ña ni xñ ña.

³⁷ É ita ntí'xin kīmi díko kīmi kuia é ntukíi ñā. Ñá nī ntíi kuē'en ña má ūkún kān. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu iní ña Xuva kō ne, kaitúvi ixu ña ne, kaka'an ntâ'ví ña dī.

³⁸ Ura dú'va tsi i xeé Aná san mí ntōo ña ne, eni ntu'u ña kānakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ūn ntíí ntíí ña'a san, ña ntantétu xoo é xee i é nakakū ñuú Jerusaleen.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kidáā ne, da kúvi dé ntaa ntí'i ñā é kākā'án lei Xúva kō ne, kúnū'ú ña ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mii ñā, mí nani Nazāree.

⁴⁰ Íkān éni ntu'u i'xá san é'nu. Dóo ntii é'nu. Dóo ki'in iní i. Dōo kuínima Xúva ko ī.

Dā tuví Jesuu má ūkún kān

⁴¹ Kuia kuia ntáñe'e uva Jēsuu ni dī'i ñá ñuú Jerusaleen dá kakuvi viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō.

42 Dā xee tá'an uxuvi kuía Jesuú ne, kué'en ntí'i ña ñuú Jerusaleen váta xkoó ini ña da kaxío viko san.

43 Dā inú kava viko sán ne, ítuvī mii Jésuu Jerusaleen, é ntē ña ni iní dī'i ñā, nté uva ñā.

44 Te kūntí'xi i'xá ña mé'ñu ñā'a san, kuíni ña. Uun ntuvī va vá'a ñú'u ña itsi da kútuni ña é ña te ntíkín ntu i'xá ña ña. Kidáā ne, eni ntu'u ña nántuku ña ñā mé'ñu ñāvi'i ña ni ña ini ña.

45 Ñá ni nāni'i ñā ña. Kidáā né, ntiko kōo xtúku ña, kue'en ñā, kūnantúku ña ña ñuú Jerusaleen.

46 Dā kúvi uni ntúvi ne, nāni'i ñā ña ini ukún kán. Ntoo ni'i ña mastrú lei, kaini ña e ntáka'an ñá ne, katsixe'e Jēsuú san ñá dī.

47 Un ntí' ntí' ña e téku i ne, koó dā ntákudu'va ña, tsi dóo ntíto Jesuú san ne, dōó ini ña nté koo nantiko kōo ñá dī.

48 Dā iní uva ñā ne, koó dā kúdu'va ña. Dī'i ñā né, kaka'an ña:

—I'xá miī ko, ¿nché kui kuān o dén ntun nī ntí? ¿Ñá inin ntun tsí ntuví ntí uva ō né, dōo ntánti'i iní ntí ntánantukū ntí o? —ka'an ña.

49 Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu ntō ko? ¿Ñā ntu íni nto tē kantio é i'a kutūví u má vi'i Uvā ko? —ka'an Jésuu ni ña.

50 Ntá tsi ña ni ñé'e dikí ñā nee iña é kākā'an ñá ni ñā.

51 Kidáā ne, kúnū'ú Jésuu ni úva ñā ñuú Nazareé ne, dē ntaa ntí'i ña nēe e teé tsiñu uva ña ñā. Dī'i ñā ne, xnuu vá'a ntí'i ña sá'ā nima ña.

52 Jesuú ne, kué'ēn é'nu ña. Dōo kúki'in iní ñá dī. Dōo kuínima Xúva ko ña, ni ūn ntí' ntí' ña'a sán dī.

3

Dá kākā'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Dā kúvi xe'un kuia é idé Tiberiu ña é kadē kú've un ntíí ntíí ñuú é kāduku ntée Romá ne, kidáa odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Heródē ñuú Galileá di. Ení Heródē, ñá nani Fēlipé ne, odo nuū ñá ñuú Traconite ni ñuú Ituriá di. Ña nani Līsaniá ne, odo nuū ñá ñuú Abilinia.

² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ña dutu ñá odo nūu. Ntuvia tsikán ne, xée tū'ún Xuva kō nta'a Juaan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ña ñuu itsí kán.

³ Kidáa ne, kué'ēn Juaán san, ita ntí'xin ña dá kanií dīñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kūtsi ntute ña di, vata koo é na káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsí ña.

⁴ Sá'a kúvi vata ō xnteé na'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isāia, kaká'an ña:

Xée nūu îtsí kán uun tatsin é un ntii tsi kākā'an:

“Nākoo tú've ntó itsi Xuva kō;

nakaán nuu nto itsi ntaa mí kī'in ña.

⁵ Un ntíí ntíí xi'ntí ne, ntadí nuu.

Mí'i ió xuku ni tī'í ne, ntuntaa.

Itsi mi dóo nakutá'nu ne, ntuntaá di.

Itsi mí ña vá'ā o ne, ntuvá'a di.

⁶ Kidáa ne, un ntíí ntíí ña'a san kiní ña

ñá é taxnúu Xuva kō é nakakū ñá kō”,

kuan ō ka'an tatsín san.

Du'va ō ka'an Isáiá san.

⁷ Ná tē nté kaa ña'a xée ña mí tuví Juaan é ntio ña é nakūtsi ntute ña ña ne, kaka'an Juaán san ni ñā:

—¡Ntō'o é tatá koo nto e dóo kīni ntáa nto! ¿Xóo ntu kakā'án i ni ntō é kúvi nakáku nto é ntō'o nto é ta'xi Xuva kō ve?

⁸ Vá'a tsī koo vií nto vata koo e díto é nadama nti'xe nima nto. Ná ku ka'án ntó ni tā'an nto: “Xo'ō né, tatá vi'i Abraan o”. Kaka'án u tsí Xuva kō ne, kuvi ntada ña xuu tatá Abraán tē dí ntio ña.

⁹ Dukuān ne, é iō tu've káa ntee é nak̄in nti'i ña utun sán un tsi nte nú ditsin i. Un ntií ntií utun é ña kakíi kiti vā'á i ne, katsin ña ne, dá kā'mí ña —kuān o ka'án Juaán san ni ñā'a san.

¹⁰ Kidáā né, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo vií nti kuan? —ka'an ñā'a san.

¹¹ Dá kakā'an Juaán san ni ñā kidaā:

—Xoo é iō uvi du'nu i ne, na kué'é ña kunūu tuku ña'a, ña é ña tuvi dú'nu i. Tē xoo é iō é kae'xí i ne, na kué'é ña dava na kā'xí ña'a, ña é ña tuvi é kā'xi —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kūtsi ntute ña ne, dā tsixe'e ñā Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií nti di? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'án Juaan:

—Ña kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xóo san; mii tsí é kuido nto vatā ó kaka'an leí san —ka'an ñā ni ñā.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsixe'e ñā di:

—Nti'í ni, ¿ntē ntú koo vií nti? —ka'an ña.

Ne, kaka'án Juaan:

—Ña kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Ná kākán ka nto xá'vi nto, tsí e dívi tsí é kani'i nto —ka'an ñā ni ñā.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaítsu'un ñā ntantétu ña. Ntádē kuení mii ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña.

¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñā ni ūn ntií ntií ñā'a san:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto da kanakūtsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ūn ña'a, ña e díí díí

ka ka'nu é xu'u, é ntē ña kainuu á'vi ko é nantúte ú xo'o nti'xen ña. Dìvi ñā ne, ñā tē ntúte dā'vi ñā nto, tsí Espíritū Sántu sán dā'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi.

¹⁷ Dìvi ñā né, ni'i nta'a ña ūtun é kāni ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mi ña xáka san mé'ñu ñū'ú san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, titín ka nuu i é kākā'án Juaán san ni ñā'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñā tú'ūn va'á san di.

¹⁹ Ntá tsi de tí Juaán san nī ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'i Heródē san ñad'í ení ña Felipe, ñā nani Herōdia. Dē tí ña ni ñā kuenta iña é un nti'i nuū i é kīni kaa é idé ña di.

²⁰ Ntá tsi dā téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ñā Juaán san viutun.

Dā itsi ntute Jesuú

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakūtsi ntute Juaán san un ntíí ntíí ña'a sán ne, itsi ntute Jesuu ntá'a Juaán san di. Dá kakā'an ntá'ví Jesuú ne, ura dú'va tsi nákaan xí'i e dukún kán.

²² Dítō tsi vé'xi daxi daxi Espíritū Sántū san vata kaa paloma é nākuntéku diki ñā ne, dā téku ña uun tatsín e dukún kán é kākā'an:

—Dìvīn é i'xá mīi kó e dóo ntio ko. Dìvīn é nakaxnúu ú o —ka'an tátsín san ni ñā.

Ñavi'i ata Jēsuu

(Mt. 1:1-17)

²³ É kūvi oko u'xi kuia Jēsuú san da éni ntu'u ñā edé tsiñu ña. Dìvi ñā né, i'xá Josee ña, kuíni ña'a san. Joseé san ne, i'xá Elii.

24 Elií san ne, i'xá Mataa. Mataá san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee.

25 Joseé san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Amoo. Amoo san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Elí san ne, i'xá Nagai.

26 Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Semei. Semeí san ne, i'xá Josee. Joseé san ne, i'xá Judaa.

27 Judaá san ne, i'xá Juanaan. Juanaán san ne, i'xá Resa. Resá san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabeé san ne, i'xá Salatíee. Salatíee san ne, i'xá Nerí.

28 Nerí san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Adi. Adí san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaán san ne, i'xá Ee.

29 Eé san ne, i'xá Jesuu. Jesuú san ne, i'xá Eliezee. Eliezeé san ne, i'xá Joriin. Joriín san ne, i'xá Mataa.

30 Mataá san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaá san ne, i'xá Josee. Joseé san ne, i'xá Jonaa. Jonaá san ne, i'xá Eliaquiin.

31 Eliaquiín san ne, i'xá Melea. Meleá san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan.

32 Nataán san ne, i'xá Davii. Davií san ne, i'xá Isaii. Isaií san ne, i'xá Obee. Obeé san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun.

33 Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaá san ne, i'xá Amiin. Amiín san ne, i'xá Arni. Arní san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa.

34 Judaá san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaá san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá

Taree. Tareé san ne, i'xá Nacoo.

³⁵ Nacoó san ne, i'xá Seruu. Seruú san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Peleé san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala.

³⁶ Salá san ne, i'xá Cainaan. Cainaán san ne, i'xá Afasaa. Afasaá san ne, i'xá Seen. Seén san ne, i'xá Noee. Noeé san ne, i'xá Lamee.

³⁷ Lameé san ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá Jaree. Jareé san ne, i'xá Malalee. Malaleé san ne, i'xá Cainaan.

³⁸ Cainaán san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá See. Seé san ne, i'xá Adaan. Adaán san ne, i'xá Xuva kō.

4

Dā nchó koto ntee tó'ō e ña vá'ā san Jesús (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesuú ne, nuu tsitu Espíritū Sántū sán nima ñá, ntiko koō ña é ñe'e ña nú ntute ka'nu é nani Jōrdan. Kue'en ní'i Espíritū Sántū san ña, kué'en ña ñūu îtsí kân mí xoxó ña'a.

² Ikân itúvi ña uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'ō e ña vá'ā san ne, ìto nteé ña. Ñá ni ē'xí kue'en ña ntuvi é itúvi ña ikân. Dā rkontúví ne, kâkin ña.

³ Kidáā né, kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva ko ō né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'ū —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña.

⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tāñú'ū san kantío ña'a san, tsí kantio ña un ntí'í tú'ún é kâka'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñá ni ì.

⁵ Kidáā ne, kúxee ni'i tó'ō e ña vá'ā san ña uun itsi mi dóo dūkun. Uun da'na tsi nañé'ē ña un ntíí ntíí ñuu é íó da kaníí ñūxiví ne,

⁶ kaka'an ni Jesús san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kú'ven dá kaníí ñūxiví san. Ta'xi u é un ntí'í e dóo va'á san é kúví ña o. Tsí xu'ú ne, é ntūvi kuenta ntá'a ko é un ntí'í sá'ā ne, kué'ē ú da xōo ka tsi é ntio ko.

⁷ Te nakūnchítin nūú ko ne, te kunūu ini ó ko ne, é un ntí'í kúvi ña o —ka'an ni Jesús.

⁸ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni í:

—Tū'ún Xuva ko ne, kākā'an: “Kunūu ini o Tó'o o Xuva o. Da mii tsi ñā é kuínti'xe o ña”, ka'an —ka'an ñá nī tó'ō e ña vá'ā san.

⁹ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen. Nakáa ñā dikí xúkun ka'nu mí'í e díí díí ka dukún ne, dá kakā'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é divín é I'xá Xuva kō ne, nakō'xón nuun kúñu o un tsi nte í'a.

¹⁰ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō:

Tsí taxnūu ña ánje ñā é vii ñá o kuenta, é kūnuu mé'ñu kūnuu dava ña o.

¹¹ Kūrkaa ánje san o,

vata koo é ña náki'in nté uun xuu, ka'an —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni Jesús.

¹² Ne, nántiko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni í:

—Du'vā ó kaka'an tú'un Xuva kō di: “Ñá ku ntē dúkuan kōto nteen Tó'o o Xuva o”, ka'an —ka'an ñá nī é ña vá'ā san.

¹³ Dā ña ni kuvi vii tó'ō e ña vá'ā san nté koo vii é kō'xó ntéé Jesuu ne, kīi nteé xio, kue'en.

*Dā éni ntu'u Jēsuu dé tsiñu ña ñuú Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

14 Nāxee Jēsuu ñuú Galilea, nuu tsitu nima ñá Espíritū Sántū san é vii ñá tsiñu ña. É da mí'i ká ñuú ntáka'an ñá'a san iña Jēsuu.

15 Nakuá'a ña ñā'a san ta'án ñuu ta'án ñuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Un ntíí ntíí ña'a san ntáka'an ñá e dóo va'á Jēsuu.

Dā itúvi Jesuu ñuú Nazaree
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Kidáā né, nāxee Jēsuu ñuú Nazaree, mí é'nu ña. Ntuvia dá iō dá'na ne, ku'é'en ñā má vi'i mí nataká nuu ña Israee váta xkoó ini ña. Nákontítsi ña é nakuā'a ña tú'un Xuva kō.

17 Xé'e ña ña tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isāia. Nākaán ña ne, nāni'i ña mí du'vā ó kaka'an:

18 Espiritu Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko, tsí ñi ña teé tsiñu ña ko é ká'án u tú'ún é vā'á ni ña ntā'vi.

Ñi ña táxnūu ña ko é ká'án u ni ña ñu'u kutū nté koo nakáku ña, nī é nākaán u ntuxnúu ña kuāa, nī é nakākú u ña ntáde xení ña'a ni i,

19 nī é ká'án u tsi é xee ntúvi e dóo va'á koo vii Xuva ko ni ñā'a.

Kuān ó kaka'an tú'ún é nakuā'a ña.

20 Kidáā ne, naxtínuu Jesuu tútu san ne, dā nakué'e ña ña kaxntíi nú vi'i mi ntánataká nuu ña ne, nákutūvi xtuku ña. Un ntíí ntíí ña ntoo sán ne, ntaíto ña ña.

21 Kidáā ne, éni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñā:

—Tū'ún sa'á ne, é vevii é kākuntaa vata kaa e téku nto dá kanakuā'a ú nto —ka'an Jēsuu.

22 Un ntíí ntíí ña'a sán ne, vá'ā ó ntáka'an ñá iña Jēsuu. Da kúdu'va ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an ña. Ntatín mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Ñā ntu te i'xá Josee ñā sā'a? —ka'an ñá'a san.

²³ Dá kakā'an Jésuu ni ña:

—Ncho ka'an ntó nī kó vatā ó ntáka'an ñá'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntō ne, ntavá'a mii ntō kúñu ntō.” O ncho ka'an ntó nī ko: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuú Capernaú ne, kuān koo víi nto i'a di, ñuú mii ntō”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi nté uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ñá ntō ña'a san, ña ñuú mii ñā, é kīni ña tú'ūn é kākā'an ña.

²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi ñá te da dīi ñadi'í kii san ntoo ña ñuú Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidáā ne, ña ni kīn kuē'en tsi davi uni kuia nte dáva ne, dōo kútama ña'a san da kanīi ñūú san.

²⁶ Ntá tsi ña ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntíi ña ñadi'í kii, ña ñuú Israee, tsi táxnūu ña ña é kixntíi ña uun ñadi'í kii, ña ñuú Sareta, ñuu é tuvi étsin Siduun.

²⁷ Ná te da dīi ña ntákuvī kui'i é kānako'xo kúñu ī ntóo ña ñuú Israee ntuvi da katúvi ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Elīseu, ntá tsi nté uun ña'a, ña ntánchokuvī, ña ni ntuvá'a ña. Tsí mii tsi Nāmaan, ña ñuú Siria, ntuvá'a ña —ka'an Jésuu.

²⁸ Ntá tsi ña ntōo iní vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, un vá'a tsi kúdiin ña dā téku ña é kuān ó kaka'an ña.

²⁹ Nákuntāñí ña'a sán ne, nakunu ña Jesuu ñuú ña. Kue'en ní'i ña ñā rki uku é nakō'xó nuu ñá ña.

³⁰ Ntá tsi kī ni'ni Jésuu mé'ñū ña'a san, kué'en ñā.

Ñatī, ña é nuu é ña vá'ā nima i

(Mr. 1:21-28)

³¹ Jesuú ne, kué'en ña ñūú Capernau é tuví ñuú Galileá ne, ikan kanakuā'a ña ñá'a san ntúvi dá iō dá'na.

³² Koó dā kúdu'va ña'a san tú'ūn é kanakuā'a ña ña, tsi dóo iní Jesuu nee é kākā'an ña.

33 Má vi'i mí nataká nuu ña Israeé san ne, tuví uun ñatíi, ña é nuu é ña vá'ā nima í ne, un ntii tsi kākā'an:

34 —¡Na koo mii ntō nti! ¿Neé ntu vii ntó nī ntí, Jesuu, ña ñuú Nazaree? ¿Vē'xí ntu nto é nākunaá nto nti? Xu'ú ne, iní u nto, tsí ðivi ntō e dóo va'á nto iña Xuva ko —ka'an ni Jésuu.

35 Kidáā ne, de tíi Jesuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ñá ni ī:

—¡Diin tsi kutūvin! ¡Ntiin nima ñátíi sā'a! —ka'an ñá nī e ña vá'ā san.

Kidáā né, un ntii tsi nāntava é ña vá'ā san ña ñu'u kan, mé'ñū un ntíi ntíi ña'a san da ntíi nima ña. Ntē ña ni níi kui'í ña da ntii é ña vá'ā san.

36 Dōo u'ví ña'a san un ntíi ntíi ñá da íni ña. Ntátsixe'e ta'an mii ñā:

—¿Neē ntú tu'un sá'ā? Ña sá'á ne, ¿nté kui dóo iō ña é vii ña? Tsi dá mii tsi kākā'an ñá ne, kūvi idé ña nakúnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

37 Da mí'i ká ñuú san ntáka'an ñá iña Jésuu.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Sīmuún Pedru

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Kidáā ne, nākuntísi Jesuu, ntáka ña vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, kué'en ñā nú vi'i Sīmuun Pedru. Ikān tuví ñuntíi ña ne, dōo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dā xe'e ntá'a Jesuu é na ntāvá'a ña ña.

39 Nākuntēi Jesuu nuu ñadi'í san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntíkó ka'ni san. Ura tsí i nakuntísi ña, da de vá'a ña é kā'xí Jesuu ni ñá'a ña.

Dōó titín ña ntánchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Ura da kaído nuu ngántíi san ne, xée ūn ntíi ntíi ña'a san, xee ní'i ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí

tuví Jesuu. Dóo títin nuu kuí'i ntákuvi ña. T̃in nta'a J̃esuu ñá'a san xe un xé un ñā, ntavá'a ña ña.

⁴¹ Ñá te da d̃i ña ntánchokuví san ne, nt̃i é ña vá'ā sán nima ña. Koó dā ntákachu'u ntáa é ña vá'ā san, ntáka'an:

—j̃divi ntō é I'xá Xuva ko ntō! —ka'an.

Ntá tsi de tíi Jesuu ni é ña vá'ā san. Ñá ni xē'é ña itsi é k̃ā'an, tsí ini tsí divi ñā é Cristu ña, ña e táxnuu Xuva kō.

Kaika Jesuu kanĩ ñūú Galilea, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san
(Mr. 1:35-39)

⁴² Dā tuví ne, kué'en J̃esuu díñi ñūú san mí xoxo ntóo i. Ntá tsi ña'a sán ne, dōo nántuku ña ñā. Xée ñā'a san mí tuví ña ne, ñá ni nataxā ñá ña, tsí ña ni ntío ña'á san é k̃í'ín ka ña.

⁴³ Ntá tsi kaka'an J̃esuu:

—Da mĩ é k̃í'ín ka ú xio ñūú san, kika'án u ni ñā'a san tú'ūn é vā'a iña i mí kadē kú've Xuva kō, tsí divi tsiñu s̃ā'a e táxnuu Xuva kō ko —ka'an J̃esuu.

⁴⁴ Kué'en ñā ne, kuka'an ntódo ña ni ñā'a má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san dá kanĩ ñūú Judea.

5

Nuu i e dóo ka'nu e kúvi ñi ña ntát̃in tsákā
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuvi ne, ntitsí Jesuu díñi míni k̃ā'nu é nani Genesāree. Ñá te da d̃i ñá'a xee ña é k̃ini ñá Jesuu. Un tsi tavi núu ña ñā e dóo ntio ña é k̃ini ña tú'un Xuva kō.

² Iní Jesuu úvi tun ntōo íxū é ntoo diñi ntute k̃ān ne, ña ntátava tsákā sán ne, é ntii ña tun ntōó san é nakate ña xunu ña.

³ Kidáā ne, kúxēe Jesuu iní tun ntōo Simuún san ne, dā ikan ñá ña da xe'e é na nak'ín íka ká ña iní ntute san tun ntōó san. Kidáā né, eni ntu'u ña kākā'an ñá ni ñā'a san.

⁴ Dā kúvi ka'an ñá ni ñā'a sán ne, kidáā ne, kaka'an ñá ni Sīmuun:

—Kuē'en ni'i nto tún ntōó san iní ntute mí kúnú san ne, dá nakuítá nuu nto xunu nto, dá t̄in nto tsákā san —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵ Simuún san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kuē'en nīñu vétun é ñū'u nti, ntáde tsiñu ntí ne, nté uun tsákā ña ni ní'í nti ti. Ntá tsi te ðivi nto kā'an ntó ne, nakuítá nuu xtuku ntí xunú nti —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nti'xe ña ne, nī kuē'en tsí ñu'u tsitu tsákā san xunú ña dā nátavā ña. Dókō sá ni ntātsin tu'un xunú ña.

⁷ Kidáā né, ide ña nta'a ña ni ñá ñu'u tuku tun ntōó san vata koo é kí'xi ña, kixntíi ña ñā. Kí'xi ña ne, natsítu kuē'en ñá ntuvi tún ntōó san. Dókō sá te ni ntíi ntoko tun ntōó ña.

⁸ Dā íni Simuun Pedrú san nté ō kúvi ne, nākunchíti ntāa ña nuu Jēsuu, dá kakā'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ō, tsí xu'ú ne, dōó iō kuetsí ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁹ Tsi dóo ū'ví Simuún san, ni ūn ntíi ntíi ña nguíi san, tsi dóo kue'e tsákā táva ña.

¹⁰ Kuan ō kuíni Santiaú san ði nī Juaan, i'xá Zebedeu, ña é dadíi ntáde tsiñu ni Sīmuún san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni Sīmuun kídaā:

—Ñá ku u'ví o. Tsí vatā o den da t̄in o tsákā ne, un tsi nté veví ne, kuan kōo ni'i o ña'a, ña é kuntikin Xúva kō ði —ka'an ñá ni Sīmuun.

11 Kidáā né, ntii ni'i ña tun ntōó san diñi ntute kân né, dā tsóo mii ntĩ'i ña iña ña, dá kuē'en ñá, kuntikin ñá Jesuu.

*Dā ntavá'a Jesuu ña nako'xo kúñu ī
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)*

12 Uun ntuvi ne, tuví Jesuu uun ñuú ne, xée uun ñatĩi, ña é kanako'xo kúñu ī. Dā íni ña Jesuú ne, nákutĩntei ña ñu'u kân, kaikan ña dá xe'e:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi nakuitā ntó kui'í ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

13 Kidáa ne, tñn nta'a Jēsuu ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Ntio ko. ¡Na ntūvá'an ve! —ka'an ñá ni ñā.

Ura dú'va tsi i kue'en ntí'xe kui'i é kanako'xo kúñu ñā.

14 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nté uun ña'a san ña ku ká'an ni'in ña. Mii tsi é kuē'en nta'a dutú san na kinī ñá o. Kuē'en ni'in doméni iña i é ntūvá'an san vata ō ka'an Muísee, vata koo é un ntíí ntíí ña'a san kutúni ña tsi é ntuntoon kui'i é kākuví o —ka'an ña.

15 Ntá tsi da díí díí ka kūxée nuu tú'un iña Jēsuu. Ñá te nté kaa ña'a nataká nuu ña é kīni ña é kākā'an Jēsuú nī é ntuvá'a ña kui'i ñá di.

16 Ntá tsi Jesuú ne, kīi nteé xio ña mí xoxó ña'a ntoo ña ne, íkan kūka'an ntâ'ví ña.

*Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña natñn
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)*

17 Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ñá ni ñā'a san. Ikân ntoo ña fariseu ni mastrú leí di, ña vé'xi da kanñi ñuú Galilea, ñuú Judeá, ni ñuú Jerusāleen. Dōo xé'e Xuva kō é kūvi vií Jesuu é ntavá'a ña ña ntánchokuvi.

18 Kidáā ne, xee ní'i ña uun ñatī, ña natīn, ntēkú ña chidō. Ncho k'vi ni'i ña ña iní vi'i kan é xtuvī ñá ña nuu Jésuu,

19 ntá tsi ña ni naní'i ña nté koo k'vi ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñī ña. Dukuān ne, kúxēe ña rki ví'i kan, dā nakuído ña xkīti tsió san ne, da nákiī ñá ña nchokuví san, kanīi tsi ña ni chido ñā, nuu Jésuu.

20 Dā íni Jesuu tsi dóo ntánuu iní ña vexní'i ñā ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—Vevíi ne, é dē ka'nu iní u ni o kuētsí o ve —ka'an ña.

21 Kidáā ne, mastrú leí san nī ña fariseú san ne, eni ntu'u ñā ntádē kuení mii ñā: “¿Neē ntú ña'a ña sá'a é dotō tsí kaka'an ñá tú'ūn e dóo xii kaa? Tsí xoxo kuvi víi i é káda ka'nu iní i ni kuētsí kō. Mii tsi Xuva kō é kúvi víi ña.” Kuān ó ntádē kuení ña.

22 Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña nté ō ntádē kuení ña'a san ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kuān ó ntádē kuení ntu nto?

23 ¿Neé ntu é díi ka ña ntii tú'ūn é ká'án u, te kuinī nto: “É ntōo kuētsi o vē”, o te ká'án u: “Nakuntísin ve, nakakan”?

24 Nañē'é u nto tsí xu'u é vēxkúvī ú ñatī ne, kuvi víi u é nakate u kuētsi ñá'a ñuxiví sa —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña natīn san:

—Nākuntísin vé ne, dá naki'in chido ō ne, dá kúnú'ūn nú vi'i o kán —ka'an Jésuu ni ña.

25 Ura tsí i nakuntísi ña natīn san mé'ñu ūn ntíí ntíí ña'a san ne, da náki'i ña chido ñā, kunú'u ña nú vi'i ña kán, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō.

26 Un ntíí ntíí ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. Dukuān ú'vī ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e íni o vevíi —ka'an ña.

Dā kána Jesuu ñá nani Lēvii
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Dā kúvi sá'ā né, ntīi Jesuu, kué'en ña. Xée ñā mí tuví ña kaido diu'un xôo iña ñuú Roma. Levii nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xôo ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikín ko —ka'an ñá ni ñā.

²⁸ Kidáā ne, nákuntĩtsí Levii san. Tsoo mii ntĩi ña iña ña, kué'en ña, kantikín ñá Jesuu.

²⁹ Da rkontúví ne, tsū'un Levii san viko nú vi'i ña kan kuēnta iña Jēsuu. Ñá te da dīi ñá'a, ña ntánataka diu'un xôo iña ñuú Romá san, nátaká nuu ña. Kidáā ne, uun tsi itsi intóo ntĩi ntĩi ña nú mesa.

³⁰ Ntá tsi ña fariseú san ni mastrú lei é dadii tsi ntáde tsiñu ña ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ntée ña ña ntántikín Jēsuu, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntaé'xi dadii nto nī ña ntánataka diu'un xôo iña ñuú Romá san, ni ña iō kuetsí i di? —ka'an ñá ni Jēsuu.

³¹ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xoó ña'a, ña é vā'á ne, ñá kantio ña medíkū. Tsi mii tsī ña ntánchokuví san é ntio ña medíkū.

³² Ñá te ña é vā'á san ña é vexnantukū u, tsí ña iō kuetsí i san, vata koo é na nativi iní ña kuetsi ña —ka'an ñá ni ña fariseu.

Kuenta iña i é kuntoo ixu ō
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Ña ntántikín Juaán san nī ña ntántikín fariseú san ne, dōo ini xkuntoo ixu ñā; dōo ini ka'an ntâ'ví ña di. Ntá tsi ña ntántikín ntó ne, nguentúvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kŭvi ntu vii nto é ña ká'xi ña'a san mí iō víko e ntatánta'a ña da ntóo ni'i ña ña e tánta'a san?

³⁵ Ntá tsi tē xee úra i é k'ín ni'i ña ña e tánta'a sán ne, da kidáa kuntoo ixu ñā —ka'an ña.

³⁶ Kantaa ña ni ñā nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xée i é nākunteé nuu du'nu ata. Te kuan kōo vii ña ne, nativī ñá du'nu xée san ne, ñá vā'á ito ka, tsí ña te dadí tekú doo xée san nī doo atá san.

³⁷ Ntē xoxo tsu'un i ntute tinti'o xéé san iní ñi atā san, tsi ntute tinti'o xéé san ne, dōo ntii inī i ne, ntáta ñi atā san. Ñi san ni ntute tinti'o sán ne, ntuvi kunáa te ntāta.

³⁸ Dukuān é kantio é kŭ'un ntute tinti'o xéé san iní ñi xéé san di.

³⁹ Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atā sán ne, ñá vādá ntio i ntute tinti'o xéé san, tsí díi ka vá'a xi'i ntute tinti'o atā san é ntute tinti'o xéé san, kuiní i —ka'an Jesús ni ña.

6

*Dā táva ña ntini'i Jēsuu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)*

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu ni ña ntiní'i ñā, itā nti'xin ña má trigu kan. Ña ntini'i ñā né, tává ña xoko trigú san, dā xiín nuu ña nta'a ña ne, dā é'xi ña ntikin i san.

² Kidáa né, iō ñá fariseú san ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kuān ó ntáde ntu nto? Tsi dōo xií kaa é kuān koo vii o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté ō dé Davii ni ña ntiní'i ña uun ntuvi da dōo kákin ña?

⁴ Tsí kuk'vi ña iní vi'i Xuva kō né, dā kí'i ña tañú'u e kúviko iña Xuva kó ne, dā é'xi ña, divi ña

nī ña ntɪnɪ'li ña, kuān te da mii tsi dutú san é kŭvi ka'xí ña tañú'ū e kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vĕxkúvi ú ñatíí ne, kadē kŭ'vé u iña ntúvi dá iō dá'na san —ka'an ña.

*Ñatī, ña natɪn nta'a i
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)*

⁶ Tuku ntuví dá iō dá'na ne, kué'en Jĕsuú san má vi'í mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntuvu ña kanakuā'a ña ña'a san. Ikān tuví uun ñatíí, ña natɪn nta'a i.

⁷ Mastrú leí san nī ña fariseú san ne, ntaíto xu'ū ñá Jesuu nté koo vií ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá iō dá'na san ne, vata koo é nī'li tsi ña nté koo tsi'í kuétsi ña ña.

⁸ Ntá tsi Jesuú ne, iní ña nee e ntádē kuení mastrú leí san nī ña fariseú san ne, kaka'an ñá ni ñatī, ña natɪn nta'a i san:

—Nākuntĩtsin ne, dá kuntĩtsin mé'ñū ña ntoo san —ka'an ña.

Nākuntĩtsí ña ne, íntĩtsí ña mé'ñū ña'a san.

⁹ Kidáā ne, kaka'an Jĕsuu ni ña nguií san:

—Iō é tsixē'e ú nto ve. ¿Neé ntu é vā'á vii o ntuvi dá iō dá'na? ¿ō vii o é vā'á ne, ō vii o é kīni kaa? ¿O nakākú o ñā'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Ito díto Jesuu un ntíí ntíí ña ntoo diñi ña ne, dá kakā'an ñá ni ñatíí san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé ntí'xe ñatíí san ne, ura tsí i ntuvá'a nta'a ña.

¹¹ Ntá tsi ña nguií sán ne, dōo kúdiin ña. Eni ntuvu ñā ntáka'an ña neé ntu é vií ñá ni Jĕsuu.

*Dā nakaxnúu Jesuu uxúvi ñā'a pustru ña
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

12 Ntuvi tsikán ne, kué'en Jēsuú uun itsi xukū mí kūka'an ntâ'ví ña. Nñi nĩñú san kaka'an ntâ'ví ña ni Xuva kō.

13 Dā tuví ne, kāna ñá un ntíí ntíí ña ntántikín ñá ne, da nākaxnúu ña uxuvi ñá'a xoo é vīi i pustru ña.

14 Ña sã'a é nakaxnúu ña é vīi ñá pustru ña: Simuun, ña e xntánteē ña é Pedru kunáni ña; ni Andree, ení Simuun; ni Sántiau, Juan, Felipe, Bartulumeo,

15 Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Sīmuun, ña xntánteē ña é Zeloté di;

16 nī Júdā, ení Santiau; ni tūku Júdā, ñá é vē'xí ñuú Iscariote, ðivi ña é diko ña Jēsuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuā'a Jesuu

(Mt. 4:23-25)

17 Dá kũntíi Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntĩtsí ña mí nenī núu ne, ikān náataká nuu un ntíí ntíí ña'a, ña ntántikín ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san náataká nuu ña ntuvi tsikán di, ña é vē'xí da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusáleén di, ni ñūú Tíru ni Síduun, ñuú é ntoo diñi ntute ñu'u kán. Xée ñá é kinī ña é kaka'an Jēsuú ne, é ntavá'a ña ña nēe kui'i ntákuví ña.

18 Ña ntánto'o i é ñu'u é ña vá'a nima í ne, ntuvá'a ña di.

19 Dukuān ne, un ntíí ntíí ña'a san ncho tñn nta'a ña Jēsuu, tsí ini ña tsi dóo iō ñá é vīi ña é ntavá'a ña un ntíí ntíí ña'a san.

Xoo e dñí i ne, xoo é ña dñí i

(Mt. 5:1-12)

20 Ito Jesuu ña ntiní'i ña ne, dá kakā'an ñá ni ñá:
—Nté kuān nte vá'a o iña nto é ña tuví neé iō nto, tsí kaduku ntée nto mí kadē kú've Xuva kō.

21 Nté kuān nte vá'a o iña nto é vevíi e ntákakin nto, tsí rkontúví ne, nta'a nto.

'Nté kuān nte vá'ā o iña nto é veví ne, ntaéku nto, tsí rkontúví ne, naxkuntée nto.

²² 'Nté kuān nte vá'ā o iña nto dá ña ntío kue'en tsí ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntō, da ntáka'an ntée ña nto, da ntánantii ní'ni ña nto tsi ntántikin ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatī.

²³ Na nākunuu dīni kue'én nima nto. Un tsi kantíta mii ntō e dóo dīní nto ntuvi dá kuan kōo víi ña ni ntō. Tsí dīvi ntō ne, ní'i nto ūun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsí kuān o dé xení ñata ñā, ña intóo nte ntúvi di'na, nī ña ka'án naa Xuva ko.

²⁴ 'Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é nī'i nto é intoo dīnī nto.

²⁵ 'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo iō iña i veví, tsí rkontúví ne, dōo nto'o nto é kā'xi nto.

'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo dīnī i veví, tsí rkontúví ne, kueku nto ne, kuntoo nta'xa nto di.

²⁶ 'Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntíí ntíí ña'a sán ne, dōo vá'ā ó ntáka'an ñá iña nto, tsí kuān o dé ña intóo kídaa nī ña é dotō tsi ntáka'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntāā e ntáka'an ña.

Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ntá tsi ntō'o e ntaíni nto ne, kaka'án u ni ntō: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kō víi nto nī ña ntaínchu'vi ntó di.

²⁸ Nāxnuu viko nto ña e ntáka'an ntée nto. Kantá'ví ntó iña ña ntáka'an kīni iña nto.

²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntō tīnuu nto é ūun xo ká san di, na kué'é ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kunī'i ña.

³⁰ Da xōó ka ña'a, ña é kaikan kudii neé ntio i ne, kué'e ntō. Te ki'i ña da nēé ka iña ntó ne, ñá ku ntāka nto.

31 Vií nto ni tã'an nto vatã ó ntio nto é viĩ ñá ni ntõ.

32 "Tẽ ntãkuinima ntó da mii tsĩ ña é kãkuinima í nto ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i nto? Un tsi nté ña kini ntáa san kuãn ó ntáde ña.

33 Te vã'á o ntáde nto é da mii tsi ni ñã'a, ña é vã'á o ntáde ni ntõ ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i ntó di? Tsí un tsi nte ñá kini ntáa sán ne, kuãn ó ntáde ña di.

34 Te xntii nto tã'an nto vata koo é na xntii ña ntõ ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i nto? Tsí ña kini ntáa sán ne, kuãn o xntii ña tã'an ña vata koo é na xntii tã'an ña ña di.

35 Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ña ntákune'u iní i ni ntõ. Vá'a kōo vií nto ni ñã'a. Xntii nto tã'an nto é ña kuntétu nto te xntii ña ntõ di. Kidáã né, dōó ka'nu nuu i é ta'xi Xuva ko ntõ. Kidáã ne, kuví ntí'xe nto i'xá Xuva kō, ña e dōó ka'nu. Tsí ña ña e dōó vá'ã ó kade ña nĩ ña kini ntáa san, ña e ñá ini é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō.

36 Vata tsĩ o ntũnta'ví ini Xuva ko ntõ ne, kuan tsi kōo ntunta'ví ini nto ta'an nto di.

Ña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)

37 "Ñá kũ ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuãn ne, ñá ka'an ntée Xuva ko ntõ di. Ñá ku nakuitã ntó ta'an nto ne, dukuãn ne, ñá nakuĩtã Xuva ko ntõ di. Kada ka'nu iní nto ni tã'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu iní Xuva ko ni ntõ di.

38 Vata tsĩ koo kué'e nto ne, kuan tsĩ koo ni'i nto. Kũ'vé va'á ni'i nto. Nakuédin nuu ña, nakidi nuu ña ne, kunuu tsitu kué'en da nté nakuĩdo káva. Tsí ña ña tsĩ kú'vé é kãnakii kú'vé ntó ne, ña ña tsĩ kú'vé nãta'xi ña nto di —kuan o ka'an Jẽsuu.

39 Kidáã ne, nañé'e ñá ña'a san nté koo vií ña, kaka'an ña:

—¿Vá kŭvi ntu vií uun ña kuāá san nañē'e ñá tuku ña kuāa mí'i kī'in ña? ¿Ñā ntu kó'xo nuu ña ntuvi ñá xavi?

⁴⁰ Nté uun ña kanakuā'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē ntí'í kútu've ña ne, kudadii ña ni mastru ña.

⁴¹ ¿Nté kui kaiton ntun xáka ūtun é nūu ntuxnúu tā'an o? Tsí nte ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ō.

⁴² Tē ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ō ne, ¿nté kui dōto tsí kaka'an ntún ni tā'an o é na tā'xi ña nuu ña é natāvan xáka ūtun é nūu ntuxnúu ña? Divīn e dá mii tsi rki xaa o ntéku é kākā'án ne, di'na natāvan ntu'u é nūu ntuxnúu mii ō vata koo é kŭvi kinín vā'an é natāvan xáka ūtun é nūu ntuxnúu tā'an o.

Tē kīi kīi i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ña túvi utun vā'a é kāta'xi kīi é ña vá'ā. Nté utun ña vá'ā san ña katá'xi kīi é vā'a.

⁴⁴ Da neé ka utun, kutuni ko neé utun dá kakii kīi i. Ñá kakīi igú san utun iñu, ntē ña kakíi tinti'ó san má xuku iñū.

⁴⁵ Ñatīi, ña é vā'á ne, kaka'an ña nee é vā'a, tsí nuu é vā'á san nima ña. Ñatīi, ña é kīni kaa ne, kaka'an ña é kīni kaa, tsí nuu é kīni kaa nima ña. Tū'un é kākene xu'u ña ne, nima ñá kakene.

Uvi núu i ētí vi'i
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Nté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsí xu'u é Tó'o ntō ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é kākā'án u ni ntō?

⁴⁷ Ka'án u ni ntō xoo é kantīkin ntí'xe i ko, xoo é katekú ntí'xe i ne, kade ntaa é kākā'án u.

⁴⁸ Ña sā'á ne, vata kaa uun ñatīi, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na kaete nuu kunū ñá ne, xtuvī ñá

eti i san nú xūu. Dā é'nu ntute sán ne, dōó ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dóo kutū tuví etí i.

⁴⁹ Xoó ña'a é katekú i ntá tsi ña te kade ntaa ña é kāka'án u ni ñā ne, vata kaa uun natii, na é xntĩtsí vi'i i da mii tsī nú ñū'u sán ne; ntē ña ni de vá'a na etí vi'i sán ne, dā é'nu ntute sán ne, dōó ntii duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jesús.

7

Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña sntadun, ña ñuú Roma
(Mt. 8:5-13)

¹ Dā kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñuú Capernau.

² Ikān tuví uun ña'ā tó'ō sntadun, ña ñuú Roma. Tuví uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dóo ntio ña ne, dōó nchokuví ña. E dóko sā kúvi ñā.

³ Da téku tó'ō sntadún san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jesúsú ne, taxnūu ña ñata, ña odo nūu ña Israee, e kíkakan ñá dā xe'e nta'a Jesuu é na kī'in ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san.

⁴ Dā xee ñátā san mí tuví Jesúsú ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Vii nto da xe'e, xntii kudii nto tó'ō sntadún san, tsi dóo va'á ña'a ña,

⁵ tsi dóo kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ñā xntĩtsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú ntī —ka'an ña.

⁶ Kidāā ne, kué'en Jesúsú ni ñátā san. Ntá tsi dóko sā xee ña nú vi'i ña kān né, taxnūu tó'ō sntadún san ña dóo vá'a tiin ni'i ñā é kūka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, ñá tē nté sa vá'a ña'a u é kuīta ntí'xin nto nú vi'i ko.

7 Ntē ña te nté sa vá'a ña'a u é xēé u un tsi nte mí tuví nto, kuiní ko. Ntá tsi te mii tsī é kā'an ntó ne, ntūvá'a ña kade tsiñu iñá ko.

8 Tsí xu'ú ne, ió tó'ō kó ñi, ña odo nūu iñá ko ne, dōó títin sntadún ko é odo nūu ú iña ñá ñi, é kátee tsiñú u ña nēe é vií ña. Te kā'án u ni ñā é kī'in ñá ne, kī'in ñā. Te kā'án u ni ñā é na kī'xi ña ne, ki'xi ña. Te taxnūu ú ña ntáde tsiñu iñá ko é vií ña sá'ā ne, vií ña —ka'an tó'ō sntadún san.

9 Koó dā kúdu'va Jesuu da téku ña sá'ā. Kaito ña un ntí ntí ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u: Váta kīnī u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatī sá'a e dōo kanuu iní ña ko —ka'an Jesús.

10 Dā náxee ña e táxnūu tó'ō sntadún san nú vi'i ña kán ne, é ntūvá'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñadī'i kii

11 Rkontúví ne, kué'en Jēsuu uun ñuu é nani Nāiin. Kué'en ña ni ña ntini'i ñā ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikin ñá ña ñi.

12 Dā xee étsin ña mí kī'ví ña má ñūú san ne, vé'xi ñā'a, ña odo ñā xi'i e kīku'xí ña ña. Ñá te da ñā ña má ñūú san íntikin ñá ña ñi. Ñatī, ña xi'í san ne, kuan tsī kaa uun kudii ña i'xá ñadī'i kii san.

13 Dā íni Jesuu ñadī'í san ne, ntūnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ña kuékūn kan —ka'an ña.

14 Kidáā ne, kué'en étsin ña ne, dā tīn nta'a ña chidō sán ne, íntāñi dá'na ña. Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ñá xi'í san:

—Xu'ú kaka'án u ni ō ne: ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

15 Ura tsí i nakuntítsi ña xi'í san ne, eni ntu'u ñā náka'an ña. Jesuú ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a ñi'í ñā.

16 Dā íni ña'a sán é kuān o dé Jesuú ne, dōo u'ví ña, un ntíí ntíí ñá ne, eni ntu'u ñā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ntáka'an ña:

—Tsí uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dōo ka'nu ne, é xee dító ñā mí ntoo ō ve. Tsí Xuva kō ne, xée ña ñūú kō é xntii ña kō —ka'an ñá'a san.

17 Dá kanii ñūú Judea ni diñi í kūtuni ña nté ō dé Jesuu.

*Ña táxnuu Juaan Bautista
(Mt. 11:2-19)*

18 Ña ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaa ña ni ña un ntíí ntíí nuu i nté ō dé Jesuu. Kidáā né, kāna Juaán san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne,

19 dā táxnūu ña ña nta'a Jesuu é tsixe'e ña te divi ntí'xe ña ña é kī'xi sán ne, o te kuntētu ká ña uun ká tuku ñá'a.

20 Ña e táxnūu Juaán san ne, xée ētsin ña, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Taxnūu Juaan Bautistá nti é tsixe'ē ntí te divi nto ñā é kī'xi sán ne, o kuntētu ká nti uun ká tuku ñá'a —ka'an ña.

21 Ura dú'va tsi i ne, ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu, ña e ntákuví kui'í san, nī ña e ntánto'o i, nī ña é ñū'u é ña vá'ā nima í di. Titín ña kuáá nāxi'í nuu ñá di.

22 Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá nī ña táxnuu Juaán san:

—Kue'ēn ntó, kuka'an ntó nī Juaan nee é íni nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ñā tsí ña kuáá ne, é nāxi'í ntuxnūú ña; ña natín i ne, é nākaka ña; ña ntánako'xo kúñu ī ne, é ntūntoo ña kui'i ña; ña lo'ō ne, é nātekú ña; ña xi'í ne, é ntōto ña; ñá ntā'ví ne, é tēkú ña tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ña.

23 ¡Nté kui vá'ā ó xoo ñá'a, ña é ña nativi iní i é kantíkín ko! —ka'an Jésuu ni ña.

24 Dā kunú'u ña táxnuu Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñā'a san iñá Juaán san, kaka'an ña:

—¿Neé ntu ixkoto ditó nto ñuu itsí kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñatīi, ña é dotō tsí kaka'an, vata kaa uun choo é kākantá nuu dá kadūku tátsin?

25 ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñatīi, ña e dóo va'á doo i? É īni nto tsí ña e dóo va'á doo i, ña é iō ntí'i da nēé ka tsi é ntio i ne, ñá tē ñuu itsí kán ñu'u ña, tsi nú vi'ī rei kan ntóo ña.

26 ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Ixxkoto ntú nto uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko? Nuú é ntaā i tsí ña ne, kaka'an ña naa Xuva ko, ntá tsi díi díi ka ka'nu ña'a ña é ña ka'án naa Xuva ko.

27 Tsí ña ne é ūve na'a iñā ña Tú'un Xuva kō mí kakā'an:

Taxnūu ú uun ña'a, ña é kunī'i tú'ūn san, di'na dá xeen,

vata koo é nākoo tú've ña itsi o.

Kuān ó uve na'a.

28 Kaka'án u ni ntō tsi é un ntí'i ñatīi, ña ntoo ñuxiví san ne, nté uun ña ña te dóo na'nu ña'a ña vata kaa Juaán san. Ntá tsi ña é kāduku ntée mí kadē kú've Xuva kō ne, kuān te é díi ka dutsi ntaa ña ne, díi ka na'nu ña'a ká ña é Juaán san.

29 'Un ntíi ntīi ña tekú i é kākā'an Juaán san ne, ede ntaa ña é kākā'an Xúva kō. Un tsí nte ña ntaído diu'un xōo iñā ñuú Romá san di ítsi ntute ña nta'a Juaán san ne,

30 ntá tsi ña fariseú san nī mastrú leí san ne, ña ni ntío ñā é nakūtsi ntute Juaán san ña ne, kuān o nantii ní'ni ña é vā'a koo vií Xuva ko ni ñā.

31 ¿Nté ntu koo ntada dadii ú ña ntoo vevii? ¿Ntē ntu ntáa ña?

32 Vata ntáa i'xá kuetsi é ntoo nu â'ví i, ntánadiki, é un tsi ntákachu'ú ni tã'an i: “Nakuekū ntí choo, ntá tsi nté uun nto ñá ni ite'e ntō. Īta nta'xa ntí ne, nté uun nto ña ni éku nto”, xkoó ka'an i'xá san. Kuān ntáa ña ntoo vevii di,

33 tsi vé'xī Juaan Bautista é ntē ña kaé'xi ña tañú'u ne, ntē ña kaxi'í ña ntute tinti'ó di ne, ntáka'an nto tsí nuu é ña vá'ā nima ña.

34 Kidáā ne, xeé u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. Xu'ú ne, kae'xí u, kaxi'í u ne, da ntáka'an nto tsi dóo kue'e kae'xí u, dōo kue'e kaxi'í u. Ntáka'an nto di tsí xu'ú ne, dōo vá'a tiin ú nī ña kini ntáa, nī ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Romá di.

35 Ntá tsi kutuni xoo é ki'in īnī nti'xe i te kīni o rkontúvi nté koo kuvi —ka'an Jēsuu ni ña.

Dá tūví Jesuu nú vi'i Sīmuun

36 Uun ña'a, ña fariseú ne, kāna ña Jesuu é kika'xí ña nú vi'i ña kán. Dā xee ñá ne, ítūví ña nú mesa kan.

37 Kidáā ne, xée uun ñadī'í, ña ñuú ikān, ña e dóo iō kuetsí ne, da kutuni ña tsí tuví Jesuu nú vi'i ña fariseú san ne, xée ñā, ni'i ña uun xuxu e kúvi xuu é nani alābastru é nūu tsitu cho'o vīdin.

38 Ítūví ña nú dī'in Jesuu, kaéku ña ne, nākate ña dī'in Jēsuu ntuté nūú ña. Kidáā né, īdi ña naítsi ña dī'in ña, da tánuu ña dī'in ña ne, dā da'ví ña dī'in ña cho'o vīdín san.

39 Ña fariseu, ña kána Jesuú ne, dā íni ña sá'ā né, dē kuení ña: “Tē dí ña kaka'an ntí'xe naa Xuva ko ñatī sa'á ne, kutuni ña nee ñá'a ñadī'í sa'á, ña katiin nta'a ña. Tsí ñadī'í sa'á ne, dóo iō kuetsí ña.” Kuan ō dé kuení ña.

40 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña fariseú san:

—Simuún, iō kúdii é kā'án u ni ō —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an fáriseú san:

—Ká'an ntō, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantāa Jesuu ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñatīi itá nuu ñā diu'un é naki'i ntée ña ña ñá kuiká san ne, uun ña'a ñā ne, ú'ūn sientu diú'un kuī'xín san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi dīko u'xi si.

⁴² Ña ni kúvi ntá'vi ña diu'un é naki'i ntée ña ne, ide ña da xe'e nákadī ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña. Ká'an nto vē: ¿Xoo é ntuvi i é díí ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatīi, ña é díí ka kuē'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Vá'ā o é kāka'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáā ne, kaito Jesuu ñádī'í san ne, dá kakā'an ñá ni Sīmuun:

—Koton ñadī'í sa'a. Xu'ú ne, xéē u nú vi'i ō né, ntē ña ni ta'xin ntute é ntōo dí'ín ko. Ntá tsi ñadī'í sa'á ne, nakate ña dí'ín kó ntute núu ña ne, idi mii ñā naítsi ña.

⁴⁵ Ntē ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñadī'í sá'á ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña dí'ín ko.

⁴⁶ Ntē ña ni dá'vin dikí ko nté un siin aseté san. Ntá tsi divi ñā ne, dá'vi ña dí'ín ko cho'o vīdin.

⁴⁷ Dukuān é kāka'án u tsí kuān te ñā tē nté kaa kue'e kuétsi ña iō ne, ntá tsi kutuni tsí e dé ka'nu iní Xuva ko ni ñā, tsi dóo kuínima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kúdii e ntáde ka'nu iní o ni ñā ne, un sīin kudií kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñadī'í san:

—É dē ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

49 Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntu'u ñā ntátsixe'e ñā:

—¿Xoō ntu ñá'a ña sā'a, é un tsi nte kuétsi ñā'a san kade ka'nu iní ña ni ñā? —ka'an ña.

50 Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñadī'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntūvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kué'én ve, ñá ku kadā kuení ka o —ka'an Jēsuu ni ña.

8

Ñadī'í, ña e xntíi Jēsuu

1 Rkontūví da kúvi sá'ā ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ñā tú'un iña Xuva ko nté o kadē kú'vē ña. Uxúvi ñā'a pustrú san ntini'í ña ñā di.

2 Ió ñadī'í ne, ntikīn ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñū'u é ña vá'ā san nima í nī ña é ntuvá'a kui'i e ntákuví i. Ñadī'í san ne: María Madalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'ā nima í,

3 nī Juana, ñádī'í ñá nani Cūsa, ña dé tsiñu iña Heródē; ñá nani Sūsaná ne, nī ña te da díi ka ñadī'í, kue'en ñá vata koo é xntii ña ña nēe é ió iña ña.

Dā ntāa Jesuu iña ña katá'xi tata

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Ñá te da díi ña'a kú ña ñuu ña é kinī ñá Jesuu. Dōo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntāa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

5 —Uun ñatíi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kūta'xí ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntīkīn san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, ē'xi láa sán di.

6 Uun itsi xtuku ne, kó'xō tuku ntīkīn san ne'u xuú san ne, dā kéne ne, ura tsí xi'i dii, tsí kakunaá ntute mí ko'xo.

⁷ Kó'xō xtuku ntikin san má kū'u íñu kân. Ē'nu dadîi ni xuku íñu sán ne, ítāvi núu kue'en xúku íñu san i ne, xí'í dî.

⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne, kó'xō nuu ntikin san ñú'u vā'a. Kidáa ne, ē'nu né, dōo vá'a kúvi. Kîi te uun sientu kîti i é un é un ditsin i —ka'an ña.

Sá'a kâka'an Jésuú ne, nî kué'en ini ña kaka'an ña:

—¡Te ío lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

¿Nté kui nuu xntu i sá'a kântaa ña?

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Kidáa né, tsixe'e ña ntîni'i ña ñā neé kani tú'un nuu i sá'a é kâka'an ña.

¹⁰ Ne, kaka'an Jésuu:

—É ta'xi Xuva kō é kūtuni ntó nuu i e dōo xū'ú ío íña i mí kadē kú'vē ña. Ntá tsi ña nguîi sán ne, da kantaa ú ni ñā nuu i sá'a ne, ntaíto ña ne, o ntaíni ña, ntá tsi ña k'ín dîki ña neé kani tú'un.

Kantada ntaa Jéssuu neé kani tú'un nuu i íña ñā kata'xi tata

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuu i sá'ā ne, kani tú'un: Ntîkín san ne, divî é vata kaa tú'un Xuva kō.

¹² Uun itsi mí kakó'xo ntikin san itsi kán ne, kani tú'un vata ntāa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'ō e ña vá'ā san, véxnaki'i tú'un Xuva kō é ñu'u nima ñā'a san vata koo é ña kuínti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña.

¹³ Mî ko'xó nuu ntikin san ne'u xuú san ne, vata ntāa ña'a, ña e dōo dîní i é kâtekú i tú'un Xuva kō ne, kuínti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuínti'xe ña. Vata ntāa utun é ña tuvi kué'e xó'o i ntāa ña. Kuínti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kâtaan núu ña ne, kaxtuví xio ña tú'un Xuva kō.

14 Mī ko'xó nuu ntikin san má xūku iñū sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'ūn sán ne, dukuan dukuan sá ne, kakunáa inī ña. Tsi é tūku e túku é kadē kuení ña: é nī'i ñá diu'un, é vii ñá nee iña é ntio ña ne, dukuan ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña kaé'nu vá'a kiti i ntáa ña.

15 Ntá tsi mí ko'xo ntikin sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá iō nima vá'a i ne, é iō tu've ña é kīni ña tú'un Xuva kō, é vii ñá kuenta tú'ūn san. Ñá nātivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kiti i san ntáa ña —ka'an Jéssu ni ña.

Kantaa ña nuu i iña ñú'u
(Mr. 4:21-25)

16 Kidáa ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñú'u é nāxi'í nuu, kaka'an ña:

—Nté uun xoxo tuún i ñu'ú san ne, dá dā'ví nuu. Ntē ña xtuví ña má itó ña. Tsí xnteku dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má vi'i kán.

17 Vata tsi kaa nuu i sá'ā ne, ña túvī nee iña é kutuvī xu'u é ña nātídito, nté uun nuu i é iō xu'u é ña kiní o rkontúvi, tsi dá mīi é nātídito.

18 'Dukuān ne, kini va'á nto tú'ūn é kā'án u, tsí ña'a, ñá iō iña í ne, ní'í ká ña. Ntá tsi ña é ña tuví iña í ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu i é kuini ña é iō iña ña —ka'an Jéssu ni ña'á san.

Dí'i Jéssu ni ení ña
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Kidáa ne, xée dí'i Jéssu ni ení ña. Ntá tsi ña ni kuvi xée ētsin ña mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntoo ña.

20 Kidáa ne, xée ūun ña'a, kaka'an ñá ni Jéssu:

—Dí'i nto ni enī ntó ne, ntáñī nteé ña nto kí'i kán é ncho kiní ña nto —ka'an ña.

21 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é katekú i tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ñā, ðivi ñā é ði'í kó ni ēní ko ni tā'an ko —ka'an ñā.

Dā teé da'na Jesuu tátsin ni ntūte mini

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Uun ntuvi ne, ínuu Jesuu tún ntōó ni ñā ntini'i ñā, kaka'an ñā:

—Xio ðiñi ntute san kí'in ō ve —ka'an ñā.

Kué'en ñā kidaā.

²³ Da ntaíta nti'xin ñā nu ntuté san ne, kídí Jēsuu. Kidáā ne, un ntii tsi vē'xí tatsín san mé'ñū ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntōó san ntute ne, dókō sá ni tēni ñā.

²⁴ Kidáā ne, kué'en ñā kūnantoto ñā Jēsuu, kaka'an ñā ni ñā:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá téni ō! —ka'an ñā.

Nákuntítsí Jesuú ne, kaka'an ñā é nākoó da'na tátsín san ni ntūte é kānakuntáñi ntaa. Ura tsí i xío kadin ne, ðiin ðiin sa kúvi.

²⁵ Kidáā ne, kaka'an ñā ni ñā ntini'i ñā:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ñā.

Ntá tsi ñā ntini'i ñā né, dōo u'ví ñā. Koó dā kúdu'va ini ñā, ntáka'an ñā xe un xé un ñā:

—¿Xoó ñā'a ntu ñā sá'a, ñā é kāka'an ni tátsín san ni ntūte san é nākoó kadin ne, ura tsí i xío kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsín san ni ntūte san kade ntaa é kāka'an ñā! —ka'an ñā.

Ñā ñuú Gadara, ñá ñu'u é ñā vá'ā nima i

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Kidáā ne, xée ñā ñuú Gadara é tuví tuku ðiñi ntute é ñuú Galilea.

²⁷ Ntii Jesuu ðiñi ntute sán ne, ikan tsi vē'xí uun ñatī, ñā má ñuú san, ñā é ñū'u é ñā vá'ā nima i. Ñá te dā vévii é ñā te núū ká ñā du'nu ñā; ntē ñā te túvī

ká ña nú vi'i ña kân. Da ñi ku'e'en tsí kapusantu kán nuu ña.

²⁸ Dā íni ña Jesuú ne, nákunchĩtí ntaa ñá nuu ñá ne, un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¿Neé ntu kaduku ntée nto iñá ko, Jesuu, i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kân? ¡Vií nto da xe'e, ñá ku kini nteē ntó ko! —ka'an é ña vá'ā san ni Jesuu.

²⁹ Kuan ō ka'an ña, tsí Jesuú ne, kaka'an ñá nī é ña vá'ā san é na ntii nima ñátĩ san. Dōó ki'in ito kúk'vi é ña vá'ā san nima ñá, kuān te ntáki'ní ña'a san nta'a ña ni dī'ín ña kadená ne, kanaki'i tu'un, tsí e ña vá'ā sán ne, kaxntíi ña da tī é kūnu ña é kī'ín ña ñuu itsi.

³⁰ Ntá tsí Jesuú ne, tsixe'e ñā:

—¿Ntē ntú nanin? —ka'an ña.

—Nti'í ne, Ligiun naní nti —ka'an.

Kuan ō ka'an ña, tsí ña te da díi e ña vá'ā san é ñū'u nima ña.

³¹ Íkân é ña vá'ā san nta'a Jesuu é ña taxnuu ña í ini totsín kan.

³² Da'a san ne, ñá tē nté kaa ñu'u kutsín san ntaé'xí ti xuku san ne, ntáka'an é ña vá'ā san te kúvi ntí'vi nima kútsín san. Jesuú ne, xé'e ña itsi.

³³ Kidáā ne, ntīi é ña vá'ā san nima ñátĩ san ne, dā kuk'vi nima kútsín san. Kidáā né, Inu kutsín san, kue'en ti un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsí téni nti'í ti.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsín san ne, dā íni ña nte o kúvi ne, ku'e'en ñā, koo da ntaínu ña, kuntaá ña nī ña ntoo má ñūú san nī ña ntoo má kū'u kan nté ō kúvi.

³⁵ Ña'a sán ne, ntīi ña, kukoto dītó ña nté ō kúvi. Dā xee ña mí tuví Jesuú ne, ikân tuvi tixi ñátĩ san nú dī'ín Jesuu, ña e ntíi é ña vá'ā san nima i. E

nákunūu ña du'nu ña ne, e vá'ā ó kadē kuení ña. Kidáā né, dōo u'ví ña'a san.

³⁶ Ña é ïni nte o kúvi ne, ntántaa ña nté ō ntuvá'a ña é ñū'u é ña vá'ā sán nima í.

³⁷ Un ntí ntí ña ñuú Gadará ne, eni ntu'u ñā ntaikan ña da xe'e é na ntāka Jesuu ñuú ña, tsi dōo ntaú'ví ña. Dukuān ne, nákunūu Jesuu tún ntóo san ne, dā kunú'u ña.

³⁸ Ñatí, ña e ntí é ña vá'ā sán nima í ne, kaka'an ña é k'ín ñá ni Jēsuu. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā é na kutuví ña. Kaka'an ña:

³⁹ —Kunú'un nú vi'í ō ve, ntaan ni ñā'a san nté ō dé Xuva ko ni ō —ka'an Jēsuu.

Kidáā ne, kué'en ñatí san, kuntáa ña ni ñā'a san da kání má ñūú san nté ō dé Jesuu ni ña.

*Dióko Jairu, ni ñad'í, ña tñn nta'a dū'nu Jēsuu
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Ntá tsi dā náxee Jēsuu túku diñi ntute sán ne, ñá tē nté kaa diní ña'a san e náxee ña, tsí un ntí ntí ña'a san ntantétu ña ña.

⁴¹ Ikan tsí xeé uun ñatí, ñá naní Jairu, ña odo nūu iña vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'á ne, nakutuvi nteí ñā nú d'ín Jesuú ne, kaikan ñá da xe'e nta'a Jesuu é k'ín ña nú vi'í ña kán.

⁴² Kuan tsí kaa uun a dióko ñā né, ío tun te ūxuvi kuía tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáā ne, kué'en Jesuú ne, ñá tē nté kaa ña'a ntántikin ñá ña. Un tsi ta'u nuu ña mé'ñu ñā'a san.

⁴³ Ikān nuu ta'án uun ñad'í, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuía é kuān ó kanto'o ña ne, é dōo kue'é diu'un nant'í ña nī medíkū. É nant'í ñā é un ntí é ío iña ña ne, ntē ña ni ntuvá'a ña.

44 Ñadĩí sa'á ne, xée ētsin ña ata Jesús. Tĩn nta'a ña ntēte du'nu Jesúsú ne, ura tsí i ntuvá'a ña é kaeti niñi ña.

45 Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ñá'a san:

—¿Xoó ntu tĩn nta'a ī ko? —ka'an ña.

Un ntíí ntĩ ñá ne, ntáka'an ña tsí ña te ña e tĩn nta'a ña ñā. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntíí ntĩ ñá'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

46 Ntá tsi Jesúsú ne, kaka'an xtúku ña:

—Īó xoo tĩn nta'a ī ko. Tsí kutuní ko tsí kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

47 Dā kutuní ñadĩí san tsí ña kuvi kuxu'ú ña ne, koó da kānĩ'i ñā, nakunchĩti ña nú dĩ'ín Jesús. Kidáā ne, kaka'an ña mé'ñū un ntíí ntĩ ñá'a san tsí iō nuu i é tĩn nta'a ña Jesúsú ne, kaka'an ña tsí ura tsi ntuvá'a ña.

48 Kidáā ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—I'xá ko, é ntuvá'an ve, tsí nuu é ntaā i e kuínti'xe o ko. Vā'a vá'a tsi koo kunú'un ve —ka'an ña.

49 Kaka'an dúkuan Jēsuu dá xēe uun ña'a, ñá nĩ'i tú'ūn iña ñá odo nūu iña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kaka'an ña:

—Diōkó nto ne, e xí'i ñā. Ñá ku nāteku du'xén ka nto mastrú san —ka'an ña.

50 Ntá tsi téku Jesúsú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku u'vī o. Mii tsí é kuínti'xe o ne, ntuvá'a dióko ō —ka'an ña.

51 Kidáā né, dā xee ña nú vi'i ña kān ne, ñá ni xē'é Jesúsú é kĩ'vi nté uun ña'a; mii tsí Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva ī'xá san ni di'ĩ i.

52 Un ntíí ntĩ ñá ntoo sán ne, ntaéku ña, tsi é xil'i i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jesúsú ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kūdií san ne, ñá te ni xī'í tun, tsí kūdii kakidí tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntíí ntíí ñá xkuntée ña ña, tsi íni ñā'a san tsi é xi'i ntí'xe a i'xá san.

⁵⁴ Kidáā ne, kárkāa Jesuu nta'a i ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—¡Tā'nú kudii, nakuntísin! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsí i ntóto tún ne, nákuntísi tun ne, kaka'an Jesúsú é na kué'é ña é ká'xí tun.

⁵⁶ Uvā tún ni di'í tún ne, koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi. Ntá tsi Jesúsú ne, kaka'an ña é ña ká'an ñá nī nté uun ña'a san nté ō kúvi ntóto tun.

9

Dā táxnūu Jesúsú pustru ña e kíkā'an ntódo ña tú'un Xuva kō

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesúsú ne, nataká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, xé'e ñā é kūvi vií ña kada kú'vé ña iña é ña vā'ā san é nakuitā ñá i, nī é kūvi vií ña ntavá'a ña ña'a san da nēé ka nuu kuí'i e ntákuví ña.

² Taxnūu ña ña é kíkā'an ntódo ña tú'ūn iña i mí kadē kú'vé Xuva ko, nī é ntavá'a ña ña nchokuvi.

³ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá kū neé kuido nto é kí'in ntó itsi kān; nté tatūn, nté itin, nté tāñú'ū, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuní'i nto.

⁴ Dā mí'í ká vi'í mí xēe ntó ne, kuntōo nto un tsi da nté ntāka nto ñuú san.

⁵ Dā mí'í ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntōo nto ne, ntaka nto ikān ne, nakidí nto xáka dī'in nto vata koo é kuní'i ña kuenta é nakūnaá mii ñā kúñu ñā é ña ni ntío ña tú'un Xuva kō —ka'an Jesúsú ni ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en ñā, ita ntí'xin ña ta'án ñuu ta'án ñuu, ntáka'an ña tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku

ñá'a san ne, dā mí'i ka mí kuē'en ñá ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

Dā kudana iní Heródē
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Heródē né, tēkú ña e ntáka'an ñá'a san iña Jesúsú é un ntí'i nūu i é kade ña ne, un tsi kúdana iní ña, tsí iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautistá ne, é ntōto ña ve é xi'i ña.

⁸ Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi é ntii díto ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Ēliá ne, iō ñá dī ne, ntáka'an ñá tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivú dī ne, e ntōto ña.

⁹ Kidáa ne, kaka'an Heródē san:

—Tsi xu'u ntu ku é taxnūu u é ka'ntē ñá dikí Juaán san ne, ¿xōo ntú ña'a ña tsikán kuān, e dōo katekú ko é ña te nté kaa nuu i é kade ña? —ka'an ña.

Dukuān né, ntukū nuu ini Heródē san nté koo kiní ña Jesuu.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míil ñā'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dā náxee ñá ntini'i ñā ne, ntaa ña ni Jēsuu nté o dé ña. Kidáa ne, kue'en ní'i xio Jesuú san ña ntini'i ñā uun ñuu é nani Bētsaida.

¹¹ Ntá tsi dā kútuni ñá'a sán ne, íntikīn ñá Jesuu. Jesuú san ne, dōo vá'ā o dé ña ni ñā, kaka'an ñá ni ñā iña mí kadē kú've Xuva kō ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

¹² Dā kuáa ne, xée etsin ña ntini'i ñā san mí tuví Jesuu, ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san, na kí'in ña, kintúku ña mí kuntoo da'na ña ne, na kintúku ñā é ka'xī ña da mí'i ká ñuu é ntoo étsin i'a. Tsí i'a ne, ña tūvī nee iñá iō kue'en tsi é ka'xī ña —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mii nto kuē'é nto ña é ka'xī ña —ka'an ña.

Ne, kaka'an ñá ntini'i ñā:

—Kūdii u'ún sa tañú'u ni ūví sa tsáka iō tī. ¿Vá kikuiín ntu nti é kā'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Tsí iō ñá te ū'un míil ñatíí san ntoo ña. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Ká'an nto, na kuntōo ña uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñá'a ña —ka'an ña.

¹⁵ Kuan ō dé ña ne, íntōo ntíí ntíí ña'a san.

¹⁶ Kidáā né, kī'i ntí'i Jesuu é ū'un tañú'u ni ūvi tsákā. Íto ña e dukún kán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña ne, dā xe'é ña ña ntini'i ñā é tsi'i ña nta'a ña'a san.

¹⁷ E'xi ntíí ntíí ña'a san da nté ku e ntá'a ña. Dā kúvi é'xi ña ne, náku'un tsitū ká uxuvi xiká utsi i é ntoó ka.

*Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ña é taxnuu Xuva kō
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

¹⁸ Uun ntuvi ne, kaka'an ntá'ví Jesuu é da mii tsi ña ni ña ntini'i ñā ntoo ña ne, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntú ña'a ú, tē ka'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō túku ña ne, ntáka'an ña tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivu ntó, ña e ntóto xtuku é xi'i —ka'an ña.

²⁰ —Divi ntō ní, ¿neé ña'a ú, te kuinī nto? —ka'an Jēsuu.

Pedru ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Divi ntō é Cristu nto, ña e táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

*Dá kakā'an Jēsuu tsí kuví ña
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)*

21 Ntá tsi dóo ka'an Jéssu é ña ku ka'án ña nī nté uun ña'a nuu i sá'a.

22 Kaka'an ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kantio e dóo nto'o ko. Dóo nantii ni'ni ñatā sán ko, ñivi ña nī tó'ō dutú san nī mastrú lei. Ka'ní ña kó ne, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jéssu.

23 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san:

—Tē xoó ncho kuntikín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta iña mii ña ne, utén utén san ne, na kuntikín ñá ko, kuān te dóo nto'o dadíi ña nī ko.

24 Xoo é ncho nakakū mii i ntuvi iña í ne, kunaá ña. Ntá tsi tē xoo nakunaá i ntuvi iña í kuenta iñá ko ne, nakáku ña.

25 ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíi san te nī'i ñá kaníi ñūxiví san, te kūnaá mii ntu ñā ne, o tē natívi mii ñā kúñu ñā?

26 Tē xoó kakuka'an nuu i tú'ūn kó ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuka'an nuú ko í ñi ntuvi dá nainú u é koó dā káxi'i nuu ka'nú u vata kaa Uvā kó nī ánje ñā, ña e dóo va'a.

27 Nuu é ntaā i é kā'án u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a veví ne, ña kúvī ntó tē ña di'na kiní nto mí'i kadē kú've Xuva kō —ka'an Jéssu.

Dā nádama kúñu Jéssu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 E kúvi te ūna ntúvī é kuān ó kaka'an Jéssu ni ñā ne, kúxēe ña uun xuku mí kūka'an ntá'ví ña. Kué'en ña nī Pedru ni Sántiau ní Juaan.

29 Níi dukuan káka'an ntá'ví ña ne, nádama nuu ña. Dóo ñā né, ntukui'xīn kue'én ne, dōo kaxi'í nuu.

30 Kidáā ne, xee dító uvi ña'a ñátíi, ntatíin ña ni ñā. Ña sá'a ne, Muisee ni Élia.

³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nu ntikó diñi ña. Ntatín ña nté koo kada ntaa Jéssu é kuví ñá ñuú Jerusaleen.

³² Kuān te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntiní'i ña ne, kuan tsī ó intító ña da íni ña Jéssu e dóo kaxi'í nuu ña, nī ntuvi ñátī, ña ntāñi ni'i ña.

³³ Kidáā né, kī nteé xio ñatí san Jéssu, ku'é en ña ne, kaka'an Pedrú san:

—Mastru, jnté kui vá'a ō é ntoo o í'a! Vi'i a vé ne, kada vá'a ō uni á vi'i xó'ō san, uun iña nto, uun iña Muísee, ni uun iña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, dotō tsí kaka'an ña; ntē ña íni ña ne nuu i é kaka'an ña.

³⁴ Nñ dukuan kaka'an ñá ne, xée uun vīkó ne, nākunuu tá'an dava ña ni ntati í né, dōo u'ví ña.

³⁵ Kidáā ne, mé'ñū viko vé'xi uun tātín, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mií kó, ña e dé kú've u. Kini vá'a nto nee é kaka'an ña —ka'an tātín san.

³⁶ Dā kúvi ka'an tātín ne, íni ña tsí da mií tsi Jéssu tuví ña. Kidáā ne, diin diin tsi ntoo ña. Titín ntuvi e nté uun xoxo ni ká'an í ni tūku ña'a nee iña é íni ña.

Dā ntavá'a Jéssu uun na kudii, ná nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Utén san ne, dā núu ña xuku ne, ñá tē nté kaa ña'a kuketú itsi ña Jéssu.

³⁸ Kidáā né, uun ña'a ñatí, ña é nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, un ntii tsi kaka'an ña:

—Mastru, vií nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsí kuan tsī kaa uun i'xá ko.

³⁹ Kiní nto tsí uun é ña vá'ā san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntáa ne, kaxi'i mí ne, kakii tiñu xú'u i di. Kantuku kuí'i é ña vá'ā san i ne, ñá ncho nangāvá i'xá ko.

40 E íkān ú da xe'e nta'a ña ntini'i ntō é nakuitā ña é ña vá'ā san ne, ña ni kúvi vii ña —ka'an ña.

41 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¡Nto'ō é ntoo nto veví ne, ntē ña ntákuinti'xe nto! ¡Dōó do'o nto! ¿Nté ntu kaa ntuvi é kutúvi u ni ntō, é kútíi kó nimá ko ni ntō? —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ta'xin i'xá o i'a —ka'an ña.

42 Dā vé kaxee étsīn á na kudií san ne, nantáva é ña vá'ā san na nte ñú'u kān. Ēde e xi'i míi xtūku na. Ntá tsi Jesuú ne, dē tíi ña nī é ña vá'ā san. Ntāvá'a ña na kudií san ne, naku'é ña na nta'a uva nā.

43 Un ntíi ntíi ña'a san koó dā kúdu'va ña ne, dōó ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

Dā kúvi uvi íto kaka'an Jesús é kuví ña

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nīi dukuān ntaíto díto ña'a san nēe é kade Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

44 —Kini vá'a nto é kākā'án u ne, ñá ku kúnáa inī nto; tsí xu'u é vēxkúvī ú ñatíi ne, ntuvi u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

45 Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e dikí ña tú'un é kākā'an Jesús, tsi dóo xū'ú o, kuíní ña. Dōo ntaú'vī ña é tsixe'e ña Jesús nee iña é kāni tú'un é kākā'an ña.

Xoo é díi ka kainuu á'vi i

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Kidáā né, eni ntu'u ñā ntánatín ña xoó ntu ña'a ña é díi ka kainuu á'vi i.

47 Dā kútuni Jesús nee iña é ntádē kuení ña ne, kī'i ña uun i'xá san, xtuvī ñá i díñi ñā ne,

48 dá kakā'an ñá ni ñā'a san:

—Xoo é kī'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xū'ú kī'i ña ko. Xoo é kī'i i kó ne, vata tsi te

kĩ'i ña ña táxnūu ko. Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuinī ntó ne, ðivi ñā e ðií ðií ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

*Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne, kakuini'i ña kō
(Mr. 9:38-40)*

⁴⁹ Nantíko kōó Juaán san, kaka'an ña:

—Mastru, é ĩní ntĩ uun ña'a, ña é kakaku ni'i ðivĩ nto é kanakuita ñā é ña vá'ā san. Ntĩ'ĩ ne, ña ni ntío ntĩ é kuān koo vií ña, tsí ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñá ku kuān xkoó de nto ni ñā, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jésuu.

Dā de tí Jesuú san ni Sāntiau ní Juaan

⁵¹ Dā dokó sa xee ntúvi é ntāa Jesuu e dukún kán ne, kaka'an ña tsí da miĩ é kĩ'in ñá ñuú Jerusaleen.

⁵² Di'na dá kĩ'in ñá ne, taxnūu ña ña'a é kĩ'in ñá uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ña mí'i kutúví da'na Jesuu.

⁵³ Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ñā é kutúví Jesuu ñuú ña, tsi é kūtuni ña é Jerusaleen kĩ'in ñā.

⁵⁴ Tēkú ña ntántikin ñá, Sántiau ní Juaán ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, ¿ntio ntu nto é kākán ntĩ é na kīi ñu'u e dukún kán é na kōko kue'en ñá, vatā o dé Eliá san? —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁵⁵ Ntá tsi xkókōó Jesuú ne, dē tí ña ni ñā, kaka'an ña:

—¿Ñá ĩni ntú nto xoo é ntántikin nto?

⁵⁶ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatĩ ne, ñá te vē'xí u é nākunaá u ña'a san, tsí vé'xī u é nakākú u ña —ka'an ña.

Kidāā ne, kué'en ña ūun ka túku ñuú lu'nti.

Ña é ntio i é kuntikín Jéssu
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nii dukuan kuē'en ñá itsi kán ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jéssu:

—Ntio ko é kuntikín u nto dā mí'i ka mí ki'in nto —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñúkuíi san ne, iō xavi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kiti ntaíko e dukún san ne, iō taka ti. Ntá tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ña túvī mí'i kutūví da'na dikí ko —ka'an ña.

⁵⁹ Kaka'an Jéssu ni túku ñá'a:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tō'ó, kuntētu kudii nto. Di'na nā kíkú'xí u uvā kó —ka'an ña.

⁶⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Na koo mií ña xi'í san. Nā kíkú'xí ña ntēxí ni'i ña ñā. Divin né, kuē'én kūka'an ntódon ni ñā'a iña i mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

⁶¹ Kaka'an túku ña'a sán ni ñā:

—Kuntikín u nto, Tó'ō. Ntá tsi tā'xi nto é dī'na kíká'án u nī ña ntoo nú vi'i kó kán —ka'an ña.

⁶² Ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Xoó ña'a, ña é ña kaíka ntaa itsi Xúva kō ne, ñá vādá mí kaidiá'vi ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

10

Dā táxnuu Jéssu uni díko uxuvi ñá'a

¹ Rkontúvi ne, nākaxnúu xtuku Xúva kō uni díko uxuvi ñá'a. Uvi úvi ñā'a ña táxnuu ña é kodo nuū ñá, ki'in ña da mí'i ká ñuú mí dā vé ki'in ñā.

² Kaka'an ñá:

—Dōó kue'e tsiñu iō, ntá tsi ña ntáde tsiñu ne, ñá titin ña. Dukuān ne, kákan nto nta'a tó'o tsiñu san é na taxnūu ká ña ña é kāda tsiñu.

³ Vi'a ve ne, kue'ēn nto. Ntá tsi koto nto, tsí vata ntáa a le'ntú san ntáa nto é ñā te díin nto, ntá tsi taxnūu u nto é kī'in nto mí ntoo ña dóo diin san, é vāta ntáa ñañā ntáa ña.

⁴ Nā kū kuído nto itin nto, nte é kāñú'u diu'un nto, nté ntī'xen nto. Nā ku kā'an ntó ntiusi ni ña ntaika itsi kān.

⁵ Dā mí'lí ká vi'i mí xēe ntó ne, nāxnuu viko nto vi'i san. Ká'an ntō é na vā'á tsi koo kuntōo ña nú vi'i ñā.

⁶ Te ikān tuví uun ña'a, ña é ña te dū'xen díki í ne, kuntaa é kūntoo vá'a ña nú vi'i ñā. Ntá tsi tē ña kuan ó ne, ñá kuntāa é kūntoo vá'a ña.

⁷ Uun tsi vi'i san kuntōo nto ne, ñá nadāma nto. Ka'xí nto ne, ko'o nto nee é iō, tsí ña kaika má tsiñu sán ne, vá'a ō é naki'í ña xá'vi ñā. Nā ku ika nto ta'án vi'i ta'án vi'i.

⁸ Tē xee ntó uun ñuu mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tā'xi ña.

⁹ Ntavá'a nto ña ntánchokuví san mí kī'in nto. Ká'an nto ni ñā tsi é ve'xi étsin ntuvi é kadā kû'vé Xuva kō.

¹⁰ Ntá tsi tē xee ntó uun ñuu mi é ña ntío ña nto ne, ntii nto itsi kān ne, ká'an ntō:

¹¹ “¡Un tsi nte xákā ñuú nto é tñin dí'in ntí ne, nakidi ntí vata koo é na kūtuni nto tsi ñá vá'a o ni ide nto nī ntí! Ntá tsi kini nto sá'ā, tsi mí kadē kû'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntō”, kuan kōo ka'an nto.

¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí tē xee ntúvi é ntī'í ñuxiví sa ne, díí díí ka kue'e nto'o ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

*Ñuu mí ña ni kuinti'xe ña'a san
(Mt. 11:20-24)*

¹³ ¡Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsí tē dí ni kuvi nūu í e dóo na'nu san ñuú Tiru ni ñuú Siduun é vata o kúvi ñuú nto ne, emá tsi e natú'vi ña kuétsi ña, nté emá tsi ñu'ú ña doo kueñi ne, dá'vi ña xāa kúñu ñā e dóo ntoo nta'xa ña.

¹⁴ Ntá tsi tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví san ne, dií ka iō é nto'o nto é vata kaa ña ñuú Tiru nī ña ñuú Siduun.

¹⁵ Dìvi ntō ní, ña ñuú Capernaú ne, ¿kí'in ntú nto un tsi nte e dukún kan, te kuinī nto? ¿Mí'i ntū? Tsí un tsi nte e kunú kan kí'in nto —ka'an Jesús.

¹⁶ Kaka'an túku ña ni ña ntini'i ñā:

—Xoo é kainí i tú'un ntō ne, vata tsi te mií ú kainí ña. Xoo é kanakuítá i nto ne, vata tsi te xū'ú kanakuitā ñá ko di. Xoo é kanakuitā í ko ne, kanakuitā ñā ña táxnūu kó di —ka'an Jesús.

Dā náxee ña é uni diko uxuvi ñá'a

¹⁷ Ntí'i ūni díko uxuvi ñá'a sán ne, dōó diní ña náxee ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó, un tsi nte é ña vá'ā san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'án nti kuenta iña nto —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí iní u dá kō'xó tó'ō e ña vá'ā san e dukún kán é vata kaa ntuve ñū'u dá kāxi'í nuu.

¹⁹ Ini nto tsí xu'u tá'xī u é kūvi vií nto é kāka nuú nto koó san, o tdu'mé san. Tā'xí u é kūvi vií nto nī é ña vá'ā sán, kuān te dóo ntīi, é ntē ña váda nto ni'i kui'i.

²⁰ Ntá tsi ña ku nakunuu dīnī nima nto tsí é ña vá'ā san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nakunuu dīnī nima nto tsi é ūve na'a dívi ntó e dukún kán —ka'an ña.

Dōo dīnī Jesuu
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ura dú'va tsi i xé'e Espíritū Sántu san é nākunuu dīni kué'en nima Jésuú ne, kaka'an ña:

—Xuva, Tō'ó e dukún kan ni ñūxiví san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsí nañé'e ntó ña ntâ'ví san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ña e dóo ki'in inī í, ña e dóo tu've i. Dukuān ó de nto, Xuvā, tsí kuan ō ntío nto —ka'an ña—.

²² Xuvā kó ne, kuān o ntío ña é tā'xi ñá ko é un ntí'i nūu i é io. Nté uun xoxo íni i xoo é i'xá Xuva kō; mii tsi Xuva ko ñni ña. Nté uun xoxo íni i xoo é Xuva kō; mii tsi i'xā ñá, nī ña é ncho kué'e i'xá ña é kūtuni ña —ka'an ña.

²³ Kidáā né, ito ña ñá ntini'i ñā sán ne, diin diin tsi kaka'an xío ña ni ñā:

—¡Nté kui vá'ā ó xoo é kainí i nuu i é ntaíní nto!

²⁴ Tsí ka'án u ni ntō tsí ña te da díi ña ka'án naa Xuva ko ni reí san ntio ña é kīnī ña sá'a e ntaíní nto, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña. Ntio ña é tekū ña sá'a e ntátekú nto, ntá tsi ña ni kuvi tekú ña —ka'an Jésuu.

Nuu i iña ñá ñuú Samaria, ña dóo va'a

²⁵ Uun mastrú leí san ne, nākuntītsí ña, kaka'an ñá ni Jésuu é kōto nteé ña ña nté koo ka'an ña. Tsixe'e ña ñā:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií u vata koo é nī'í ko ntuvi vá'á iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

²⁶ Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Nte ntū ó uve na'a lei e xtúví Xuva kō? ¿Nte ntū ó kaka'an, te kuíní o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó mastrú leí san, kaka'an ña:

—“Na kuīnima kó Xuva ko da kanīī nima kó, nīi kué'en ini kō, kanīī é kadē kuení kō né, na kuīnima kó ta'an ko vata tsí ó kakuinima míi kō kúñu kō” —ka'an ña.

28 Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Vá'ā ó vata ō nantiko koón kaka'an. Te kuān koo viin sá'ā ne, ní'i o ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

29 Ntá tsi mastrú leí san ne, ntio ña é nada'an ñā kúñu ñā né, tsixe'e ña Jésuu:

—Ntá tsi ¿xoó ntu é ta'an nti'xe i ko? —ka'an ña.

30 Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Uun ñatí ne, ntii ña ñuú Jerusaleen, kué'en ña itsi ñuú Jericoo. Ítā nti'xin ña mí ñū'u ña du'ú ne, ido dú'u ña iña ña. Nātavá ña un tsi nte dú'nu ñā ne, ē'ní ña ña. Dā náxtūvi íxí ñā ña itsi kán e dóko sā kúvi ña.

31 Dā ku e ví'i ne, ítā nti'xin uun dutu itsi san. Íni ña ñatí san ne, dá xio diñi itsi san inteé xio ña, kue'en ña.

32 Kuan tsí o ita ntí'xin uun ña'a ña levita, ñā kaxntii dūtú ne, dā íni ña ña ni'i kui'í i san ne, dá xio diñi itsi san díta ña, kué'en ñā dī.

33 Ntá tsi uun ñatí, ña vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsi san ítā nti'xin ña dī. Dā íni ña ña ni'i kui'í i sán ne, ntuntā'ví ini ña ña.

34 Kidáā ne, xée ētsin ña mí tuví ña ne, dé cho'o ñā ña mí ni'i kui'í ña. Nakútsi nūu ña asete ni vínu mí ni'i kuí'í san ne, kí'ní nuu ña doo. Kidáā né, xntekū ñā ña ata idú ña, dā kue'en ni'i ña ña uun vi'i mí kutuví ña. Ikan ídé ña ña kuenta.

35 Téväá san ne, ña ñuú Samariá ne, tāvá ña uví diu'ún kuí'xin é kué'é ña tó'o vī'i sán ne, kaka'an ñā ni ñā: “Vii kudii nto kuenta ñatí sa'a. Te kué'e nantí'i ñā iña ntó ne, nta'vi ú tē ntíko kōó u”, ka'an ña.

36 Vi'i a vé ne, ká'ān: ¿Xoó ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatí, ña ntúku kuí'i ña du'ú san, te kuiní o? —ka'an Jésuu.

37 Ne, kaka'an mástrú leí san ni Jēsuu:

—Ñã ntúnta'ví ini i ñã san —ka'an ñã.

Kidáã ne, kaka'an Jésuu:

—Kuē'éen ne, kuan tsi kōo viín di —ka'an ñã.

Dá tuví Jesuu nú vi'í Marta ni Mária

³⁸ Jesuu ni ñã ntiní'i ñã ne, da kue'en dá kue'en ñã itsi kãn ne, xée ñã ũun ñuu. Ikãn né, uun ñadí'í, ñá naní Martí ne, xé'e ñã vi'í ñã é kutúví Jesuú san.

³⁹ Uun ta'an ñã, ñá nani Mária ne, ítúví etsin ñã nú d'ín Jesuu é kīni ñã é kākā'an ñã.

⁴⁰ Ntá tsi Martí san ne, dōó kadē kuení ñã, tsi dōo iō tsiñu ñã é vii ñã. Xée etsin ñã mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñã ni ñã:

—Tō'ó, ¿ñã ntu te káde nto kuenta tsí ta'an kó ne, ñá te kaxnchíi tún ko nu tsiñu ko? Ká'an nto, na nxchii kúdií tun ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁴¹ Ntá tsi Jesuú ne, nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñã:

—¡Aí, Marta! Dōó kadē kuení o. ¿Nté kuān nte kue'e ntu núu i é kadē kuení o?

⁴² Ntá tsi uun tsi nuu i e dōo nuu á'vi. Mariá ne, é nakaxnúu ñã uun nuu i e dōo vá'a é ntē xoxo kuvi naki'i núu i iña ñã —ka'an Jēsuu.

11

Dá nañē'e Jesuu ñã ntiní'i ñã nté koo ka'an ntâ'ví ñã

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ntâ'ví ñã. Dã kúvi ka'an ntâ'ví ñã ne, uun ñã'a ñã ntiní'i ñã ne, kaka'an ñá ni ñã:

—Tō'ó, nañē'e ntó nti nté koo ka'an ntâ'ví nti vatā o nañē'e Juan Bautista ñã'a, ñã ntiní'i ñã —ka'an ñã.

² Kaka'an Jēsuu ni ñã:

—Dā ntáka'an ntâ'ví nto ne, du'va koo ka'an nto:
Xuvā ntí, ña tuví e dukún kân,
na kuiko ñu'u ñā'a sán nto.

Na kī'xi ntuvi é kixkadā kú've ntó ñuxiví a.

Vata tsí ó de nto e dukún kân ne,

kuān tsi koo víi nto ñuxiví a di.

³ Ta'xī nto é kā'xi ntí é vī'a é ūten.

⁴ Kada ka'nu iní nto nī ntí kuétsī ntí,

vata tsí ó ntáde ka'nu iní ntí ni un ntí'i tā'an ntí,

ñā tanuu iñá ntí.

Ñá ku dā vá'a ntó é kō'xó ntéé ntí

é kōto ntee é ña vá'ā sán ntí.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō —ka'an Jesús.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vii ka o kuéntá ni: Te ūun ntó ió ña dóo vá'a tiin
ni'i ntó ne, kí'in nto dava ñūu nú vi'i ña kân, ká'an
ntó: “Ñā tá'xi kudii nto uni íta nto te nāki'i ntee u,

⁶ Tsí uun ñā'a ña dóo vá'a tiin ni'í ú ne, dā ve xee
ñā nú vi'í kó kân é vē'xí ña itsi kân ne, ña túvī neé
kue'en tsi é kuē'e ú ka'xí ña”, koo ka'an nto.

⁷ ¿Vá ká'an ntú ña tuví má vi'i kân: “Ñá ku natēku
du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kantí'u. E tuví ntáá u
ni i'xá ko. Ña kúvi nākuntítsi u é tā'xi u é ntio nto”,
koo ka'an ña?

⁸ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí, kuān té ña ntio ña
nakuntítsi ña é kuē'é ña é kaikán ña vá'a tiin ni'í
ñā ne, kuē'e ña vata kaa é kantio ña vata koo é ña
natekú du'xen ká ña ña.

⁹ Dukuān é kaka'án u ni ntó: Kákan ntó ne, ní'i
ntó. Nantuku ntó ne, nani'i ntó di. Te nake'xen ntó
xi'í ne, nakaán ña.

¹⁰ Tsí xoo é kaikan i ne, ní'i i. Xoo é kanantuku
i ne, nani'i í di. Xoo é kanake'xen i xi'í ne, nakaán
ñā di.

¹¹ Te ūun nto é uva i'xá nto ne, tē kaikan i'xá nto
tsákā é ká'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i koo é ká'xi?

12 O tē kaikan ntívi é kā'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i tdu'me é kā'xi tí?

13 Ntá tsi ntō'lo é kini ntáa ntō ne, ini nto é kuē'é nto é vā'á iña i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ini Xúva kō, ña é tuví e dukún kān, é kuē'é ña un tsi nte Espíritū Sántū san xoo é kaikan i ntá'a ña? —ka'an Jéssu.

*Ntáka'an ña tsí e ña vá'ā san kaxntíi Jesuu
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

14 Uun ntuvi ne, kanakuítá Jesuu é ña vá'ā san e dé ñi'í uun ña'a ñatíi. Dā ntíi ne, kūvi náka'an ñá ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a san.

15 Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanakuitā ñá é ña vá'ā san tsí kaxe'e Belsēbuu, tó'ō e ña vá'ā, é kūvi vií ña nakūnu ña i —ka'an ña.

16 Iō ñá ne, ncho koto nteé ña ña. Íkan ñā é vií ñá nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kān.

17 Ntá tsi kutuni Jéssu nee e ntādē kuení ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dā mí'í ká ñuú mi ntánāa núu ña ni tā'an ña ne, kunaá ñuú ña. Tē ntánāa núu mii ña nī ña vi'í ña ne, kīn vi'í ña.

18 Dukuān né, tē tó'ō e ña vá'ā sán naa ni tā'an í ne, ¿nté ntu koo kuvi vií? Sá'a kakā'án u ni ntō, tsi ntáka'an nto tsí kata'xi Belsebuú san é kūvi vií u nákuíta ú e ña vá'ā san.

19 Ntá tsi te kuān ó ne, ¿xoo ntu kaxé'e ī é kūvi vií ña'a nto é nakuitā ñá é ña vá'ā san? Dukuān né, mii ñā ntánañē'e ña tsí ña te nuu é ntaā i e ntáka'an ntó iñá ko.

20 Ntá tsi te Xuva ko káta'xi ña é kākuvi vií u é kanakuítá u é ña vá'ā san ne, kani tú'un tsi é xee Xúva kō mí ntoo nto é kadā kú'vē ñá iña nto.

21 'Te uun ñatíí, ña e dóo ntii iní í ne, dōó iō tu've ña é kade ña kuenta ví'i ña ne, ñá te neé kuvi iña ña.

22 Ntá tsi te vē'xí uun ña'a, ña é dií ka ntii iní ka xtúku i é naā ñá ni ñā ne, kuvi vií ña ni ñā. Kidáā ne, nakuido ña un ntí'i káā é kanada'an nūu ña kúñu ña nī é un ntí'i iña ñá, dá kuē'é xio ña é ido ñā san.

23 'Xoo é ña kañé'e i da xe'e kó ne, kaka'an ntée ña ko. Xoo é ña kaxntíi ko é natāká u ne, da dií ka kaeté xaa ña.

E ña vá'ā é kantiko kōo
(Mt. 12:43-45)

24 'Tē ntíi uun é ña vá'ā nima ñá'a sán ne, kaika ñuu itsí kán, kantukū mí'i kūtuví da'na. Tē ña ni naní'i í ne, kada kuení i: “Ntiko kōó u, nú'ū u nú vi'í kó kán mí kii u”, koo kada kuení i.

25 Te nāxeé ne, naní'í i nima ñátíí san vata kaa uun vi'í mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'ā o ntúva'a.

26 Kidáā ne, kí'in xtūku kínakueka ú'xē ká e ña vá'ā e dií dií ka kini ntáa. Kidáā ne, un ntí'í é ūná san kí'vi é ku'un nima ñátíí san. Kidáa ne, dā dií dií ka natávi ña é vata kaa dí'na —ka'an ña.

Nee iña é dodíni ntí'xe

27 Nii dukuan kākā'an Jésuu sá'ā né, uun ña'a ñadí'í, ña tuvi mé'ñū ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—jNté kui vá'a ñadí'í, ña é nakáku nto, ña é nātsitsí nto! —ka'an ña.

28 Ntá tsi ñā ne, kaka'an ña:

—jNté kui dóo vá'ā o xoo é kainí i tú'ūn é kākā'an Xúva ko ne, dē ntaa ña! —ka'an Jésuu ni ñá'a san.

Ña'a, ña é kīni ntáa, ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Dā dóo náta'ká nuu ña'a san mí tuví Jesuú ne, eni ntu'u ña kākā'an ña:

—Ñá'a, ña ntoo vevii ne, dōó kini ntáa ña. Ntaíkān ñá nuu i e dōo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kuē'é ña nuu i é vata ō kúvi nī ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Jōnaa.

³⁰ Tsí vata ō kúvi Jonaa nuu i iña ña'a, ña intóo ñuú Nínive kidáā ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuvi ú nuu i iña ñá ntoo i'a vevii.

³¹ Tē xee ntúvī é kōto nteé Xuva ko ñā'a, ne ñá'a ña ne, nakuntísi reina iña ñuu é tuví nte díñi i kán e dōo ikā ne, tsí'i kuétsi ña ña, tsí reiná san ne, un vá'a tsi ika vē'xí ña é kīni ñá un ntí'ī é iní rei Salamuún san. Koto nto ve, tsí e xee úun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Salāmuun.

³² Ña intóo ñuu Nínive kidáā ne, nakuntáñi ñá tē xee ntúvi é koto nteé Xuva ko ñā'a sán ne, tsí'i kuétsi ña ña ntoo vevii. Tsí ña ñuu Nínive sán ne, nātivī iní ña kuétsi ña dā téku ña tú'ūn é kākā'an Jonaá san. Koto nto, tsí e xée ūun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Jonaa.

*Ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuvī xu'u, nte é kutuvi má ētún san, tsí kuntekū dukun vata koo é naxí'i nuu mí kī'vī ña'a san.

³⁴ Tsí ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vā'á ntuxnuu kó ne, kanñi kúñu ko kaxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kūñú ko ne, kutuví nee.

³⁵ Kuenta tsí viin tsí dā née ini o ne, ñú'ū é io iña o ne, kūnee.

³⁶ Te kanñi tsí kúñu o iō ñu'u ne, nté un siin ña kákunee ne, kinin un ntí'ī é vā'á ne, vata kaa te ñu'u kaxi'í nuu kúñu ō —ka'an Jésuu.

*Dā tsi'i kuétsi Jesuu ña faríseu ni mastrú lei
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷ Dā kúvi ka'an Jésuú ne, kāna uun ña'a ña fariseú ña é kíká'xi ña nú vi'i ña kán. Kúkǎ'ví ña, itúvi ña nú mesa kán ne,

³⁸ dā kúdu'va ña fariseú san dá ini ña tsi ña ni dē ntáa Jesuu vátā xkoó ini ña é nta'a ña dī'na dá ka'xí ña.

³⁹ Ntá tsi Jésuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó, ña fariseú ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'lo nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuū i é kīni kaa e ntáde nto, e ntadú'u nto.

⁴⁰ ;Nté kui kuān nte túntu ntú nto! ¿Vá ña íni ntu nto tsí ña é de kú've ata i kán ne, dīvi tsi ñā é idé kú'vē ña iní i kán dī?

⁴¹ Ntá tsi kué'e nto ña ntā'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo nti'xe kanī kúñu ntō.

⁴² 'Ntá tsi ;ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu! Ntō'ó ne, dōó kuenta ntáde nto ntánakii xio nto uun ta'vi ī é ū'xí san iña é un nti'i nuū i xuku cho'o nto é nakué'e nto nta'a Xuva kō vata tsī o é kākā'an leí san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta tá'an nto te viī nto é vā'á ni ña; ntē ña ntákuinima ntó Xuva kō. Sá'ā é kantio é viī ntó da ntánakué'e nto nta'a Xuva kō é kāduku ntée ña.

⁴³ ;Ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu!, tsi nú vi'ī mí ntánataká nuu nto ne, dōó ntio nto é kuntōo nto nte nuu i kán ne, dōó ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaíka nto.

⁴⁴ ;Ña nta'ví ide ntú nto! tsí ntō'ó ne, vata ntáa ñañā é ña dītó tuvi má ñu'u kán ntáa nto. Dā nēní tsi ña'a san, ntaído ntíta ña —ka'an Jésuu.

⁴⁵ Kidāā ne, nantíko kōó uun mastrú leí san, kaka'an ña ni Jésuu:

—Mastru, dá kuān ó kaka'an ntó ni ña tsíkán ne, vata te kaka'an káni nto nī ntí di —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi kaka'an Jéssu:

—¡Ña nta'ví ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsí ntánakuído nto ña'a san da nte koo é ña kutí ká ña. Ntá tsi ntó'ó ne, nté un siin ña nchó tiin nta'a nto.

⁴⁷ ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsí vatā o dé ñata ntō, ña intóo kídaā e é'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko ne, kuan tsí ó ntáde nto di e ntáde vá'a nto ñaña ña.

⁴⁸ Sá'ā é kata'xi kuenta é kūtuni tsí dadii tsi nima ntó ni ñata ntō, ña intóo kídaā. Divi ñata ntō san é'ní ña ña ne, divi ntō ntáde vá'a nto ñaña ña.

⁴⁹ Tsí kaka'an Xúva kō, ña dóo ki'in inī: “Taxnūu ú ña ka'án naa kó ni pūstrú ko mí ntoo ña. Iō ñá ne, ka'ní ña'a san ña. Iō ñá ne, kada xení ña'a san ni ñā.” Kuan ō ka'an ña.

⁵⁰ Dukuān é vevii ne, Xuva kō ne, ntákan ñá kuenta ñá'a, ña ntoo vevii, kuenta iña níñi e étí un ntí ntí ña ka'án naa Xuva ko, ña é xi'i un tsi nté da iñi ntu'u ñúxiví sa.

⁵¹ É'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na da é'ni ña Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ni ña Zacaria. É'ní ña ña má ūkún kán mé'ñū nú naa kan ni má vi'i e dóo kuikó san. Dukuān é kaka'án u tsí Xuva kō ne, ntákan ña kuenta iña ñá xi'í san nī ña é ntoo vevii.

⁵² ¡Ña nta'ví ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'i nto ntakāá xi'i mí ntákūtú've ña'a san. Ntē ña ntak'vi mii nto, ntē ña da vá'a nto é kī'ví ña'a, ña é ntio i é kūtú've i —ka'an Jéssu.

⁵³ Dá kakā'an Jéssu nuu i sá'ā ne, mastrú lei san nī ña fariseú san ne, dóo kudiin ñá ni ña. Eni ntu'u ñā ntánakutsu'un ña ñā é ña te da díi nuu i tsixe'e ña ñā.

⁵⁴ Ini xu'ū ñá te neé nuū i é kūvi xnteé ixi ñá ña kuenta iña tú'un é kaka'an ña.

12

Kanañe'e Jesuu kuénta iña ña é da miñ rki xaa i kaka'an

¹ Dukuān ne, ñá tē nté kaa nté kaa ña'a náataká nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dā éni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá ne, di'na tsi ña ntini'i ñá kaka'an ñá ni ña:

—Kuenta tsí vii nto ni u'xen iā ña fariseu. Tsi dívi ñā né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ñá te kanñ nima ñá ntáka'an ña.

² Tsí ña túvī nee iña é koo xū'ú iña ko é ña nátidito; ntē ña tuví ne nuu i é ntē xoxo kiní i.

³ Dukuān ne, un ntíñ ntñ e ntáka'an nto mí nēé san ne, kūtuni ñá'ā san mí kāxi'í nuu ntuve ngántii san. Nēé é diin diin tsi ntáka'an nto dá kānti'ú xi'i ntó ne, uun ito tsi kachu'u ña, ka'an ña nté rki vi'i kan.

*Xoó ntu é ū'vi nti'xe ko
(Mt. 10:26-31)*

⁴ Ntō'o e dóo vá'a tiin ú ni ntō ne, kaka'án u ni ntō é ña ku u'ví nto xoo é ka'ní i kúñu kō. Tsí te kúvī ne, ña túvī nee é kuvi vií ka ñá ni kō.

⁵ Ntá tsi kaka'án u ni ntō xoo é díi ka u'vī nto. U'vī ntó ña é kúvi naki'i ntuvi iña nto ne, da katé nuu ña nto dô'vi kan. Dívi ñā é u'vi ntí'xe nto ña.

⁶ ¿Ñā ntu te kadíko ña ū'un láā san é ūvi kúdii diú'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa ini Xúva ko ñ.

⁷ Dívi ntō né, un tsi nté idi diki nto ntánté'vi kui kui uun. Dukuān ne, ñá ku u'vī nto. Tsí dívi ntō ne, díi díi ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da díi san.

*Xoo é nakíni i Jesuu núu ña'a
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ 'Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí un nti'i ntō xoo é kanakiní i ko nuu ña'a san vevii ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, nakiní u ña nuu ánje Xuva kō kídaā.

⁹ Ntá tsi xoo é kākuka'an nuu i é kā'án i iñá ko nuu ña'a san vevii ne, kuan kōo vii u ni ñā nuu ánje Xuva kō kídaā.

¹⁰ 'Da xōó ka é ka'an ntée i ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi vevii ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā. Ntá tsi xoo é ka'an káni i iña Espiritū Sántū ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā.

¹¹ 'Tē kue'en ni'i ña nto vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, o ki'in ni'i ña nto ntá'a ña kaxntēku kú've sán ne, o ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo nantiko koō ntó, nee é kā'an nto.

¹² Tsí tē xee úra i é kā'an ntó ne, Espiritū Sántū sán nañē'é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jesús.

Nee e dóo xii kaa iña ñá kuika

¹³ Uun ñā'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jesús:

—Mastru, ká'an nto ni ēní ko, na tā'xi na é kāduku ntée ú iña uvá nti —ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú've u iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

¹⁵ Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san:

—Kuenta tsí vii nto tē ña kuné'u iní nto é ió iña ta'an nto. Tsí ña te nee é ió iña ko é kade i é vā'á koo kuntoo o ñūxiví sa —ka'an Jesús.

¹⁶ Kidáā né, ntaa ña ni ñā uun nuu i:

—Uun ñatíi, ña dóo kuikā né, dōo vá'a kúvī é tātá ña.

¹⁷ Kidáā né, dōo dé kuení ña, kaka'an ña: “¿Nee ntu vii ú ve? Tsí ña túvī ka mí'i natsoo va'á u é tātá ko”, ka'an ña.

18 Dā dé kuení ña, kaka'an ña: “É ĩní u neé vii ú ve. Nakĩn ú a vi'i atā sán ne, dá xntĩsí u uun é dií ka ka'nu ka. Ikan nātsu'un vá'a ntĩ'i u é tātá ko ni un ntĩ'i é ló iñá ko.

19 Kidáā ne, ká'an miī ú ni nĩmá ko: Nima míi ko, di'vin ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vá'a ve. Kutuvín da'nan ve. Ka'xín ne, ko'on; na nākunuu dīnĩ nima o.” Kuan kōo ka'an ña.

20 Ntá tsi Xuva ko ne, kākā'an ña: “jNté kuān nte túntun ntun! tsí niñú ve kuvin. Iña o é ntoo vá'a ne, ¿xōo ntú iña i kuví?”, ka'an ña.

21 Dukuan ō ntákuví ña'a, ña e ntátsoo vá'a dokuika iña miī i, ntá tsi dóo nta'vi ñá nuu Xuva ko —ka'an Jéssu.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Mt. 6:25-34)

22 Kaka'an Jéssu ní ña ntĩni'i ñā:

—Sá'a kā'án u ni ntō: Ñá ku dē kuení nto nee é kā'xi nto; ntē ña ku de kuení nto nee é ku'un kutāvi nto.

23 Tsí ntuví iña kó ne, dií ka nuu á'vi é vāta kaa é kā'xi o. Dií ka nuu á'vi kúñu kō é vāta kaa dóo é ku'un ō.

24 Koto nto nté o de rkáka san: Ñá katā'xi tĩ é tātá, ntē ña katá'vi tĩ, ntē ña tuví mí'i ntánatsoo vá'a tĩ iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é kā'xi tĩ. Ntō'ó ne, ¿ñā ntu te dií dií ka nuu á'vi nto é vāta ntāa láa san?

25 Nté uun ña'a nto ña kuví vií nto é kuē'nu ka kúñu nto, nté un sín ka, kuān te dóo kadā kuení nto.

26 Tē ña kuví vií nto nte un sín sá'á ne, ¿nté kui ntádē kuení ntu nto tuku nuu i?

27 'Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é ntē ña ntáde tsiñu ne, ntē ña ntánakuido xu've. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí rei Salamuún ne, kuān te dóo va'a kue'en

dóo ñá ne, ñá tē nté sa vá'a ito ña é vata ntáa láa san.

²⁸ Te Xuva ko kǎxé'e ña e dóo vá'a ito ku'u é kaa má kǔ'ú kǎn vevíi ne, tevǎá ne, tutun kuvi ne, ¿ñā ntu te díi ka kue'e kuenta víi ña nto nēe é ku'un nto, ntō'o é ña ntákuinti'xe nto?

²⁹ Dukuan ne, ñā ku nantí'i nto iní nto é ntuku ntō é kǎ'xi nto.

³⁰ Tsí ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítsu'un ña iña é un ntí'i nuū i sá'a. Ntá tsi ñi'vi ntō né, ió uun Xuva ntō, ña é íní nee é ntátaan núu nto.

³¹ Ntukū nuu iní nto nēe e vá'ā é víi nto é ntio Xuva ko ne, ní'i ntō é un ntí'i nuū i sá'a.

*Natsoo vá'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kǎn
(Mt. 6:19-21)*

³² Ñá ku u'vī ntó, a le'ntu míi ko. Ñá tē nté sa titín nto, ntá tsi Xuva kō ne, iō ñá dodíni é tā'xi ña nto é vǎ'á iña ña.

³³ Nadiko ntō é ió iña nto ne, dá kué'é nto ña ntátaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itín nto é ña kakuátā é kuntōo vá'a iña ntó e dukún kan ntii dañu ntūvi. Tsi íkǎn ne, ña kakí'vi ña du'u, ntē ña kadúku tí iña ko.

³⁴ Mí'i ntōo é nuu á'vi iña ntó ne, ikan kuntōo nima ntó di.

Kantio é kōo tú'vē ko

³⁵ Na kōo tú've nto du'nu nto ni ñū'u é nātuún nto.

³⁶ Vii nto vata tsí o dé ña ntáde tsiñu, ña ntantétu tó'o i, ña é ñe'e mi tánta'a ña'a. Tē nǎxee ñá ne, kanake'xen ña xi'í ne, ura tsí i nakaan.

³⁷ Nté kui dīni tó'ō ña ntáde tsiñu san e ntántito ña te naxéé ña. Nuu é ntaā i é kǎka'án u ni ntō tsí ñi'vi tsí tó'o ñā ne, nákuntéé ña donúu ñā ne, da ká'an ñā tsí na kuntōo ña ntáde tsiñu san nú mēsa ñá ne, mii to'o ñā tsu'un ko'o ña é kǎ'xí ña.

38 Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu san, tsí kuān te davá ñúú ne, ō e ve'xi túvi ne, ntantíto ña tē nēe tó'o ñā.

39 Na kūtuni nto sá'ā. Tē dí ini tó'ō vi'i san neé ura ki'xi ñá du'ú san ne, koo tú've ña kuntētu ña. Ñá kuē'é ña itsi é kī'ví ña du'ú san má vi'i ñā é ki'i dú'u ña iña ña.

40 Kuan ñivi ntō dí ne, na kōo tú've nto, tsí dā nēe inī nto ntuvi dá ña ntántétu nto xee ña vexkúvi ñatī —ka'an Jesús.

*Ña ntáde tsiñu vā'á nī ña ntáde tsiñu, ña é ña vā'ā
(Mt. 24:45-51)*

41 Pedrú ne, katsixe'e ñā:

—Tō'ó, ¿vá kantáa ntu nto nuu i sá'a é da mii tsi iña mii ntí ne, ō iña un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña.

42 Kaka'an Tó'o kō:

—¿Xoó ntu é ña ntáde tsiñu odo nūu, ña é díí ka vā'a, ña é díí ka kade ntaa, ña é kākā'an tó'o ī é kodo nūu ñá iña ñá ntoo nú vi'i ñā é kuē'é ña é kā'xí ña te xee úra i?

43 ¡Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu, ña kade ntaa san! Tē náxee tó'o ñā ne, é un ntí'í kāde ntaa ñá vatā o uvé tsiñu ña.

44 Nuú é ntāa ntí'xe i é kākā'an u tsi tó'o ña ne, xtuvī ñá ña é kuēnta víi ña é un ntí'í é īo iña ña.

45 Ntá tsi te ña ntáde tsiñu san kade kuení ña tsí kukuíí ka dá náxee tó'o ñā ne, kani ntu'u ña kadā xení ña ni ña ntáde tsiñu ni'i ña, te tīí, te ñadī'í ne, kani ntu'u ñā é kō'o ña, é kā'xí ña, é kada kī'vi ñā.

46 Kidáā ne, da nēe inī tsí ña naxee tó'o ñā ntuvi dá ña kantétu ña, tsí ña íni ña neé ura naxée ña. Kidáā ne, naki'i ña tsiñu ñā ne, natee xío ña ña é kī'in ñá ni ñā'a, ña é ña ini de ntāa san.

47 'Ña ntáde tsiñu, ña é iní nēe e ntío tó'o ī ntá tsi ña te īo tu've ña, ntē ña ni de ntāa ña é kākā'an tó'o ñā né, dōo naká'xi va'a tó'o ña ñā.

48 Ntá tsi ña ntáde tsiñu, ña e ñá ini nee e ntío tó'o ī ntá tsi idé ña nee iña e ñá ini ña ne, ní'i ñā é ntō'o ña di, ntá tsi ña dóo nee. Tsí xoo é dii ka kue'e ní'i i ne, dii ka kue'e kantio é kue'é ña ña nguī san. Xoo é dii ka kue'e ntada ña kuénta ntá'a i ne, dii ka kue'e kantio é kāda ntaa ña.

*Kī nteé xio ta'an ña'a san kuenta iña Jesús
(Mt. 10:34-36)*

49 Vē'xī u e xnteé ñu'u ú ñuxiví sa. ¡Dōó ntio kó tē dí kai'xi veví!

50 Io úun nuu i e dóo nto'o kó rkontúví ne, un vá'a tsi kanti'i iní ko un tsi da nte inú kava.

51 ¿Vá vē'xí ntu ú vata koo é kuntoo vá'a ña'a san ñuxiví sa, te kuinī nto? ¡Ña'a ní san! tsí ve'xí u é kii nteé xio ta'an ña'a san kuenta iña ko.

52 Tsí un tsi nte veví ne, kii nteé xio ta'an ña'a. U'un ñá'a san uun tsi vi'i ntoo ña. Uni ñá'a ña naa núu ña nī ña uvi ñá'a sán ne, ña uvi ña'a sán ne, naa núu ña nī ña uni ñá'a san.

53 Uva ī ne, naa núu ña ni i'xā ña. I'xá ña ne, naa núu ña ni uva ñā. Di'i ñā ne, naa núu ña nī dióko ñā. Diōkó ña ne, naa núu ña ni di'i ñā. Nūntí ña ne, naa núu ña nī énu ñā. Ēnú ña ne, naa núu ña nī ñuntí ña —ka'an Jesús.

*Nuu i nté koo kivi ntuvi sa'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

54 Kaka'an Jesús ní ña'a san:

—Tē ini nto tsí ñu'u vikó san xe'e i kán ne, ura tsi ntáka'an nto é kñn davi. Kuan kōo kivi nti'xe.

55 Dá kaīnu tatsin xé'e ī kán ne, ntáka'an nto é vē'xí ntuvi ka'ni. Kuan kōo kivi nti'xe.

56 Nto'ó ne, da mii tsī rki xaa nto nteku é ntáka'an nto. Nto'ó e dóo ini nto é kā'an nto nté koo kivi e dukún kan ni ñuxiví a ne, ¿nté kuī ña ntáñe'e diki

ntu nto núu i é kata'xi Xuva kō nté koo kuvi ntuvi é ntoo o vevii?

*Koón ntiin é ntūvá'an nī ña ntaínchu'vi o
(Mt. 5:25-26)*

⁵⁷ ¿Nté kui ña káde kú'ven míin nee é vā'a iña nto?

⁵⁸ Tē xoó ña'a kí'in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i é tsi'i kuétsi i o ne, koón ntiin nātiin vá'an ni ña itsi kán vata koo é ña kí'in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i san. Tsi tē ña tsíñu i san ntada ña o kuénta ntá'a sntadún san ne, xnuu kutu ña o viutun.

⁵⁹ Kaka'án u ni o tsi ña ntiin viútun san un tsi da nte ntá'vin nti'in é kakan ña —ka'an Jesús ni ña.

13

Kantio é nadama o nima ko

¹ Ntuvi tsikán ne, iō ñá san ne, kué'en ñā mí tuví Jesuú ne, ntaa ña ni ñā tsí Pilatú san ne, ē'ní ña ña ñatī, ña ñuú Galileá ne, da nádaká ña niñi ña ni niñi kiti san é kué'é ña doméni iña Xuva ko.

² Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Vá díi ka ntu iō kuetsí ña kuān o kúvi san é vata ntáa ña ñuú ña, te kuinī nto, é kuān o ntó'o ña?

³ Ka'án u tsi ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, un nti'i ntō kuví nto di.

⁴ Un nti'i ña xe'un uni ñá'a san xi'i ñá da núu vi'i dūkun é nani Silūeé ne, ¿díi ka ntu iō kuetsí ña é vata ntáa ña é ĩntóo ñuú Jerusaleén, te kuinī nto?

⁵ Ka'án u tsi ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, kuví nti'i ntō di —ka'an ña.

Kuenta iña utun é ña kakí kiti i

⁶ Kidáa ne, kantáa Jesuu núu i sá'a:

—Uun ñatí ne, í'xi ña uun utun ígu ñu'u ña. Kué'en ña kūkoto ntódo ña te kākii kiti ígū sán ne, nté uun ti ña kākii ti.

⁷ Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña kade kuenta útun san: “Koto nto tsi é uni kuía é kaki'xi da tā'án u ne, nté uun igu sán vata ní'i ko ti. Nak̄n nto utun ti vata koo é ntūníné ñu'u san, tsi é ntaā i é ntitsi”, ka'an ña.

⁸ Ntá tsi ña kade kuenta útun sán ne, kaka'an ña: “Na kūntitsi mií ka uun kuiá, ñi dukuan naxtívítá u nte'u nú ditsín i ne, dá tsōo ú cho'o é kué'nu vá'a.

⁹ Te kīi kiti i kidáa ne, vá'a ō. Tē ña'á ne, dá nak̄n nto”, ka'an ña. —Kuan ō ntáa Jesuu nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña dī'í, ña kúti'í

¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'nā ne, kanañ'e Jesuu ñá'a san nú vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san.

¹¹ Ikān tuví uun ña dī'í, e xé'un uni kuía é nchokuví ña. Tsí uun é ña vá'ā san dé ti'í ñā. Ña ni kúvi ntuntāa ña nté un síin.

¹² Dā íni Jesuu ñá ne, kāna ña ña, kaka'an ñá ni ñā:

—É ntuvá'an kui'í o vé —ka'an Jesuu ni ña.

¹³ Kidáa ne, xntee tá'an Jesuu ntá'a ña ñadī'í san. Ura tsí i ntuvá'a ña ne, dā éni ntu'u ña kākā'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹⁴ Ntá tsi tó'ō vi'í mí ntánataká nuu ña ne, dōo kúdiin ña tsí ntavá'a Jesuu ñá'a san ntuvi dá iō dá'na ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Íñu ntuvi iō é kada tsiñu ō né, dīvi tsi ntuvi é kūvi ki'xi nto dá kuchō'o nto; ñá te ntuvi dá iō dá'na san ki'xi nto —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Ntō'ó ne, da miī rk̄i xaa nto nteku e ntáka'an nto. ¿Ñā ntu ntánantuté nto duntiki nto ni búru nto é k̄i'in ti kiko'ó ti ntute ntuvi dá iō dá'na san?

¹⁶ Tsi ña d̄í'í sa'á ne, tatá vi'i Abraan ña, ntá tsi é k̄uvi xe'un uni kuía e nteé kimi ña ku'i'í sá'a é xē'é é ña vá'ā san ña. ¿Vá ñā ntu kuvi nakuitá u kui'i'í ña ntuvi dá iō dá'na? —ka'an Jéssuu.

¹⁷ Dá k̄a'an Jéssuu sá'ā ne, un ntí'í ñā ntaínchu'vi ña kúka'an nuu ña é kuān ó kaka'an Jéssuu ni ña. Ntá tsi ña'a sán ne, dōó diní ña e dōo ka'nu nuu i é idé Jéssuu.

Kuenta iña tsík̄n kuli
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu:

—¿Nté ō ntu mí kadē k̄u'vé Xuva kō? ¿Nee iñá ntu é kuvi ntada dad̄i o?

¹⁹ Vata kaa kudii uun tsík̄n kuli é kuetsi kuē'en e ka'í'xi uun ñat̄i má iña ñá k̄ān ne, kēne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kit̄i ntaíko, de vá'a ti taka tí nta'a i —ka'an ña.

Kuenta iña ú'xen iā
(Mt. 13:33)

²⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssuú d̄i:

—¿Nee iñá ntu ntada dad̄i ú vata kaa mí kadē k̄u'vé Xuva kō?

²¹ Tsi mí kadē k̄u'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ti'nti ú'xen iā e kí'í uun ñad̄í'í san ne, dā nadaka ña u'xen san ni uni xkú've utsi trigu un tsi da nte nāneñu vá'a ú'xen san —ka'an Jéssuu.

Xi'í mí ña ni'í
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesuú ne, ítā ntí'xin ña ñuú na'nu ni ñuú kuetsi, kanakuā'a ña ña'a san mí ita ntí'xin ña.

²³ Uun ña'a ñá ne, kēne ña, kaka'an ña:

—Mastru, ¿ña titín ntu ña'a san, ña é kanakáku?
—ka'an ñá, tsixe'e ñā.

Jesuú ne, kaka'an ña:

²⁴—Koó ntii nto kūkí'vi nto xi'i mí ña ni'í san. Tsí kaka'án u ni ntō tsí ña te da díi ña'a ncho kí'ví ña, ntá tsi ña ní'i ña é kí'ví ña.

²⁵Dā nākādí Tó'o vī'i san xi'i ñá ne, ntō'o é ñu'u mii nto kí'i kán né, nake'xen ntō xi'í san, ká'an ntō: “Nakaán nto xi'i nto, na kí'ví nti’”, koo ka'an nto. Ntá tsi divi ñā ne, ká'an ña: “Nto'ó ne, ntē ñá íní u mí vē'xí nto”, koo ka'an ña.

²⁶Kidáā ne, kani ntu'u nto kā'an nto: “Nti'í ne, ē'xí dadíi ntí ni ntō; xī'i dadíi ntí ni ntō di. Tsí nakuā'a nto ña'a san itsi ñuú mii nti’”, koo ka'an nto.

²⁷Ntá tsi nantiko kōo ñá, ka'an ña: “É kāka'án u tsi ñá íní u nto. Kii nteé xio nto ko, tsí un nti'i ntō ntáde nto é kīni kaa.” Kuan kōo ka'an ña.

²⁸Ikān ne, kueku nto ne, naka'xí ka'ñī nto nú'u nto tē íní nto Abraan ni Ísaa ni Jácoó, ni ūn nti'í nti'í ña ka'án naa Xuva ko tsí ntoo ña mí kadē kū've Xuva kō. Ntá tsi nto'ó ne, é ñu'u mii ntō kí'i kán.

²⁹Xée ñā'a, ñá vē'xí dā mí'i ká diñi ñuxiví sa, kixkúntōo ña, ka'xí dadíi ña ni Xuva kō mí kadē kú've ña.

³⁰Kini nto tsi kidáa ne, ió ña'a veví ne, dōo na'nu ña'a ña i'a ñuxiví sa, ntá tsi ña na'nu ñá'a ká ña nta'a Xuva kō. Iō ñá'a é ña te na'nu ñá'a ña í'a ne, divi ñā e dōo na'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Ēku nteé Jesuu ñuú Jerusaleen

(Mt. 23:37-39)

³¹Ntuvi tsikán ne, xée ña fariseu, kaká'an ña ni Jēsuu:

—Ntaka nto i'a, tsí Heródē sán ne, ncho ka'ní ña nto —ka'an ña.

32 Ntá tsi ðivi ñā ne, nantíko koō ñā, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó ne, ka'an nto ni ñukuí tsikan tsí vevíí ni ūtén ne, nakuita ká u é ña vá'ā san ne, ntavá'a ká u ña nchokuví san ði. Īdá ne, ntí'í tsiñu ko.

33 Ntá tsi kantio é kī'ín ka ú itsi kān vevíí ni ūtén ni Īdá ði. Tsí ña kúvī é kúvī ña ka'án naa Xuva ko tē ña te ñuú Jerusaleén kuví ña. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jésuu—.

34 'jDōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, ña ñuú Jerusaleen! ;Tsi ntaé'ní nto ña e ntáka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva ko kuēnta iña nto! ;Ñá tē nté kaa ki'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatā ó de tsú'ūn san é kánataká nuu ti i'xá ti má nti'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto!

35 Koto ntō tsí xtuvī mii Xuva ko vi'i nto ve. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi nté uun ito ká ña kīni ntó ko un tsi da nté tē xee ntúvi é ká'an nto: “;Nté kui vá'a ó é vē'xí ña vé'xi kuenta iña Xuva ko!”, koo ka'an nto —ka'an Jésuu.

14

Dā ntavá'a Jesuu úun ñatī, ña é katsitu kuñu

1 Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuu, kúka'xí ña nú vi'i ña odo nūu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ú ña nguī san nté koo vií Jesuu.

2 Ikān tuví nuu Jēsuu úun ñatī, ñá katsitu kuñu.

3 Jesuú ne, tsixe'e ñā mastrú leí san nī ña fariseú san, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá kúvi ntu ntavá'a ú ña nchokuví san ntuvi dá iō dá'na, o ña kúvi ntu? —ka'an ña.

4 Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ña. Kidáa ne, kī'i Jesuu ñá nchokuví san ne, dā ntavá'a ña ña, dā nátaxnūu ña ña é na nū'u ña.

5 Kaka'an ñá nī ña fariseú san:

—¿Vá iō ntú nto te ī'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ña natavá ntu nto ti, kuān te ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.

6 Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ña é kākana Jesús ni ña.

Núu i ña ña kakana ña mí kātánta'a ña'a

7 Dā ini Jesuu tsí ña'a, ña xee vi'i viko sán ne, ntánakaxnú ña mí'ī e dóo vá'ā o é kuntōo ña nú mesá san ne, kaka'an Jesús ni ña núu i sá'a:

8 —Tē xoó kakana i é kī'in ntó viko mí kātánta'a ña'a sán ne, tē xee ntó ne, ñá kū xkutúvi ntō nte nuu i kan, tsí te kī'xi tuku ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é dīvi ntō ne,

9 kidáa ne, xee ña é kána ña nto ntuvi ntó ne, ká'an ña ni ntō: “Xio kudii kutuví nto, tsí ña sá'á ne, kutuví ñá i'a”, koo ka'an ñá ni ntō. Kidáa ne, kuka'an nuu nto nakuntítsi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan.

10 Ntá tsi tē xee nto mí kākana ña nto é kīka'xi nto ne, kūkutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáa ne, tē xee ña e kána nto sán ne, ká'an ña: “Kuítā nti'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ña. Kidáa ne, kuiko ñu'u ña ntántoo nú mesá san nto.

11 Tsí xoo é kade ka'nu mii ī kúñu ī ne, tē kúvi ne, ní'i ña doka'an; ntá tsi xoo é dutsi i vevií ne, rkontúvi ne, díi ka kuka'nu ña'a ña —ka'an Jesús.

12 Kaka'an xtúku ña ni ñatíí, ña e kána ña:

—Dá káde vá'a nto é ká'xí ña'a nú vi'i nto kán ne, ña ku kána nto ña e dóo vá'a tiin ni'i ntō, nté ēní nto, nté ñavi'i nto, nté ñā kuika, ña ntoo etsin nú vi'i ntō. Tsí dīvi ñā né, kána ña nto dī é kīká'xi nto nú vi'i ña kán né, kuan kōo ntúdadī ña ni ntō.

13 Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ña ntā'ví san, nī ña e dúkuan ntā'ví da káku, nī ña nat̄in i san, ni ña kuāá san di.

14 Kidáā ne, dōo diní nto. Tsí ðivi ñā ne, ña kúvi ntudadii ña ni ntō. Ntá tsi ðivi ntō ne, ní'i nto é vā'á iña nto ntuvi te ntóto ña'a, ña é ĩde é vā'á ñuxiví sa —ka'an Jésuu.

*Núu i iña viko ká'nu é ēdé uun ñat̄i
(Mt. 22:1-10)*

15 Dā téku ña sá'ā ne, uun ña é tuví nu mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—jNté kui vá'a o xoo e kae'xí dad̄i i mí kadē kû've Xuva kō! —ka'an ña.

16 Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Uun ñat̄i ne, dōó ka'nu viko idé ña. Ná tē nté kaa ña'a san kána ña é kíká'xi ña.

17 Dā xeé ura i é ká'xí ña ne, taxnūu ña ña kade tsiñu iña ña é kūkoto ñá ña'a san: “Kue'ēn ntó ve, tsi é iō tu've nt̄i'i”, ka'an ña.

18 Ntá tsi un nt̄i nt̄i ñá ne, éni ntu'u ñā ntáka'an ña nté kui ña ni kuvi kí'in ña. Nā é kuvi ūun sán ne, kaka'an ña: “Ñu'u da ve ñíí ú ne, kantio é k̄'ín u kikoto ntódo u. Vií nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko tsí ña kúvi kí'in ú ve”, ka'an ña.

19 Tuku ña'a ne, kaka'an ña: “Dā ve ñíí ú u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kikoto ntée ú ti tē va'á ti. Vií nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko”, ka'an ña.

20 Nā uun ká xtuku sán ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, dā ve kúvi tánta'a ú ne, dukuān ne, ña kúvi k̄'ín u”, ka'an ña.

21 Dā náxee ña táxnūu ñá ne, kantaa nt̄i'i ña nī tó'o ñā nee iña é káka'an ñá mí ñe'e ña. Kidáā né, kūdiin tó'o ñā ne, kaka'an ñá nī ña kade tsiñu iña ña: “Kuē'en náne'en nú ā'ví kan ni itsi ka'nu kán, ni da kan̄i má ñūú san, dá kuntēkan ña nta'ví san,

kixni'in ña i'a, ni ñā dúkuan ntā'ví da káku, ni ña kuāá san, ni ñā nat̄in sán dī", ka'an ña.

²² Dā ku e ví'i ne, nāxee ña táxnuu ña, kaka'an ñá nī tó'o ñā: “É de ntáa u é kaka'an nto, ntá tsi dóo kaniné ka”, ka'an ña.

²³ Kidáā ne, kaka'an tó'o ña ni ñā: “Kuē'en ítsi na'nu kan ne, kuē'én un tsi nte nu ráxa kān, ká'an ni da xōó ka ña'a, kuétsī é viin ñá na kī'xi ñá vata koo é na tsitu ña ma ví'i ko.

²⁴ Tsí kaka'án u ni ntō tsi nté uun ña'a, ña kana dí'na ú ne, ñá nī'i kué'en tsi ña é kā'xí ña”, ka'an tó'o ñā —ka'an Jesús.

*Nuu i é ntii tū'un é kunt̄ikin ó Cristu
(Mt. 10:37-38)*

²⁵ Ñā tē nté kaa ña'a ntánt̄ikin ñá Jesuu. Jesuú ne, xkokōo ñá ata ña, kaka'an ñá ni ñā'a san:

²⁶ —Tē xoó ña'a kī'xi ña é ncho kunt̄ikin ñá ko ne, ña kúvi vii ñá tē ñá díi ka kue'e ntío ña ko é vata kaa ntío ña uva ña ni dī'i ñā, ni ñādī'i ñá ni l'xá ña, ni enī ñá ni tā'an ñá, ni kúñu mii ñā dī.

²⁷ Tsí ña kúvi vii ñá tē ña ntío ña nākunáa ña kúñu ñā é kunt̄ikin ñá ko.

²⁸ Te iō ntó ne, ntio nto é xntitsī ntó vi'i ka'nu ne, ¿vá ña ntu te dí'na kutuví nto kadā kuení nto nté kaa nant̄i'i nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kuvi kunt̄itsi?

²⁹ Tē ñá ne, xtuvī ntó etí vi'i sán ne, é ntaā i kutuvi dava. Un ntíí ntíí ña kainí ne, kani ntu'u ñā ka'an kīni ña iña nto:

³⁰ “Ñatīí sa'á ne, eni ntu'u ña kāde vá'a ña vi'i ña ne, ntē ña ni kuvi vii ña nant̄i'i ñá”, koo ka'an ña.

³¹ Ō te uun reí san ncho víi ña du'xen ni tūku rei ne, ¿vá ña ntu te dí'na kutuví ña kadā kuení ña te xēe tá'an u'xi míil sntadun ña é kōó ntii ña vii ñá du'xen ni tūku rei, ñá iō ōko míil sntadun i?

³² Tē íni ña tsí ña kuvi vií ña ne, taxnūu ña tú'ūn nta'a tuku rei san dá tuvi íka ká ña é kákan ña e nté koo kuntōo vá'a ña ni ñā.

³³ Dukuān né, te xōó ña'a, ña é ña xtuví mii i ūn ntí'i iña í ne, ña kúvi kuntik'in ñá ko —ka'an Jéssuu.

Dā ña véñí ka ñí san
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Kaka'an xtúku Jesuu nuu i sá'a di:

—Ñí sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, ¿nté ntu koo ntuveñí ka xtúku?

³⁵ Ñá vādá mi kainuu á'vi ká i; da mií sa é nakuíta o. Xoo é kátekú i ne, na kīni i —ka'an Jéssuu ni ñá'a san.

15

Kuenta iña á le'ntu, kiti kúnaa
(Mt. 18:10-14)

¹ Un ntíi ntíi ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma ni túku ña'a, ña é iō kuetsí i ne, xée etsin ña mí tuví Jesuu é kīni ña é káka'an ña.

² Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú lei san ne, ntáka'an kīni ña iña Jéssuu, kaká'an ña:

—Natíi sa'á ne, ntaíka dadíi ña nī ña é iō kuetsí i ne, ntaé'xí dadíi ña ni ñā di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, kantaa Jesuu kuénta iña i sá'a:

⁴ —¿Xoó ña'a ntu nto, te iō uun sientu lé'ntu ntó, tē kunaá ti uun ti ne, ña ntu te tsoo míi nto kiti kímí díko xe'un kímí san, dá kī'in nto, kinantúku nto kīti kúnaá san da nte ko é nani'i nto ti?

⁵ Tē nani'i ntó ti ne, nakuntéku dokó nto ti ne, dōo dīnī nto di.

⁶ Tē náxee nto nú vi'i nto kán ne, kana nto ña vá'a tiin ni'i nto nī ña nú vi'i ntō ne, ká'an ntō: “Na

nākunuu dīni nima ntó nī ko, tsí e nāni'í ko á le'ntú ko, kití kúnaa”, koo ka'an nto.

⁷ Dukuān ne, ká'ān ú ni ntō tsí díi ka iō dodīn e dukún kān te uun ñā'a, ñā iō kuetsí i, nativi iní ña kuétsi ñā, é vāta kaa ña kimi díko xe'un kimi ñā'a san, ña é vā'a, ña é ña tuvi kuétsi ī nuu Xuva ko — ka'an Jésuu—.

Kuenta iña ñádī'i, ña nāni'í diu'un i

⁸ 'Uun ñadī'í ne, ió u'xi diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa úun ne, ¿vá ñā ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xīn ñā da kanī má vi'i ña kān? Kukuíi kudu'va tsi nantuku ñā da nte ko é nani'í ña.

⁹ Tē nāni'í ñā ne, nataká nuu ntī'i ña ni ñadī'i, ña vá'a tiin ni'i ña, nī ña ntoo etsin nú vi'i ña kān, ká'an ñā: “Nā nakunuu dīni nima ntó nī kó, tsi é nāni'í ko diu'ún ko e kúnaa”, koo ka'an ña.

¹⁰ Kaka'án u ni ntō tsí dukuān dīni ánje Xuva ko kuēnta iña ñā iō kuetsí i tē nātivi iní ña kuétsi ñā — ka'an Jésuu.

Kuenta iña í'xa é kūkákā ntava túku ñuu

¹¹ Kaka'an Jésuú san di:

—Uun ñatí ne, ió uvi i'xá ña.

¹² Na dutsī sán ne, kaka'an ná ni uva nā: “Ūvá, ta'xi nto iña nto é kāduku ntée u”, ka'an na. Kidáa ne, ē'nté dava ña é tātá ña é duku ntée na.

¹³ Ntē vata kutítin ntuvi ne, i'xá ña, na dutsī sán ne, nātsu'un vá'a ntī'i na iña ná ne, dá kuē'en ná tuku ñuú mí doṭo tsi nántī'i lúku na diu'un na. Ide na un ntī ntī núu i é kīni kaa vata ka'án ini mí nā.

¹⁴ Ntá tsi dā ntī'i kuē'en diu'un ná ne, xée ntūvi da dóo kutama da kanī ñuu tsikán ne, iñi ntú'ū kúnaa nteē na é kā'xí na.

15 Kidáā ne, kué'en nā, kuntúku na tsiñu ni uun ñatī, ña ñuú tsikán ne, taxnūu ña ná rantsu ña é k̄'in na, kikuenta víi na kutsin ña.

16 Ntō na é k̄'xí na é kae'xí kutsín san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni xé'e ī é k̄'xí na.

17 Kidáā né, dē kuení mii na, k̄aka'an na: “¡Nté ntu kaa dií ña ntáde tsiñu iō ñá nú vi'i uvā kó k̄an é iō é ntaé'xí ña ne, ntē dúkuan k̄antóo ka. Xu'ú ne, kaxi'í u dóko i'a!

18 Á te nū'ú u mí tuví uvā kó k̄an ne, ká'ān ú ni ñā: Ūva, é ntuku kuētsí u ni Xuva ko, ni ñivi ntō ñi.

19 Ña nuu á'vi ká u é k̄a'án ka nto é i'xā ntó ko. Vi'i a vé ne, vií nto nī kó vatā ó de nto nī ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan kōo ká'ān ú ni ñā”, ka'an na.

20 Kidáā ne, nákunūu itsi na, kunú'u na mí tuví uva nā.

'Ikā ká ve'xí na, íni uva na nā né, ntuntā'ví ini ña na. Koó da kaxkainu uva nā kúnakuētú itsi ña na ne, nánume ña ña, da é'xi ña xu'u na.

21 Kidáā ne, kaka'an ná ni uva nā: “Ūva, é kō'xo nteé u nuu Xuva ko, ni ñivi ntō ñi. Ñá tē nee nuu á'vi ká ko é k̄a'án nto é i'xá nto ko”, ka'an na.

22 Ntá tsi uva nā ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña: “Nantukū náne'e nto du'nu é dií ka va'a dá nākunūu i'xá ko. Naxnūu nto ñi'ntá'a i ñi. Na nāki'í ntí'xen vá'ā sán ñi.

23 Kūkueká nto duntiki, kití dií ka de'én ne, dá ka'nī ntó ti dá k̄'xi o ti é vīi o vikó san.

24 Tsí i'xá ko sá ne, e xí'í, kuíni ko, ntá tsi e ntóto xtuku. É k̄unáá i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko i ve”, ka'an ña. Kidáa ne, eni ntu'u ñā idé ña viko san.

25 'Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atā sán ne, nuu na má tsíñu na. Dā náxee étsin na nú vi'i na k̄an né, tēkú na e dóo kaeku strumentú ne, ntaíte'e ña'a sán ñi.

26 Kidáā né, kāna na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e nā: “¿Neé ntu kakuvi i'a?”, ka'an na.

27 Ña kade tsiñu sán ne, kaka'an ñá ni nā: “É nāxee ení o. Uva o ne, táxnūu ña é kūví uun duntiki, kiti dóo de'én san, tsi vá'a tsi o náxee na”, ka'an ña.

28 Kidáa ne, kūdiín ení na, na kuvi atā sán ne, ntē ña ni ntio na ntí'vi na má ví'i na kān.

29 Kaka'an ná ni uva nā: “Dívi ntō ne, ini nto tsi éma tsi kaxntií ú nto, é ntē ña kadé do'ō ú ni ntō nté uun ito ne. Ntá tsi ntē ña kata'xí nto nté uun kudii a ndí'ú san é víi u víko ko nī na vá'a tiin ni'í u.

30 Ntá tsi vevíí ne, nāxee i'xá nto na sá'a, na é dotō tsí nantí'í diu'un nto ni ñadí'í kinī ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dóo de'én san”, ka'an ení na, na kuvi atā san.

31 Kidáā ne, kaka'an úva na ni nā: “I'xá mií kó, xo'ōn né, nī kue'en tsí ntuví tuvín nī kó. Un ntí'í é ió iñá ko ne, iña o di.

32 Ntá tsi vevíí ne, e vá'a o é víi o víko, tsi é nakūnuu dīnī nimá ko, tsí na ení o ne, e xí'í na, kuíni ko, ntá tsi kantíto na. É kūnáa na, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko ná ve”, ka'an úva na ni nā —ka'an Jesús.

16

Kuenta iña ñá nteé nta'a i tsiñu, ña é dotō tsí nantí'í diu'un tó'o í

1 Jesuú ne, kantaa ña ni ña ntini'í ña nuu i sá'a di:

—Uun ñatíí kuika ne, xío uun ñá'a, ña intée nta'a i tsiñu ña. Ntáka'an ñá'a san tsí ña sá'á ne, dotō tsí kanantí'í ña diu'un tó'o ña.

2 Kidáa ne, kāna tó'o ña ña, kaka'an ñá ni ña: “¿Neé ntu nuu i sá'a é káka'an ñá'a san iña o? Ntadan kó cuenta tsiñu o ve, tsí ña kunteé nta'a ká o tsiñu ko”, ka'an ña.

³ Kidáā ne, dóo dé kueni ña nteé nta'a i tsiñu san: “¿Nté ntu koo vií u ve? Tsi tó'ō kó ne, naki'i ña tsiñu ko. Ña túvi ntii ko é kīkutú u ne, kakuka'an nuú ko é kākán u doméní dī.

⁴ É íní u nté koo vií u ve, vata koo é naki'i ña'a sán ko nú vi'i ña kán dá ña tuví ka tsiñu ko”, ka'an ña.

⁵ Kidáā né, kāna ña ña kui uun kui uun ña, ña é tanūu diu'un tó'o ñā. Tsixe'e ñā ña xee dí'na san: “¿Ntē ntú kaa tanūu nto iña tó'ō ko?”, ka'an ña.

⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ña: “Tanūu ú uun sientu varii ásete”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'án ña nteé nta'a i tsiñu san: “Ū'un kuenta o. Kantí'i sá kutūvin, dá xntēén na'an uvi díko u'xi várii tsi”, ka'an ña.

⁷ Kidáā né, tsixe'e xtuku ñá tukú ña'a san: “¿Ntē ntú kaa tanūu nto?”, ka'an ña. Divi ñā ne, kaka'an ña: “Uun sientu etún trigu”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'an ña: “Ū'un kuenta o. Kími díko tsi xnteén na'an ve”, ka'an ña.

⁸ Tō'ó ña ne, íní ña tsi ña nteé nta'a i tsiñu, ña e dóo kīni kaa sán ne, dōo ntíto ña nté koo vií ña. Tsí ña ntáduku ntée ñuxiví sa ne, dií ka ntíto ntáde ña ni tā'an ña é vāta kaa ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō.

⁹ Xu'ú ne, kaka'án u ni ntō é na kada tsiñu ni'i ntō diu'un nto é ío ñuxiví sa vata koo é na ni'i nto ña'a, ña vá'a tiin ni'i ntō, vata koo é, tē ntí'i diu'un ntó ne, koo xoo é nākuído i nto mí kuntōo nto ntii dañu ntūvi.

¹⁰ Uun ña'a, ña é kade ntaa núu i é dutsī né, kuan kōo kada ntaa ña nuu i e dóo ka'nu dī. Ña'a, ña é ña kada ntáa nuu i é dutsí ne, ntē ña kada ntáa ña nuu i é ka'nu dī.

¹¹ Ntá tsi tē ñá ini de ntáa nto nī diu'un é ío ñuxiví sa ne, ¿xoo'ó ntu é ntāda i kuenta ntá'a nto nuu i é vā'a ntí'xe?

12 Tē ñá ini de ntáa nto nī nuu i iña túku ñá'a ne, ¿xoo ntu ta'xi i é kūvi iña mii nto?

13 'Nté uun ña'a, ña kade tsiñu ne, ña kúvī é koo uvi tó'o ñā é uun ito tsi. Tsí kada xení ña nī ña uun ña'a sán ne, ña uun ña'a ká san ne, kuinima ñá ña. O ña uun ña'a sán ne, kuiní'i ña ña ne, ña é uun ká san ne, ñá vii ñá ña kuenta. Ña kúvi vīi o tsiñu Xuva ko tē dóo kakuinima kó diu'ún san —ka'an Jésuu.

14 Ña fariseú san ne, dōo kuinima ñá diu'un. Dukuān né, eni ntu'u ñā ntáka'an kīni ña iña Jésuu.

15 Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Divi ntō ne, ntáde nto e dóo va'á nto nuu ña'á san, ntá tsi Xuva kō ne, ini ña nte ntáa nima nto. Tsí nuu i e ntáde ka'nu ña'a sán ne, ñá ntō kue'en tsí Xuva kō.

Lei Muísee

16 'Lei é xntēé na'a Muísee ni tú'ūn é ka'an ñá ka'án naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte ntúvī da íka Juaan. Ntá tsi nte ntúvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo ña'a san tú'ūn va'á san iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, un ntíí ntíí ña'a san ntáxio ntii ñā é k'í'vī ña.

17 'Ntá tsi dií ka ña ntii tu'un é ntí'í e dukún kan nī ñuxiví a é nadāma uun kudii letra iña leí san.

Kuenta iña ña'a, ña ntánatsoo mii ta'an (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Te uun ñatíí kanaxtuvī mii ña ñadi'í ña ne, tē tánta'a ña ni tuku ñad'í san ne, kade ña é ko'xo nteē ña nuu Xuva ko. Xoo é kátánta'a i ni tuku ñad'í, ña e náxtimii xī í ne, kade ña é kākó'xo nteē ña nuu Xuva kó di.

Uun ña'a ña kuika ni Lázaru

19 'Uun ñatíí kuika ne, dōo va'á du'nu ña. Da mii kuē'en tsí viko kade ña utén utén; dōo ka'nu kade ña.

20 Ikān tuví uun ñatīi, ña e dóo ntā'ví, ña é nanī Lázaru. Dōó kate'u kúñu ñā. Tuví nteē ñá etí xi'i ñā kuiká san.

21 Vevíi tsi kā'xí ña é kakó'xo má mēsa ñā kuiká san. Un tsi nte tīnā sán ne, kaxée ētsin tī é ncho nauvi tī mí katē'ú san.

22 Uun ntuvi ne, xí'i á ña ntā'ví san. Kue'en ní'i ánjē san ña é kutuvī ñá ni Ábraan, mí ntoo ña xi'i, ña e ntántik'in Xúva kō, mi dóo vá'ā o. Xí'i ña kuiká san dí ne, kántū'xí ña di.

23 'Dā dóo kanto'o ña kuiká san dô'vi kán ne, ntāni'i ña nuu ñá, iní ña Abraán san e dóo ikā ntáñi ña nī Lázaru san.

24 Kidáa ne, kāna ña kuiká san ña, kaka'an ña: “Uvatā kó Abraan, na ntuntā'ví ini nto ko. Taxnūu nto Lázaru san vata koo é na natsiī ña rkinta'a ña ntuté san ne, dá kī'xi kudii ña nantikó ña xaa ko, tsí ña te nté kaa kanto'o ko í'a mí kaī'xí san”, ka'an ña.

25 Ntá tsi kaka'an Ábraán san ni ñā: “I'xá ko, na naka'ān o tsí ñivīn né, dōo vá'ā o kue'én o ntúvi di'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dōo ntó'o ña di'na. Vevíi ne, e ní'i ñā é vā'á i'a ne, ñivīn ne, kantó'o o.

26 Uun ká tuku nuu í di: Íó uun xi'nti kunu mé'ñū ntí ni ntō. Dukuān né, tē xoó ña'a ntoo ña i'a é ncho kī'in ña ikān ne, ña kúvi kī'in ña. Nté ña ntoo ikān ne, ña kúvi kī'xi ña i'a di”, ka'an ña.

27 Kidáa ne, kaka'an á ña kuiká san: “Vií nto da xe'e, úvā kó Abraan, taxnūu nto Lázaru san nú vi'i uvā kó kán

28 vata koo é na kā'an ñá ni ēní ko, ña u'un ña'a ká san, vata koo é ña ku kī'xi ña i'a mi dóo kanto'o ko”, ka'an ña.

29 Ntá tsi kaka'an Ábraan: “Ñiví ñā ne, ntoo ni'i ña tú'ūn e xntée na'a Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko san é nakuā'a ña. Na vii ñá kuenta sá'ā”, ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, nantíko kōo ñá kuiká san, kaka'an ña: “Kuvi ní, uvā kó Abraan, ntá tsi tē dí ntoto uun ña'a ña xi'í san ne, dā kíkoto ñá ña ne, á te natīvi iní ña kuétsi ñā”, ka'an ña.

³¹ Ntá tsi Abraán san ne, kaka'an ña: “Tē ña ntáde ña kuenta tú'ūn é kāka'an Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko ne, nté dukuān ña kuintí'xe ña, kuān te ntoto ña xi'í san”, ka'an Ábraán san —ka'an Jésuú san ni ñā'a san.

17

*E dóo xii kaa é ntava nuu o nūu i é kīni kaa
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)*

¹ Kaka'an Jésuu ni ña ntīnī'i ñā:

—Nii kuē'en tsí ntuvi Ió nuu i é ntava nuu o é kīni kaa san. Ntá tsi te xōo ñá'a kaxé'e ña itsi é víi ta'an ña é kīni kaa sán ne, jntā'vi ide ña!

² Tē xoó ña'a kade ña é ntava nuu uun á i'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, díi ka vá'a ó tē dí ni nakuīta núu ña ña nú ntute ñu'u kán, kunū'ní nuu dukun ña xuu xódó san.

³ Kuenta tsí víi nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tíi nto ni ñā vata koo é ña kuan koo víi ña. Te nātīvi iní ña ne, kada ka'nu iní nto ni ñā.

⁴ Te kadē xení ña ni ntō né, kuān té u'xe íto é uun ntuvi ne, te ntiko koō ñá u'xe íto é ká'an ñá ni ntō tsí ña vá'a o dé ña ni ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ñā —ka'an Jésuu.

É kūvi víi o da nēé ka nuu i e dóo ka'nu, te kakuintí'xe kō

⁵ Ña ntīnī'i ñā sán ne, ntáka'an ñá nī Tó'o kō:

—Tā'xi ká nto e díi díi ka kuintí'xe ntī —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kaka'an Xúva kō:

—Tē dí kuinti'xe nto ne, kuān té un sín vata kaa uun a tsíkin kulí sa ne, kuvi ka'an ntó ni utun sã'a: “Nenen i'a ne, da nākuntú'xin xion má ntute ñu'u kãn”, koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é kākaka'an nto.

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

⁷ Te iō nto é iō ña kade tsiñu iña nto, ña é kaixkutu ñú'u nto o kade ña kuenta kíti nto ne, tē náxee ña nú vi'i nto kãn ne, ¿vá kākaka'an ntú nto: “Kuitā ntí'xin, kutūvin nú mesá san”?

⁸ Nã'ã, tsí kaka'an nto: “Kadan va'ãn é kã'xi u kuenta kuáa ne, kuntēen donúu o, tsu'un kó'ōn é kã'xi u. Tē kúvi é'xi ú, kúvi xí'i ú ne, dá kidáa kutūvín, ka'xín dī”, xkoó ka'an nto.

⁹ ¿Vá kãnakué'e nto nto sintiá'vi ntã'a ña kade tsiñu iña nto é kãde ntaa ñá tsiñu e teé tsiñu nto ña?

¹⁰ Dukuān né, te ðivi ntō dé ntaa ntí'i nto é ntio Xuva ko ne, kantio é kã'án ka nto: “Ntí'í ne, ñá tē ña kade tsiñu é kaidiá'vi ntí, tsí kūdii idé ntí nuu i é kākaka'an nto”, koo ka'an nto —ka'an Jesuu.

Dã ntavá'a Jesuu u'xi ñá'a ña nako'xo kúñu ī

¹¹ Dã kue'en Jesuu ñuú Jerusaleén ne, ítã ntí'xin ña ñuú Samaria ni Gálilea.

¹² Dã xee ñá uun ñuu lú'nti ne, vé'xi ũ'xi ñá'a ña ntánchokuvi e ntánako'xo kúñu ñã, ntá tsi kantáñi ikã ñá ne,

¹³ un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—Jesuu, Mastrú, na ntuntã'ví ini kudii ntó ntí! —ka'an ña.

¹⁴ Dã íni Jesuu ñá ne, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kũnañé'e nto kúñu nto dūtú san —ka'an ña.

Da ñi tsi kuē'en ñá ne, ntuvá'a ña.

15 Kidáā ne, uun ña ne, ĩní ña é ntuvá'a ña. Ntiko koō ñá ne, nīī kué'en ini ña kaka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō.

16 Nákunchiti ntāa ña nuu Jésuu. Un tsi nte ñú'u kān nakuntéi ña é nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Ñatī sa'á ne, ña ñuú Samaria ña.

17 Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—¿Ñā ntu te un ntí'i nto é u'xi ñá'a nto e ntuvá'a nto kui'i nto? ¿Mí'i ntu kué'en ña ĩn ñá'a ká san?

18 ¿Da mii xntu ñā vé'xi tuku ñuú san e ntíko koō ña é kākā'an ña e dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an Jésuu.

19 Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ñátī san:

—Nakuntísin, dā kunú'un nú vi'i o kan vē, tsi é ntūvá'an, tsi kuínti'xe ō —ka'an ña.

*Nté koo kixkadā kú've Xuva kō
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

20 Ña fariseú san ne, ntátsixe'e ñā amá kixkadā kú've Xuva kō. Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñā dító te kini o núu ko mí kadē kú've Xuva kō.

21 Ña kúvi ká'an o te i'a túvi, o te ikān tuvi, tsi é ñū'u ta'án o ī —ka'an ña.

22 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Xée ntūvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntúvi tsi vata kaa ntuvi dá tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatī ne, ntá tsi ña kiní ka ntó ko.

23 Iō ñá'a sán ne, ká'an ñā: “I'a tuví ña”, o “Ikān tuví ña”, koo ka'an ña; ntá tsi ña ku kuínti'xe nto ña; ñá ku ñe'e nto é kuntikín ntó ña.

24 Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatī ne, tē xee ntúvi é nainú u ne, xi'í nuu da kanī dū'va e dukún kān.

25 Ntá tsi di'na ne, dōó nto'o nto ne, kadā xení ña'a san ni nto, ña ntántoo ntuvi tsikan.

26 Vata ō kúvi ntuvi da íka Noeé san ne, kuan kōo kuvi dí ntuvi dá nainú u ñūxiví a.

27 Ntáxi'i ntaé'xi ña'a san, ntánatánta'a ta'an ña di, un tsi da nte ntúvī é kūk'vi Noeé san arká san. Dā nēe inī ñá da nakuntéku ntute sán ne, xí'i ūn ntíí ntíí ña'a san.

28 Kuan tsi ō kúvi ntuvi da íka Loó san di. Ña'a sán ne, ntáxi'i ntaé'xi ña, ntáñii ña dí ne, ntádiko ña di. Ntáta'xi ña tatá ne, ntáxntañī ñá vi'i di.

29 Ntá tsi ñuvi tsi ntūvi da ntáka Loó san ñuú Sodomá ne, kó'xo ñū'u dú'xē nte e dukún kan, ni xūu é kai'xi vatā ó kakīn daví san ne, uun ito tsi ntí'i ña'a sán xi'i ña.

30 Kuan kōo kuvi dí tē xee ntúvi é kuē'é Xuva ko kūtuni ñá'a san xoo ñá'a nti'xe u.

31 Ntuvia tsikán ne, tē xoó ña'a odo vídin ña rki vi'i ña kán ne, ñá ku ntí'vi ña iní vi'i ña kán é kīnaki'í ña iña ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ntē ña ku naxée ña nú vi'i ña kán di.

32 Naka'an nto ñadī'í Loo nté ō kúvi ña.

33 Xoó ña'a é ntio ña é nakakū ñá ntuvi iña ñá ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntuvi iña ña kuenta iñá ko ne, nakáku ña.

34 'Sá'a kakā'án u ni ntō tsí niñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dádīi ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñā ne, uun ña ne, kutuvī mii ña.

35 Uvi ñá'a ñadī'í ntántiko ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñā; uun ña ne, kutuvī mii ña.

36 Uvi ñá'a ñatíi ñu'u ña má kū'u kán ne, uun ña'a ñā né, naki'i Xuva ko ñā; uun ña'a ñā né, kutuvī mii ña —ka'an ña.

37 Kidáā ne, ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Mí'i ntū é kuān koo kuvi sá'ā? —ka'an ña.

Nántiko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Mí ntōo kúñu tē'ú san ne, ikān ntaíko nūu skuilú san —ka'an ña.

18

Kuenta iña ñádĩ'i kii ni ña kaxntekú kû've

¹ Jesuú ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é kã'an ntâ'ví ò é ñi kué'en tsí ntuvi é ntē ña nativi iní kō.

² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntekú kû've san uun ñuu é ntē ña kau'vĩ ña Xuva kō né, ntē ña kaiko ñu'u ña ñã'a sán di.

³ D̄ivi tsi ñuú tsikán ne, tuví uun ñadĩ'i kii é ió du'xen iña ña. Kué'en ña nta'a ña kaxntekú kû've san, kukakan ña kuétsi kuēnta iña ñã kanaa núu ni'i ñã.

⁴ Dã dóo kútítin ntuvi ne, ña ni íde ña kaxntekú kû've san ñã kuenta. Ntá tsi da rkontúví ne, dē kuení ña: “Ña kau'ví ko Xuva ko, ntē ña kaiko ñu'ú u ñã'a sán di,

⁵ ntá tsi ñadĩ'i kii, ña sã'á ne, dóo kanatekū du'xen ñã ko. Nada'ãn ú ña vata koo é ña ki'xí ka ña é natekū du'xén ka ñã ko”, ka'an ña.

⁶ 'Sá'ã é kãka'an ñã kaxntekú kû've, ña dóo kini kaa san.

⁷ Xuva kō ni, ¿vá ñã ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é k̄uvi iña ña, ña é kaikan ntá'a ña ntē ntúvi ntē níñu? ¿Vá vii ntú Xuva kō é kuntētu ña?

⁸ Ká'ãn u tsí nada'an ña ñã é nte ña kukuíi. Ntá tsi te v̄é'xi u, xu'u é v̄éxkúvĩ ú ñatíi ne, ¿vá nãni'í ka ntú ko ña'a, ña e ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jesús.

Kuenta iña ñã fariseu ni ñã kaido diu'un xôo

⁹ Kantaa Jesuu úun ká xtuku nuu i iña ñã e dóo va'á, kuiní mii i, ña ntánantii ni'ni tuku ñã'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñã'a ñatíi ne, kué'en ñã má ūkún kan, kũka'an ntâ'ví ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ñã'a ká san ne, ña kaido diu'un xôo iña ñuú Roma.

11 Ña fariseú san ne, ntitsí ña ne, du'vā ó kaka'an ntâ'ví ña: “Xuvā kó, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsí xu'ú ne, ñá te vāta ntáa ña nguī san kaa u: é dū'ú ña, kini ntáa ña ne, iō kuetsí ña di; ntē ña te vāta kaa ña kaido diu'un xôó san kaa ú di.

12 Xu'ú ne, úvi īto é uun vite kaitúvi ixú u. Kué'e kanatā'xi ú nta'a nto vata kaa é kāni'í ko”, ka'an ñá fariseú san.

13 Ntá tsi ña kaido diu'un xôó san ne, dōo íka kātuví ña; ntē ña ni ntaa ní'i ña dīki ña ni nuu ña e dukún kān. Da mii tsī e kaxé'e ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “;Xuva ko, na ntūnta'ví ini nto ko, tsí xu'ú ne, dōó iō kuetsí ko!”, ka'an ña.

14 Kaka'án u ni ntō tsí ña kaido diu'un xôó san ne, é dé ka'nu iní Xuva ko ni ña kuetsí ña, kúnū'ú ña ví'i ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'ā. Tsí ña é kade ka'nu miī kúñu ī né, dōo kakó'xo nteē ñá nta'a Xuva kō. Á ña ntā'ví san ne, ðivi ñā e dōo ka'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jéssu.

Dā náxnuu viko Jesuu á i'xá kuetsī

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Kue'en ní'i ñā'a san i'xá ña mí tuví Jesuu vāta ko é na tñn nta'a ña ī. Ntá tsi dā íni ña ntini'i ñā né, eni ntu'u ñā de tíi ña ni ña vexní'i i'xá i.

16 Kidáa ne, kāna Jesuú ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Kué'e nto ītsi é na kí'xi miī i'xá san nta'a ko. Ná ku kádí nuu nto, tsí mí kadē kú've Xuva kō ne, un ntí ntí ña'a ne, vata ntáa i'xá san ntáa ña.

17 Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō: Xoó ncho kí'vi i mí kadē kú've Xuva ko ne, da miī é kuinti'xe ña Xuva ko vatā ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ña'á ne, ña kúvi kí'ví ña —ka'an Jéssu.

Uun ñatī kuika kaka'an ñá ni Jéssu

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Uun ñatī, ña odo nūú ne, katsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

19 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun é vā'á u? Tsí xoxo e vá'a i; mii tsi Xuva kō e dóo va'á ña.

20 Inin nté o kaka'an tú'ūn e xtúvi Xúva kō: “Ñá ku kukīdi ni'í nto ñadi'í, ña é ña te ñádī'í míi ō. Ná ku ē'nín ña'a. Ná ku dū'un. Ná ku kā'án dovete iña ña'a. Kuikon ñu'un uva ō, ni dí'í ō dí'í”, ka'an —ka'an Jēsuu.

21 Kaka'an ñátī san:

—É un ntī'í sá'á ne, é dē ntaa ntī'í ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

22 Dā téku Jesuu sá'á ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá iña o: nadikon ntī'in neé iō iña ó ne, dá tsi'in nta'a ña ntā'ví san, tsí kuan kōo é koo dokuika iña o e dukún kán. Kidáá ne, ki'xin, dá kuntīkín ko —ka'an ña.

23 Ntá tsi dā téku ñatī san sá'á né, dōo kúnta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña.

24 Iní Jesuu tsí dóo kúnta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntii tū'un é kī'ví ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō!

25 Díi ka ña ntii tu'un é kī'ví uun kameú san xavi xiki san é vāta kaa ña kuiká san é kī'ví ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

26 Ña téku i sán ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é kūvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

27 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nee iña é ña kuvi vií ña'a sán ne, Xuva kō ne, kuvi vií ña —ka'an ña.

28 Pedrú ne, kaka'an ña:

—Nti'í ne, é tsoo mii ntí'i ntí iñá nti e ntántikín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u: Da xōó ka ña'a é xtuví mii ña vi'i ña, o di'i ña, o ēní ña, o uva ñā, o i'xá ña kuenta iña i mí kadē kû've Xuva kō ne,

³⁰ dií ka kue'é ka ni'i ña ñuxiví a; rkontúví ne, ní'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an Jésuu.

Dá kūvi uni íto é kākā'an Jésuu é kuví ña

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Kāna xio Jesuú san uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Veví ne, kí'in o ñūú Jerusaleen, mí kuntaa é un ntí'í é uve na'a e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

³² Tsí ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi tūku ñuú san é kadā xení ña nī ko, é vii ña é kini kaa nī ko, é tí'vi díí ña kó di.

³³ Kani ña kó ñi é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'nī ñá ko di, ntá tsi te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jésuu.

³⁴ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e diki ña; ntē ñá ini ña nee iña é kākā'an Jésuu, tsí nuu i sá'a ne, dōó xū'ú o kaka'an ña; ntē ña ni kuvi kí'in diki ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña kuāa, ña ñuú Jericoo

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kué'en Jēsuú ne, dā xee étsin ña ñuú Jericoó ne, ikān tuví uun ña kuāá itsi kān, kaikan ñá doméni.

³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ña'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ñā neé kakuvi.

³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jēsuú ne, ikan kuíta ntí'xin ña.

³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—¡Jesuu, i'xá Davii, na ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo nūú ne, de tíi ña ni ñā vata koo é na kūtuví kadin ña. Ntá tsi dā díí díí ka ntii kána ña:

—¡'xá Davii, na ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáā ne, kántĩtsí Jesuú ne, dā táxnuu ña ñā é kūkueká ña á ña kuāá san. Dā xee ñá ne, tsixe'e Jēsuu ña:

⁴¹ —¿Neé ntu ntio o é vīi u ni ō? —ka'an ña.

Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntūvá'a ntuxnuú ko —ka'an ña.

⁴² Jesuú san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntūvá'a ntuxnúu o vē, tsí nīī kué'en ini o kuínti'xe o —ka'an Jēsuu.

⁴³ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá san ne, dá kué'en ña kuntikín ñá Jesuu, kaká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Un ntíí ntíí ña'a sán ne, dā íni ña nuu i sá'a ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō di.

19

Jesuu ni Záqueu

¹ Xée Jēsuu ñuú Jericoo. Ítā ntí'xin ña mé'ñū ñuú san.

² Íkān tuví uun ñatīi, ñá nani Zāqueu, ña é odo nūu iña ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma. Dōó kuika ñā.

³ Ña sā'á ne, dōó ncho kiní ña xoo ñá'a é Jēsuu ña, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi nteē ñá ña ne, Zaqueú san ne, dōo lú'nti ñā.

⁴ Kidáā ne, kué'en ña ōdó nuū ña ne, kúxēe ña rki utun é ntitsi ítsi kān mí kuīta ntí'xin Jesuu é kinī ñá ña.

⁵ Dā ita ntí'xin Jesuu íkān né, īto ña rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí vevíi ne, kantio é kutúví u nú vi'i o kán —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kantí'i du'va tsí núu ñā e dóo diní ña é kī'in Jesuu nú vi'i ña kán.

⁷ Dā íni ña'a sán ne, un ntíi ntī ña ntáka'an káni ña é kué'en Jéssuu kúkutúvi ñā nú vi'i ña é iō kuetsí i.

⁸ Kidáā ne, nákontísi Zaqueu, kaka'an ña ni Jéssuu:

—Koto nto, Mastru. Kué'ē ú ña ntā'ví san dava é un ntí'i é iō iñá ko. Tē xoó ña'a kí'i dú'u ú iña ñá ne, nantiko kōó u kimi itó ka xtúku —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jéssuu:

—Ē vevíi xee ntúvi é nakáku ña ntoo nú vi'i sā'a, tsí ñatíi sa'á ne, tatá ntí'xe Abraan ña.

¹⁰ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, vé'xī u é kanan-tukū ú ña ntákunaa vata koo é nakākú u ña —ka'an Jéssuu.

Kuenta iñá diu'un (Mt. 25:14-30)

¹¹ Dā ntaíni ña'a san é kākā'an Jéssuu núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ūun nuu i, tsí e xee étsin ña ñuú Jerusaleén ne, kūtuni ña tsi ntádē kuení ña'a san tsi é vevíi xee ntúvī é kuiñi ntu'ū é kadā kú've Xuva ko ñūxiví sa.

¹² Kaka'an ña:

—Uun ñatíi, ña e dóo ka'nu ña'a ne, kué'en ña tūku ñuu vata koo é nī'i ña é vii ñá rei. Rkontúví ne, ntiko kōō ñá.

¹³ Di'na dá kiī ña é kī'in ñá ne, kāna ña u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kué'ē diu'ún san xe'é ña ña, xe un xé un ñā, kaka'an ña: “Kada tsiñu ni'i ntō diu'un sá'a un tsi da nté nāxeé u”, ka'an ña.

14 Ntá tsi ña ñuú mii ñā né, kūné'ū iní ña ni ñā. Taxnūu ña ña é kūka'an ni ñá odo nūú san: “Ñá ntío ntí ñatí sā'a é viī ñá rei iñá ntí”, ka'an ña.

15 'Ntá tsi kūkú'vē ña é viī ñá rei ne, ntiko koō ña, náxee ña ñuú ña kán. Dā náxee ñá ne, taxnūu ña é kīkaná ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xē'é ña diu'un, vata koō é kūtuni ñá te kuē'e i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un ña.

16 Ña é kuvi ūun sán ne, ntāda ña kuenta, kaká'an ña: “Tō'o, diú'un ntō ne, ú'xi ito nteku é'nu”, ka'an ña.

17 Kaka'án rei san: “Nté kui dóo vā'ā o, tsí divīn né, dōo va'á kaden tsiñun. Vi'i a vé ne, kadān kú'ven u'xi ñuu, tsi dén ntaan kuān te nté kaa kudii é tā'xí u o”, ka'an ña.

18 Xée xtuku ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña: “Tō'o, diú'un ntō ne, ú'un ito ká xtuku ni'i é vāta kaa”, ka'an ña.

19 Dukuān ne, kaka'an xtúku rei san ni ñā dí: “Divīn ne, kada kú'ven u'un ñúu”, ka'an ña.

20 'Kidāā ne, xée ña uun ña'a ká san, kaka'an ña: “Tō'o, i'a ni'i ú diu'un nto é xtuví va'á u, e xnúu ta'án u dodúkun ko.

21 Tsí u'ví ko nto, tsí divi ntō né, uun ñatí e dóo ka'xí nima nto. Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntó ne, katīn nto é tāta mí ña ni i'xi nto”, ka'an ña.

22 Kidāā ne, kaka'án rei san: “Divīn é ña vā'ā o ni den tsiñun, vatā ó kaka'án ne, nuu é ntaā i e dóo ka'xí nimá ko. Tsí inin tsí kanakuido ú nee iña é ña ni tsoó u ne, katīn u mí ña ni i'xi ú di.

23 Dukuān ne, ¿nté kui ña ni de tsiñu ní'in ntun diu'ún ko vata koo é nī'i kúdii kó i'xá i tē náxéé u nú vi'i ko?”, ka'an ña.

24 Kaka'an ñá nī ña ntoo san: “Naki'i nto diu'ún san ne, dá kuē'é nto ña é kuvi ide u'xi ito san”, ka'an ña.

25 Ntáka'an ña: “Tō'lo, ntá tsi ña tsíkán ne, é io ū'xi íto ká xtuku iña ña”, ka'an ña.

26 Nantíko kōó reí san, kaka'an ña: “Sá'ā ne, ká'ān u: Xoo é iō iña í ne, ní'í ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña í ne, nakí'i nti'i ña, kuān té ña kué'e é iō iña ña.

27 Kuenta iña ña é ntákune'u iní i nī kó ne, ña é ña ni ntio i é viī ú reí ne, kixní'í nto ña ī'a ne, dá ka'nī ntó ña nuú ko”, ka'án reí san —ka'an Jéssuu.

Dā xee Jéssuu ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Dā kúvi ka'an Jéssuu sá'ā ne, kué'ēn ká ña ñuú Jerusaleen.

29 Dā dokó sa xee ña ñuú Befagee ni ñuú Betaniá etsin nú xūku é nani Ōlivú ne, taxnū ña uvi ña'a, ñá ntini'i ñā,

30 kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuú lu'nti é tūvi étsin i'a. Tē xee ntó ne, ikān ntee tīn uun a búru é ntē vata xoxó kuntēku í ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i nto tī.

31 Tē xoó tsixe'e ī nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ká'an ntó tsi Tó'lo nto kāntio ña ti —ka'an ña.

32 Kué'en ñā táxnuu ña san ne, nāni'i ña é un nti'i vatā ó kaka'an Jéssuu ni ña.

33 Dā nántuté ña burú san ne, katsixe'e tó'lo tī:

—¿Nté kui kanantuté ntu nto burú ko? —ka'an ña.

34 Nantíko koō ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó kāntio ña ti —ka'an ña.

35 Kue'en ní'i ña tī mí tuví Jéssuu. Tsido ña dōo ñá ata a búru sán ne, dā nakaa ña Jéssuu áta ti.

36 Ña'a sán ne, tsōo ña doo ña ítsi kān mí ita ntí'xin Jéssuu.

37 Dā xee étsin ña mí dokuntíi xuku Olívu sán ne, un ntí'í ntí'í ña ntántikin ñá ne, dōo diní ña. Kidáā né,

uun tsi vāntiñi ña ntáka'an ñá e dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña i é un ntí'i nūu i e dóo ka'nu é idé ña e íni ña.

³⁸ Ntáka'an ña:

—jDóo ka'nu Rei, ñá vē'xí nta'a Xuva kō! jNa ta'xi Xuva kō é kuntoo vá'a o ni ñá vi'i antivi! jDóo ka'nu Xuva ko, ñā tuví e dukún kán! —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, iō ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ñā'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tíi nto nī ña ntántīkin nto —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi nantiko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Te ñā'a san koo kádin ñā ne, un tsi nte xúú san kaní ntu'u káchu'u —ka'an ña.

⁴¹ Dā xee étsin Jesuu ñuú Jerusaleén ne, ito ña ñuú san ne, da éku ña kuénta iña í,

⁴² kaka'an ña:

—jTē dí ni ínín kuān te uun ntúvi vevii e nté koo kutūvín va'an! Ntá tsi vevíi ne, núu i sā'á ne, dóo xu'u iō. Ña kúvi kīnin.

⁴³ Vi'i a vé ne, vé'xi ntúvi é kini kaa iña o é ña ntaínchu'vi ó ne, kada xení ña ni ō. Kidáa ne, xntitsi ña ntó'ō é kādí nuu ña ntíko diñi o.

⁴⁴ Dá uun ito tsi nānti'i ntodó ña o. Ka'ní ña ñā'a o. Nākatsin ntíi ntíi ñā da neé ka e kátūví iña o, tsi ña ni kutúni ō ura dá ki'xí Xuva kō é nakakū ñá o —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu íni ukun

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Kidáa ne, kúk'ví Jesuu má ukún ka'nu kán né, eni ntu'u ñā kíñu'u ñā ña ntádikō nu kí'i kán.

⁴⁶ Kaka'an ñā ni ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntâ'ví ñā'a”, ka'an Xúva kō. Ntá tsi ðivi ntō ne, ntáde tsiñu ni'í nto vata kaa vi'i ña du'u —ka'an Jéssuu.

47 Utén utén xee Jéssuu ini ukún kǎn é nañē'e ñá ña'a san. Ntá tsi tó'o dūtu ni mastrú lei, ni ña tsíñu i ne, ntánantukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jéssuu.

48 Ntá tsi ña ni kuvi ní'i ña nté koo víi ña, tsí un ntí ntí ña'a sán ne, ntáini va vá'a sa ña é kǎka'an Jéssuu.

20

¿Xoó ntu teé tsiñu i Jéssuu?

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Uun ntuvi ne, tuví Jéssuu má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san nté koo nakáku ña. Xée dūtu ñá odo nūu, ni mastrú lei san, ni ñatā san.

2 Kidáa ne, ntáka'an ñá, tsixe'e ña Jéssuu:

—Ka'an ntó nī ntí: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo víi nto sá'ā? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an ña.

3 Kidáa ne, kaka'an Jéssuu:

—Xu'ú di ne, tsixe'e ú nto uun nuu i. Nantiko koō ntó, ka'an nto:

4 ¿Xoó ntu teé tsiñu ī Juaan é kuan kōo nakutsi ntute ña ña'a san: Xuva kō né, ō ña'a san? —ka'an ña.

5 Kidáa ne, eni ntu'u ñā natíin mii ñā, ntáka'an ña:

—Te kǎ'an o é Xuva kō teé tsiñu ña ña ne, nantiko koō ñá, ka'an ña: “¿Nté kui ña ni kuīntí'xe ntu nto ña kuan?”, koo ka'an ña.

6 Ntá tsi te kǎ'an o tsí ña'a san teé tsiñu ña ña ne, kudiin ñá'a sán ne, kué'e xuu ña kō. Tsí un ntí'i ñá'a sán ne, iō ntaa íña ña tsí Juaán san ne, kaka'an ñá kuenta íña Xuva ko —ka'an ña.

7 Dukuān ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá tsi ñá ini ña xoo teé tsiñu i Juaan é nakūtsi ntute ña ña'a san.

8 Kidáa ne, nantíko kōo Jéssuu, kaká'an ña:

—Xu'ú di ne, ña ká'an ú xoo teé tsiñu i ko é kúvi víi u nuu i sá'a —ka'an ña.

*Kuenta iña ñá ñu'u nta'a i é tātá
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Kidáa ne, eni ntu'u Jēsuu kántaa ña nuu i sá'a, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xō'o tinti'o mâña ñá kân. Rkontúvi ne, dē'xé ña é tātá ña é kada tsiñu ni'i tāan tuku ña'a. Kidáa ne, kué'en ña xīo ñuu. Dā kútítín ntuvi kue'en ñá ne,

¹⁰ taxnūu ña ña kade tsiñu iña ña e kíkakan ña é kadūku ntée tó'o ñā, ntá tsi dā xee ñá kade tsiñu sán ne, ē'ní ña ña, dá nantiko koó ña ña da mii ntā'a ña.

¹¹ Kidáa né, taxnūu tó'o tinti'ó san uun ká tuku ña'a, ña kade tsiñu iña ña, ntá tsi ña tsíkán di ne, dōó kini ō ka'an ñá ni ñā né, ē'ní ña ña di. Da mii tsi ntā'a ña ntíko koō ña.

¹² Tō'ó i sán ne, taxnūu xtuku ña ña kade tsiñu iña ña, ñá kúvi ūnī san. Ntá tsi ña ñu'u nta'a i tinti'ó san ne, ntuku kui'i xtúku ña ña ne, dā kíñu'u ña ña kí'i kân.

¹³ 'Kidáa né, tō'ó ñu'u sán ne, kaka'an ña: “¿Neé ntu vii ú ve? Á te taxnūu ú i'xá miī ko. Da miī é kuiko ñu'u ña ñā”, ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi ña ñu'u nta'a tinti'o sán ne, dā íni ña i'xá ña ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñā: “Ña sā'a é dūku ntée ña iña uva ña. Ka'ní o ña vata koo é xo'o víi o tó'o ñū'u san”, ka'an ña.

¹⁵ Dukuān né, kíñu'u ña ña ñu'u uva ñā ne, dā é'ni kue'en ñá ña —kuan ō ka'an Jēsuu ni ñá'a san.

Kidáa ne, tsixe'e Jēsuu:

—¿Neé ntu víi tó'o i sán nī ñá ñu'u nta'a i é tātá san, te kuinī nto?

¹⁶ Vi'i a vé ne, á te kī'in ña kiká'ni ña ña ñu'u nta'a ī san, dá tsu'un nta'a ña é tāta ña tuku ñá'a —ka'an Jéssu.

Ntá tsi dā téku ña'a san sá'ā ne, ntáka'an ña:

—¡Nté kui sa! ¡Ña te kuan koo kúvi! —ka'an ña.

¹⁷ Ntá tsi Jesuú ne, īto ña ña ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Vi'i a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é ūve na'a sá'a:

Xúū é nantii ní'ni ña xntāñi ví'i sán ne,

divī e díi ka nuu á'vi i,

ka'an.

¹⁸ Da xōó ka ña'a, ña é ntāva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kuē'en ña. Ntá tsi te xōo ñá'a kó'xo nuu xuú san ata ñá ne, un tsi kuvi utsi kúñu ña —ka'an Jéssu.

¹⁹ Tō'ó dutú san nī mastrú leí san ne, ntīo ña é tēn ña Jéssu úra í tsíkan, tsi kútuni ña é kāntaa Jéssu núu i sá'a kuenta iña ña, ntá tsi u'vī ñá ña'a san.

Kuenta iñá diu'un xōo

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Kidáa ne, taxnūu ña ña'a é kīkoto xú'u ña Jesuú ne, īde sá ña vatā ó de ña'a, ña e dōo vá'a, tsi ntántukū nuu iní ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jéssu ntá'a ña tsiñu i.

²¹ Kidáa ne, tsixe'e ña Jéssu:

—Mastru, iní nti tsi nuu é ntaā i é un nti'ī é kāka'an nto dá kanañē'e ntó nti ne, iní nti tsí ña káde nto kuenta ñá'a san nte ntāa ña, tsí kaka'an ntāa nto nté koo kuntoo o vatā ó ntio nti'xe Xuva kō.

²² Dukuān né, ¿vā'á ntu ō e ntá'vi ō diu'un xōo san iña ñuú Romá ne, ō ña vá'a ntu ō? —ka'an ña.

²³ Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña é ña te nñi kué'en ini ña katsixe'e ñā ne, kidáa ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko?

24 Vi'i a vé ne, nãñe'e ká nto ko uun diu'ún san. ¿Xoō ntú nuu i é ntéé san; ō xoó ntu ðiví í e ntée na'á san? —ka'an ña.

Nantíko koō ñá, ntáka'an ña tsí nuu ña tsiñu ka'nu i ñuú Roma ntée.

25 Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Kué'e ntō ña tsiñu ka'nu i san nee é kāduku ntée ña ne, kué'e nto Xuva kō nee iña é iña ña —ka'an Jésuu.

26 Ña ni kúvi nī'i ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu kuénta iña tú'ún é káka'an ñá mé'ñū ña'a san. Koó ðā kúdu'va ña é kuān nte ini ña nté koo nantíko koō ñá ne, ðiin ðiin sa intóo ña.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'i o
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Rkontúvi ne, kué'ēn ña saduceú san, kukoto ñá Jesuu. Tsí ðiví ña ne, ña ntákuinti'xe ña te nuu é ntaā i é ntoto o tē xi'i o. Dukuān né, tsixe'e ña Jēsuu núu i sá'a:

28 —Mastru, ini nto tsí Muiseé ne, xntée na'a ña tsí te uun ñatíi kuví ña ne, ntukíi ñadī'í ña é ntē ña ni xío i'xá ña ne, kantio é nātánta'a ñadī'í kíi san ni ēní xii ña vata koo é kōo i'xá ña ni ñā kuenta iña ñá xilí san.

29 Uun ito ne, iō u'xe ñá'a ení ña. Ña é kuvi ūun sán ne, tánta'a ña ne, xí'i ña ðī'na dá kōo i'xá ñadī'í ña.

30 Ña é kuvi ūví san ne, natánta'a ña ni ñadī'í kíi san. Xí'i ñā ðí ne, nté uun i'xá ña ña ni xío.

31 Kidáā ne, nātánta'a ña é kuvi ūní san ni ñadī'í san. Dukuān né, un nti'í ñā e kúvi u'xe ñá'a sán ne, xí'i ntī'í ña e nté uun i'xá ña ña ni xío.

32 Kidáā ne, xí'i ñadī'í san ði.

33 Vi'i a vé ne, tē ntóto ña da xi'í ña ne, ¿xoó ntu é kuvi ña di'i i ña? Tsí un nti'í ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñad'í san —ka'an ña.

34 Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñuxiví sa ne, ñatíí ni ñad'í san ne, ntátánta'a ña.

35 Ntá tsi tē xoo é nī'i i é xēe e dukún kân ne, ntoto dadii ña nī ña xi'í san ikân ne, tē tíí te ña di'í ñá ne, ña tánta'a ká ña.

36 Tsí ña kuví ka ña, tsí ntuvi ña vata ntáa ánjē san, ntuvi ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña.

37 Uun tsi nte míi Muisee kaká'an ña tsí ntoto ña xi'í san da xntée na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikân ne, kaka'an ña tsí Xuva kō né, divi Xuva Ábraan ni Ísaa ni Jácoo.

38 Xuva kō ne, ñá te Xuva ñā xi'i i, tsí Xuvā ña ntantító ña. Tsí kuenta iña Xúva kó ne, é un nti'i ñā ntantító ña —ka'an ña.

39 Kidáā né, ío mastrú leí san ne, ntáka'an ña:

—Vá'a ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

40 Kidáā ne, ú'vī ña e tsixe'e ká ña ña.

¿Xoó ntu é uvatā Cristu?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Jesuú ne, tsixe'e ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristú ne, i'xá Davii ña?

42 Divi tsi Dāvii kaká'an ña ini tutú Sálmū san: Xuva kō ne, kaka'an ñá nī Tó'ō ko:

“Kutūvín diñi kua'a kó san

43 un tsi da nté natsi'i ú ña ntaínchu'vi o má xe'e ó san”, ka'an ña.

Kuan ō ka'an Dávii.

44 Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi víí Cristu i'xá ika Dāvii? Tsí mii Dávii san ne, kaka'an ña e Tó'o ña ñā —ka'an Jesuu ni ña.

Dā tsi'i kuétsi Jesuu mástrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Un ntíí ntíí ña'a san ntaíni ña dá kakā'an Jésuu ni ña ntiní'i ñā:

⁴⁶ —Kuenta tsí vií nto nī mastrú lei, tsí dóo ini xku'un ña doo nani, ta'an i e ntañú'u ña e dóo ki'in iní í san, da ntaíka ña. Dóo ntio ña é ká'an ñá'a san ni ña ntiusi da ntaíka ña mé'ñū ñuú san. Tē xee ñá má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san ni vi'í viko sán ne, ntánantuku ñā mí'í e díí ka vá'ā o é kuntōo ña.

⁴⁷ Ña tsikán ne, ntánakuido nuu ña vi'í ñadī'i kii san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntá'ví ña vata koo é ña kutuni ñá'a san te dóo kini ntáa ña. Ña kuān ntáa sán ne, díí ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an Jésuu.

21

Diú'un é xē'é ña dī'i kii, ña dóo ntā'vi

(Mr. 12:41-44)

¹ Jesuú ne, ntāni'i ña nuu ña, kaito ña ña kuika nté o de ña e ntátsu'un ña diu'un ini etún san.

² Ikān dí ne, iní ña uun ñadī'i kii ntā'ví, kaxnūu ña úvī diu'un kuaán kuetsī sán ini etún san.

³ Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi díí ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñadī'i ntá'ví san é vāta kaa e tsú'un un ntí'i ña nguú san.

⁴ Tsí ña nguú sán ne, kūdii diu'un é ntoó ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñadī'i ntá'ví san ne, xe'e ntī'i ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jésuu.

Dá kakā'an Jésuu é nāntatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Iō ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'ā o, tsi dóo va'á xuu kúvi, nī é iō

iní i kån é xē'é ña'a san doméni. Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

⁶ —Vé'xi ntūvi é un nti'i sá'a e ntaíní nto ne, nantatsin nti'i. Nté uun ká xuu ña kodo nti'i tá'an —ka'an ña.

*Núu ī é vē'xí é kūvi di'na dá ntī'i ñuxiví sa
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

⁷ Kidáā ne, tsixe'e ña ñā:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi di'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jésuu:

—Kuenta tsí vií nto vata koo é ña kaní nta'ví ña'a san nto, tsi ñā te da dīi ñā'a ki'xi ña é kā'an ña é ñi'vi ñā é Cristu ña ne, ká'an ñā tsi é xee ntūvi i é nti'i ñuxiví sa ñi, ntá tsi ña ku xkuntíkin ntó ña.

⁹ Te tēkú nto mí kakuvi du'xēn, mí ntānāa ñā'a sán ne, ñā ku u'vī ntó, tsi sá'ā ne, kuétsī é kuān koo kuvi di'na, ntá tsi vata xēe ntūvi é ntī'i —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā:

—Uun ñuú ne, nāá ni tūku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, vií ña du'xen ni tūku ña tsiñu i.

¹¹ Iō vadá ñuú san ne, dōó ntii tāan; kutamá ña'a sán ne, kunūu kui'i e dōo ntii inī i, e dōo katñin ña'a san. Koo nuu i e dōo donchu'ví koo kuvi é vē'xí e dukún kån ñi.

¹² Ntá tsi di'na dá kuvi un nti'i sá'á ne, ñi'vi ntó ne, tñin ña nto. Kada xení ña ni ntó. Ki'ñin ní'i ña ntó é kōto nteé ña nto vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. Tsu'un kutu ña nto viūtun. Ki'ñin ní'i ña nto ntā'a rei ni ñā tsiñu ka'nu i san ñi kuenta iñā i e ntákuinti'xe nto ko.

¹³ Kuan kōo ni'i nto itsi é ntaa nto ni ñā'a kuenta iñá ko.

¹⁴ Tsun rkó tsiñu nto vií nto é ña koo tú'vē nto di'na nté koo nantiko kōo nto é nada'an ntó kúñu ntó.

15 Tsí xu'ú ta'xi u tú'ün e dóo kuki'in inī ntó vata koo e nté uun ña ntaínchu'vi nto ña kuvi vií ña ni ntō, é nté ña kuvi ka'an ntée ña nto.

16 Ntá tsi ðivi ntō ne, dá'vī ña'a san nto dóvete, un tsi nté uva nto, ni ēní nto, nī ñavi'i ntó, nī ña dóo vá'a tiin ni'i ntō ði. Iō ntó ne, ka'ní ña nto.

17 Dá kanii ñūxiví san ne, ñá ntō kue'en ñá'a san nto kuenta iñá ko.

18 Ntá tsi nté uun idi ðiki nto ña kunáa.

19 Na kūtíi nto nima ntó ne, kuan kōo ni'i ntó ntuvi iña nto.

20 'Ntá tsi tē íni nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáa ne, kūtuni nto tsi e xée ntúvi é nantatsin ntí'i.

21 Kidáa ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kūnu ñá, ntaa ñá rki uku kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntii ña, kí'in ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ñá ku naxéé ka ña vi'i ña.

22 Tsí ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dóxo, tsí da mií é kūntaa ntí'i é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō.

23 ;Ntá'vi ide ñádí'i, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñadí'i, ña ntánatsísi i'xá i! tsí ña te kú've nto'o ña'a san, tsí uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a.

24 Iō ñá ne, ka'ní nuu ña ñā káa. Iō ñá ne, kí'in ní'i ña ña viūtun é tuku e túku ñuu dá kanii ñūxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i Xuva kō ne, kodo ntí'i ña ñuú Jerusaleen un tsi da nté ku é kūntaa ntúvi e xtúvi Xúva kō.

*Nté koo nainu xtúku u, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

25 'Kidáa ne, koo dóxo é kíni o núu ngántii, ni xōo, ni kímī san. Ñuxiví sa ne, dōo kúdana ña'a un ntíi ntíi ñuú san ne, dōo ú'vī ña e dóo donchū'ví koo kuvi ntute ñu'u kán é káka'an ñu'u.

26 Ña'a sán ne, kūví nuu ña e dóo ntaú'vī ña e ntádē kuení ña nee iña é kākuvī ñuxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é ió e dukún kán.

27 Kidáā ne, kiní ña tsí xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, nainú u mé'ñū viko nu'u e dóo ió ko é víí u é un ntí'í, e dóo kaxi'í nuu ka'nu u.

28 Te iñi ntu'u é kuān koo kuvi sá'a ne, nākuntáñī nto, ntaa ni'i nto dikí nto, tsí ntuví tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jésuu.

29 Kaka'an ñá kuenta iña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o da neé ka utun.

30 Tē íni nto tsí kanakōdó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vē'xi étsin ntuví ka'ni.

31 Dukuān né, tē íni nto é kuān koo kuvi sá'a ne, kutuni ntó tsi é vē'xi étsin ntuví é kadā kû'vé Xuva kō.

32 Nuú é ntaā i é un ntí'í sá'á kuntaa dí'na dá kūví ña'a, ña ntántoo vevii.

33 E dukún kan ni ñūxiví sa ne, ntí'í, ntá tsi tú'ūn é kāká'an u ne, da mií é kuntaa.

34 'Kuenta tsí víí nto. Ñá ku dā vá'a ntō é na ntūka'xi nima ntó é víí nto é kīni kaa. Ñá ku nakuinī nto kúñu ntō é kada ki'vi ntō. Ñá ku ntē dúkuan kadā kuení nto nee é kantio nto ñuxiví a, vata koo é ña da née inī nto xee ntúvi tsikan,

35 é vata kaa chitō. Tsi vé'xi nti'xe ntuví tsīkan iña un ntí'í ntí'í ña'a san, ña ntoo da kaní dū'va ñuxiví a.

36 Na kōo tú'vē ntó ne, nguentúvi tsi ka'an ntâ'ví nto vata koo é nakáku nto é un ntí'í nūu i é kuān koo kuvi, vata koo é kūvi xee ntó nta'a ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatī —ka'an Jésuu.

37 Ntuví ā ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san. Niñú a ne, rkí uku é nani Olivu kañē'e ña.

38 Tévāā du'va tsi ntáxee ntí'í ntí'í ña'a san má ukún kán é kīni ña é kāká'an Jésuu.

22

Dā nátaká nuu ña'a san é ntukū nuu iní ña nté koo t̃n ña Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ E xée ẽtsin viko da ntaé'xí ña tañú'ũ é ña kadáka u'xen ía. Viko s̃á'á ne, é naka'ãn ña Israeé san nté ẽ nakáku Xuva ko ña dā ntáka ña ñuú Egítõ.

² Kidáá né, tō'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu, tsi ntaú'vĩ ñá ña'a san.

³ Kidáá ne, kúkĩ é ña vá'ā san nima Júda, ñá nani Iscāriote, ña é uun ña'a uxuvi ñá'a pustrú san.

⁴ Ña s̃á'á ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'õ dutu ní ñá odo nūú iní ukún k̃an, nté koo vií ña é ntāda ña kuenta Jesúsú ntá'a ña.

⁵ Kidáá né, dōo diní ña. Xé'e ñā xu'u ña é kuē'é ña diu'un Júdā san.

⁶ Divi ñā dí ne, xé'e ñā xu'u ñá ne, dā éni ntu'u ña ntukū nuu iní ña nté koo ntada ña Jesuu kuénta ntá'a dutu é nté xoxó kiní i.

Dā xee ntúvi é k̃á'xí ña tañú'ũ é ña kadáka u'xen ía
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Kidáá ne, xée ntūvi é k̃á'xí ña tañú'ũ é ña kadáka u'xen ía ne, divi tsi ntūvi dí ne, kantio é ka'nĩ ñá a le'ntu iña vikó san.

⁸ Kidáá né, taxnūu Jesúsú Pedru ní Juaán san, kaka'an ña:

—Kue'ẽn ntó, kūtsoo tú've nto é k̃á'xi o iña viko san —ka'an ña.

⁹ Divi ñā né, tsixe'e ñā:

—¿Mí'i ntū ntio nto é k̃āda vá'a nti? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Te kūkí'vi nto ñuú san ne, nani'i ta'an nto úun ñatī, ñá ni'i uun xoó ntute. Kuntik'in ntó ña un tsi nte nú vi'i mí ntí'vi ña ne,

¹¹ dá ká'an ntó nī tó'o vī'i san: “Katsixe'ē Mastrú san nto: ¿Mí'i ntu vā'á o mí kūvi ka'xí u nī pustrú ko iña vikó san?”, kuan kōo ka'an nto.

¹² Kidáā né, nañē'e ñá nto uun ne'u vi'i ka'nu mí odo nti'i ta'an san mí iō tu've ne, ikan kāda vá'a nto é kā'xi o —ka'an ña.

¹³ Kué'en ñā né, nāni'i ntí'xe ña un nti'ī é kākā'an Jésuú ne, dā de vá'a ña é kā'xí ña kuenta iña vikó san.

¹⁴ Dā xee úra í ne, Jesuu ní pustru ñá ne, kántōo ña nú mesa kan.

¹⁵ Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Ñá tē nté kaa ntio ko é kā'xí dad;í ú ni nto viko sá'a di'na dá kūví u.

¹⁶ Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ká ña ka'xí ka ú iña viko san un tsi da nté kūntaa é un nti'ī iña Xuva ko mí kadē kú've ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, kí'i ña e'xin é ñu'u ntute tinti'ó ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'ā ne, dá ko'o dava nto ni tā'an nto xe un xé un ntō.

¹⁸ Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tinti'o un tsi da nté kí'xi Xuva ko, kíxkada kú've ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kí'i ña tañú'ū san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña é kā'xí ña, kaka'an ña:

—Sá'ā né, kūñú ko é ntūvi kuenta dóxi'í kān kuenta iña nto. Vii nto sá'ā vata koo é naka'an ntō ko nté o dé u kuenta iña nto —ka'an Jésuú san.

²⁰ Kuan o dé ña ni e'xin san di dā kuvi é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sã'á ne, núu ī é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é kãti ú ñĩí ko kuenta iña nto.

²¹ Ntá tsi vevii ne, ñatīi, ña diko xu'ú ko ne, tuví dadīi ña nī ko nú mesá sa.

²² Vevii ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatīí ne, da miī é kī'ín u itsi e tá'xi Xuva kō, ntá tsi ;ñā ntu ntá'vi ide á ñatīi, ña é diko xū'ú ko san! —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, eni ntu'u ñā ntátsixe'e tā'an ña xe un xé un ñā:

—¿Xoō ntu ñá'a, ña diko xū'u ñá san? —ka'an ña.

¿Xoó ntu é dií ka nuu á'vi i?

²⁴ Kidáa ne, ntánatiin ñā kuenta iña i xoo é dií ka nuu á'vi i, te kuinī ña.

²⁵ Ntá tsi kaka'an Jésuu:

—Rei iña ña túku ñuú san ne, dōo ntádē kú'vē ñá iña ñá ñuú ña. Ntá tsi ntáka'an mí ñā e dōo vá'ā ó de ña ni ñā'a ña.

²⁶ Ntá tsi ðivi ntō ne, ñá ku kuān xkoó de ntō. Dā xóo ká ña'a nto, ña dōo nuu á'vi i ne, na viī ña vata tsi kaa uun ña kuetsī, ña é kui dutsi i. Xoo é kade kú've i ne, na viī ñá vata kaa ña é kaxntīi.

²⁷ ¿Xoó ntu é dií ka nuu á'vi i kuan: ña tuví ntu nú mesá san ne, ō ña katsu'un ko'o? ¿Ñā ntu te ñá tuvi nú mesá san? Ntá tsi xu'ú ne, vata kaa ña katsu'un ko'o san kaa u é tuví u ni ntō.

²⁸ 'Dīvi ntō né, niī kuē'en tsí ntuvi é ntoo nto nī ko dá kanto'o kó da nēé ka nuu i.

²⁹ Xu'ú ne, ta'xi ú itsi é kadā kú'vē ntó vata ō tá'xi uva kō é kada kú've u.

³⁰ Mí kadē kú'vé u ne, dadīi tsi ko'o ká'xi o ni ntō nú mesá ko. Kuan koo kuntōo nto é kadā kú'vē nto iña uxuvi táta ña Israeé san ði —ka'an ña.

*Dá kakā'án Jesuu é ká'án Pedru tsi ñá ini ñá ña
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

³¹ Sá'a kaka'an Jésuu:

—¡Aí, Simuun! Koton tsí tó'ō e ña vá'ā san ne, kaikan o é kīdí nuu o vatā ó de o nī trigu.

³² Ntá tsi xu'ú ne, é ikán u kuenta iña o vata koo é ña xtuvín miin é kakuinti'xe o. Divín né, te ntiko kōon é kuinti'xe o kó ne, xntiin ení o vata koo é dií ka kuinti'xe ña di —ka'an Jéssu ni ña.

³³ Kaka'an Símuún san:

—Tō'ō, é iō tu've u é kī'in u ni nto, kuān te viútun, kuān te dóxi'í kán di —ka'an ña.

³⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jessu, kaká'an ña:

—Pedru, kaka'an u ni ō tsí veví ne, di'na dá kāna lí'xī sán ne, úni ito ka'an tsí ñá inín ko —ka'an ña.

Dā xee ura é kōto nteé ña Jessu

³⁵ Kidáā né, tsixe'e Jéssu ña ntiní'i ñā:

—Dā táxnūu ú nto é kī'in nto e nté itin ntó ne, nté ññ e kañú'u diu'un nto, nté ntí'xen ntó di, ¿vá neé ntu kunaá nteē nto? —ka'an Jéssu.

—Ñá tē nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáā ne, kaka'an Jéssu:

—Ntá tsi veví ne, nadama. Xoo é iō itín i ne, na kuīdo ñá, ni ññ é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuvi káa i ne, na nadiko ña kūtuun ñá ne dá kuīn ña káa ña.

³⁷ Tsí kaka'an u ni ntō tsí kantio é kūntaa ntí'i é kākā'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vatā ó de ña nī ñá iō kuetsí i”, ka'an. Tsi é un ntí'í é ūve na'a kuenta iñá ko ne, kuetsi é kūntaa ntí'i —ka'an Jéssu.

³⁸ Ña ntiní'i ñā ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a iō uvi káa —ka'an ña.

Divi ñā ne, kaka'an ña:

—Xée ō tsi sá'ā —ka'an ña.

Dá kākā'an ntâ'ví Jessu má utun Getsemanii
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kidáā né, kīi Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ōlivu vātā xkoó ini ña. Ña ntini'i ñā ne, ntántikin ñá ña, kue'en ña.

⁴⁰ Dā xee ña íkān ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Kantá'vī ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

⁴¹ Kidáā ne, kīi nteé xio Jesuu, kué'en ika ñā vata kaa mí nakuíta ō xuu. Nákunchiti ñā é ka'an ntâ'ví ña.

⁴² Kaka'an ña:

—Ūvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'o kó nuu i sá'a. Ntá tsi ña víí nto é ntio kó, tsi é ntio mii ntō —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, vé'xi ūun ánjē iña Xuva ko é xntii ña ñā.

⁴⁴ É kuān nte kantó'o ña ne, nī kué'en ini ña kaka'an ntâ'ví ña ne, uun tsí katoó na'nu nte nú'u kan tīn ña é vata ito niñi.

⁴⁵ Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, nákontĩsí ña, kue'en ña mí ntoo ña ntini'i ñā. Divi ñā ne, e ntákidi ña, tsi dóo kunta'xa iní ña.

⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Nté kui kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáñī ntó ne, dá ka'an ntâ'ví nto vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

Dā tñn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kaka'an dúkuan Jesuu da xée ñá'a san é ña te da dií ña. Ña é nanī Júdā, ña é kuvi ūxuvi ñá'a pustru ñā ne, odo nuū ña vé'xi ña nuu ñá'a san ne, dā xee ñá mí tuví Jesuú san ne, dā é'xi ña xu'u ña.

⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Xo'ōn, Júdā, ¿vá xū'u ntu kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi? —ka'an ña.

49 Ña ntántoo ni Jēsuú san ne, ntaíto ña nee é kuvi ne, tsixe'e ñā:

—Tō'ó, ¿ka'ní nuu ntú o ñā káa san? —ka'an ña.

50 Uun ña'a ñā né, ntuku kui'í ñá ña kade tsiñu iña tó'ō dutú san, ē'nté ña lo'xo kua'a ña.

51 Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Na koo mii nto ñā. Kuan tsi koo na kōo —ka'an ña.

Kidáā ne, tñn nta'a Jēsuu ló'xo ña kade tsiñu san ne, ntuvá'a.

52 Kidáā ne, kaka'an ñá nī tó'ō dutu ni ñá odo nūu ini ukún kan, ni ñatā san, ña xee é tñn ña:

—Divi ntō ne, odo nto káa ni ūtun, é vāta te ña du'ú u.

53 Da itúvī ú ni ntō utén utén ini ukún kán ne, ntē ña ni tñn ntá'a ntō ko, ntá tsi ura í e dóo neé sa ne, divi ūra i é kāduku ntée nto e ntáde ntō nuu i é kñi kaa —ka'an Jēsuu.

Dá kakā'án Pedru é ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Kidáa ne, tñn ña Jesuu, kué'en ni'í ña ña nú vi'í dutu ñá odo nūú san. Kué'ēn Pedru, kántikin íka íka tsi ñā.

55 Ikān t'ivi ña ñu'u nu kí'í kán ne, da túni ña ntíkō diñi nchú'ūn san. Kátūvi Pedrú san ni ñā di.

56 Kidáā né, uun ñad'í, ña é kade tsiñu sán ne, iní ña é ikān tuví Pedrú san nchú'ūn san katúni ña ne, íntē'á ña ña ne, kaka'an ña:

—Ña sā'á ne, dadii íka ña ni ña tsikan —ka'an ña.

57 Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ū ña, kaka'an ñá ni ñad'í san:

—Xu'ú ne, ñá iní u ña é kaka'an ntó san —ka'an ña.

58 Dā kú e ví'i ne, é tūku ña'a íni ña ña ne, kaka'an ña:

—Dìvīn né, kakuini'i o ña tsikan —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an ña:

—¡Ñā'á ni san! Ña te dívī ú —ka'an ña.

59 Dā kúvi uun urá ne, é tūku ña kaka'an ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí ña sā'á ne, dadii íka ña ni ña tsikan, tsí dadii ñuu ña ñuu Galilea —ka'an ña.

60 Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ñá íní u nee é kākā'an nto —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i dá kakā'án Pedrú ne, kāna tsi lí'xī san.

61 Kidáa ne, xkokōtó Jesuu, mí tuví Pedru. Kidáa ne, nánū'ú Pedru íní ña nté o kaka'an Jesuu ni ña tsí di'na dá kāna lí'xī sán ne, úni ito ka'an ñá e ñá ini ñá xoo ñá'a ña.

62 Kidáa ne, kíi Pedru kí'i kán ne, dōo éku ña.

Dā narkínteē ñá Jesuu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Ñatí, ña ntáde kuenta Jesuú ne, nārkínteē ñá ña ne, ē'ní ña ña.

64 Édí ña ntuxnúu Jesuú ne, dā ntáka'an ñá ni ña:

—Ká'ān ve, ¿xoo ntu é'ni i o? —ka'an ña.

65 Dōó titín ka nuu i é ntáka'an kíni ña ni ñā di.

Dā intítsi mē'ñu Jesuu nuu ñá tsiñu i

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Dā tuví san ne, nátaká nuu ñatā ña Israeé san nī tó'o dutu ní mastrú leí san. Kue'en ní'i ña Jēsuu mé'ñu ña tsiñu na'nu i ne, dā íkān tsíxe'e ña ñā:

67 —Ká'an é nuu é ntaā i te Cristu ntí'xen —ka'an ña.

Dìvi ñā né, kaka'an ña:

—Te kākā'an u tsí dívī ú ne, ntē ña kuintí'xe nto ko.

⁶⁸ Te tsixe'e ú nto dí ne, ntē ña nantiko koó nto é ká'an u.

⁶⁹ Ntá tsi un tsi nté vevíí ne, xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña é dií ka ka'nu kue'en —ka'an ña.

⁷⁰ Kidáā ne, un ntíí ntíí ña tsíxe'e ña ñā:

—Kidáa ne, ¿divi ntūn é i'xá Xuva kō kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú:

—Mii xntō ntáka'an ntó nee ñá'a u —ka'an ña.

⁷¹ Kidáā ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'í ntū kantio ká kō ña é ká'an ntaa? Tsí tutun mii ko téku ko e kéne ña kaka'an ña —ka'an ña.

23

Dā intútsi mē'ñú Jesuu núu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kidáā ne, un ntíí ntíí ña nakuntáñi ñá ne, dā kue'en ni'í ña Jesúsú ntá'a Pílatu.

² Ikān éni ntu'u ña da'ví ña ña dovete, ntáka'an ña:

—E ní'í ntí ñatíi sa'a é kanativí ñá ñuú ntí. Kaka'an ñá tsí ña vá'a o e ntá'ví ntí diu'un xōo íña ñuú Romá san. Kaka'an ñá di tsí divi ña é Cristu ñá, divi ña é kuvi ña reí di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, tsixe'e Pílatú san Jesuu:

—¿Vá divin ntūn é kūvin Rei íña ñá Israeé san? —ka'an ña.

—Mii xnto káka'an nto —ka'an Jesúsú.

⁴ Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni tó'ō dutu ní ña'a san:

—Ñá kánani'í ko kuétsi ñatíí sa'a —ka'an ña.

⁵ Dā dií dií ka xío ntii ñā'a san, ntáka'an ña:

—Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñā'a san nchú'un é kanañe'e ñá kaníi ñuú Judeá ne, nté ñuú Galileá ne, un tsi nte í'a di —ka'an ña.

Dā int̄tsi mē'ñú Jesuu nuu Heródē

⁶ Dā téku Pilatu sá'a ne, tsixe'e ña te ñat̄í sa'á ne, ña ñuú Galilea ña.

⁷ Dá kakā'an ña tsí ðivi ñūu ñá ne, taxnūu ña ña nta'a Heródē, ña tsiñu na'nu i ñuú Galilea, tsí tuví ña ñuú Jerusaleen ntúvi tsikan.

⁸ Dā íni Heródē san Jesúsú ne, dōo diní ña tsí e t̄t̄in ntuvi é ntio ña é kinī ñá ña, tsi téku ña e ntáka'an ñá'a san íña ña. Ntio ña é kinī ña é víí ña nuu i e dōo ka'nu.

⁹ Dōo tsixe'e ña ñā, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsí Jesuu.

¹⁰ Ikān ntāñi tó'ō dutú san nī mastrú leí san, e dōo ntátsi'i kuetsi ña ña.

¹¹ Kidáā ne, Heródē san ni sntadun ñá ne, dē xení ña ni Jesúsú. Nārk̄inteē ñá ña ne, naxnūu ña ña du'nu e dōo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidáā né, nataxnūu xtuku Heródē san ña nta'a Pilatú san.

¹² Ntuvi tsikán ne, dōo vá'ā o tiin Pilatú san ni Hēródē sán, kuān te ntuvi dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dā ntúvi kuenta Jesúsú é kuvī ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidáā ne, Pilatú san ne, nātaká nuu ña nī tó'ō dutú san, nī ña tsiñu i, ni ñā'a sán ne,

¹⁴ dá kakā'an ñá ni ñā:

—Ðivi ntō é vēxn̄i'í nto ñat̄í sa'á nta'a kó ne, ntáka'an nto tsí kanat̄ivī ñá ña'a san, ntá tsi xu'ú ne, tsixe'e'ú ña nuu ntó ne, ñá ni naní'í nt̄i kuétsi ñā nté uun nuu i vatā o ntáka'an nto.

¹⁵ Nte Heródē ña ni naní'í ña kuétsi ñā. Dukuān é nataxnūu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsí ña té neé ni ide kue'en tsí ña é kuvī ña.

¹⁶ Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an Pilatú san.

17 Tsi dá kakūvi viko sá ne, da miī é nakāka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñu'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntīi ña.

18 Ntá tsi kuédadii tsī éni ntu'u ñā ntákachu'u ña:
—¡Ka'ní nto ña sá'á ne, nakāka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

19 Barabaá san ne, nuu kutu ñā, tsī idé ña du'xen nī ña ñuu í ne, ē'ní ña ña'a.

20 Pilatú san ne, ntīo ña é nakāka xaa ña Jesuú ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san.

21 Ntá tsi dií dií ka ntīi káchu'u xtúku ña:
—¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! ¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

22 É kuvī ūni íto kāka'an xtúku Pilatú san:
—¿Nee iñá ntu é kīni kaa idé ña? Tsī ña kánani'í ko kuétsi ñā é kuétsi é kuvī ña. Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an ña.

23 Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntīi ña ntáka'an ña tsī da miī é na nākuntée ña ntiká krusí san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kūvi idé ña ni'í ña é ntio ña.

24 Pilatú san ne, idé ña vatā o ntáka'an ñā'a san.

25 Nakáka xaa ña ñatīi, ña nuu kutu viutun san kuenta iña i é idé ña du'xen nī e é'ní ña ña'a sán di, ntá tsi ntāda ña kuenta Jesuú san nta'a ña'a san vata koo é viī ñá ni ña nee é ntio ña.

Dā intée Jesuu ntikā krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Dā kue'en ni'í ña Jesuu é na xnteē ñá ña ntiká krusí ne, tīn ña uun ñatīi, ña ñuú Cirene, ñá nani Sīmuun, ñá vé'xi uun rantsu. Kuétsī é idé ña'a san ña é kunī'í ña krusí san é kuntīkin ñá ata Jesuú san.

27 Ñá tē nté kaa ña'a ntántīkin ñá ña ne, ñá te da dīi ñádī'í san dóo u'vi ntákuvi ña, ntaéku ña kuenta iña Jesuu.

28 Dā íto Jesuú san ñadī'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñadí'í Jerusaleen, ñá ku ntē dúkuan ēku nto kuenta iñá ko, ntá tsi kueku nto kuenta iña mii nto ni i'xá nto.

²⁹ Tsi vé'xi ntūvi é kā'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuvi kóo i'xá i, nī ña é ña ni ñú'u i'xá i i'xi i, nī ña é ña ni natsitsi i'xá di”, koo ka'an nto.

³⁰ Kidáā né, kani ntu'u ñā'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutāvi núu ña é kunuu xū'u ña.

³¹ Ntá tsi te kuan ō ntáde ni'i ña utun xi'ī sán ne, ¿ntē ntú koo vií ña ni ūtun itsí san kuan? —ka'an Jésuú san.

³² Kue'en ní'i ña ūvi ña'a ña kini ntáa é dādii ka'ní ña ña ni Jēsuu.

³³ Dā xee ñá xuku é nani Xkīdiki Ntíxi sán ne, ikān nāxnteē ñá Jesuu ntíkā krusi, ní ntuvi ñá'a ña kini ntáa san: uun ña ne, diñi kua'a Jesuu intée ña; uun ña ne, diñi datsin ña intée ña.

³⁴ Jésuú ne, kaka'an ña:

—Ūvá, kada ka'nu iní nto ni ñā, tsi ñá ini ñá nee iña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nārkínteē ñá doo Jésuu xoo é kūvi vií i ni'i i.

³⁵ Ña'a sán ne, ntáñī ña, ntaíto ña ne, un tsi nté ña tsiñu i san ntánarkínteē ñá Jesuu, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, nakākú ña tuku ña'a. Vi'i a vé ne, na nakākú mii ña kúñu ña, tē nuu é ntaā i é Cristu, ña é nakaxnúu Xuva kō —ka'an ña.

³⁶ Sntadún san ne, nārkínteē ñá ña. Xée ētsin ña ne, xé'e ña ntīdi íá é kō'o ña.

³⁷ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Te divīn é Rei iña ñá Israeé ne, nakākún miīn kúñu ō —ka'an ña.

³⁸ Nteé letra díki krusí san é kākā'an tú'ūn griegú, ni tū'ún latiín, ni tū'ún hebreu, kaká'an: “Ñā sā'a é Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁹ Uun ñā'a ñā du'ú san, ñā nteé ntiká krusí san ne, kaka'an ñā:

—¡Tē nuu é ntaā i é Cristún ne, nakākún miin kúñu ō ne, nakākún ntī dī! —ka'an na.

⁴⁰ Ntá tsi ñā uun ñā'a sán ne, kaka'an ñā ni tā'an ñā:

—¿Ñā kau'vī ntú o Xuva kō? Tsí divīn né, divi tsi nūu i kantó'o o dī.

⁴¹ Ntá tsi xo'ō né, iō nuu i e ntánto'o kō, tsi ntantá'vi o kuetsí kō e ntúku nuu ō. Ntá tsi ñā sā'á ne, ñā tē neé kue'en tsí ni íde ñā é kīni kaa —ka'an ñā.

⁴² Kidáā ne, kaka'an ñā:

—Jesuu, na naka'an ntō kó tē xee nto mí kadā kú'vē nto —ka'an ñā.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ō tsí vevíi kutūvín dadīn nī ko mí ntántoo ñā kuínti'xe i, ñā é xī'i —ka'an ñā.

Dā xī'i Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Un tsi nte da ká'ñu ntuvi ne, un tsi nte kaeku uni kuáa ne, kūneé da kanīi ñūxiví sa.

⁴⁵ Kūnee ngántíi san. Uvi dāvā ntíi dôxi é rkāa nuu ini ukún ka'nu kán.

⁴⁶ Kidáā né, un ntīi tsī káchu'u ntāa Jesuu, kaká'an ñā:

—¡Ūva, ntada ú kuenta nímá ko nta'a nto ve! —ka'an ñā.

Dā kúvi kākā'an ñā sá'a ne, xī'i ñā.

⁴⁷ Dā íni tó'ō sntadun ñā ñuú Romá san nté ō kúvi ne, kaka'an ñā tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kaka'an ñā:

—Nuu é ntaā i é ñatīí sa'á ne, dōo va'á ña; ña túvi kuētsí ña —ka'an ña.

48 Un ntī'i kue'en dú'va ña ntaíto neé kuvi ne, kúnū'ú ña, koó dā ntaxé'e ña nta'a ña nima ñá e dóo u'vi ntákuvī ña.

49 Un ntīí ntīí ñá ini Jesuú, ni ñadī'i, ña ntántikīn ñá un tsi nte ñúu Galileá ne, intáñi ika ñá, ntaíto ña nté o kúvi.

Dā inuu ntú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Uun ñatīi, ñá nani Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea é kāduku ntée ñuú Judeá ne, dōo va'á ña'a ña. Úvē ta'an ña ña tsiñu na'nu i san iña ñá Israee.

51 Ña sá'á ne, kantétu ñá amá xee ntúvi é kadā kú'vé Xuva kō. Ná ni kui dadī ña ni ña tsiñu i, ña nguī san.

52 Dīvi ñá ne, kué'en ña, kūkoto ña Pilatú san é ntākan ña kúñu Jēsuu.

53 Kidáā ne, nanúu ña ña ntíká krusí san ne, dā náxnúu ta'án ña ña doo kui'xin e dóo va'á ne, dā kukú'xi ña ña iní ñañā mí kántii iní xuu, mí vāta kunuu ntú'xi ña'a.

54 Ntúvi tsikán ne, ntúvi e ntáxio tú've ña é kuiñi ntú'u ntúvi é iō dá'na san.

55 Ñadī'í, ña vexní'i Jēsuu un tsi nte ñuú Galileá ne, kué'en ñá né, dā íto nuu ña ñañā san, ntaíto ña nté o kanúu kúñu Jēsuu.

56 Kidáā ne, kúnū'ú ñá ne, da de vá'a ña ntute cho'o vîdin e dóo vá xkonuu, ni ū'xen xukú san dī. Kidáā ne, íntoo da'na ñadī'í san ntúvi dá iō dá'na san, vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō.

24

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ntuvi dá naki'i o vīté san ne, kué'en xtuku ñadří san nú ñaña Jēsuu, ni'i ña cho'o vīdin é de vá'a ña.

² Dā xee ñá ne, iní ña tsí xuu é itávī núu nú ñaña sán ne, é xīo nakutúvi.

³ Kúkří'ví ña, ntá tsi ña ni naní'i ka ña kúnū Tó'o ko Jēsuu.

⁴ Koó dā kúdu'va ña. Ntē ñá iní ka ña nté koo vií ña. Kidáā ne, da née iní ña iní ña uvi ñatīi é ntañi etsin ña nuu ña. Ń'u'u ña doo kuí'xin é kāxi'í nuu kue'en.

⁵ Ńá tē nté kaa u'ví ñadří'í san, naxkā'nu ntei ña diki ña nte űú'u kán. Ntá tsi ñatīi san ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu nto ña é kántíto san mé'ñū ña xi'í san?

⁶ Xóxō ñá i'a, tsi e ntóto ña. Naka'an ntō nté o ka'an ña dá itúvi ká ña űuu Galilea.

⁷ Divi ña é vēxkúvi ña ñatīi ne, ka'an ña é da mií é ntūvi ña kuenta ntá'a ñá iō kuetsí i é na xnteē ñá ña ntiká krusi kan. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'i ñá ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñatīi san.

⁸ Kidáā ne, nánū'u ñádří'í san iní ña tú'un é kākā'an Jēsuú san ni ñā.

⁹ Dā ntáka ña nú ñaña sán ne, ntántaa ña un nti'i sá'á ni ű'xi ĩn pustrú san, ni ña nguii sán di.

¹⁰ Ńa ni'i tú'un iña pustrú san ne: Maria Madálena, ní Juana, ni María, di'i Sántiaú san di, ni ñadří'í, ña nguii san.

¹¹ Da ntáka'an ñádří'í san, kuiní pustrú san da téku ña. Ntē ña ni kuintí'xe ña.

¹² Ntá tsi Pedrú ne, kīi ña, koó da kaīnu ña kue'en ñá nú ñaña san. Dā íto nuu ña iní i kán ne, koó da

miī sá doo kui'xín san íni ña. Kidáā ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kān. Koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi.

Itsi ñuú Emauu
(Mr. 16:12-13)

¹³ Dìvi tsi ntūvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu ku'é'en ña ñūú Emauu, ñuu é tuvī te ū'xi ñn kilumétru é un tsi nté Jerusaleen.

¹⁴ Ku'é'en ñā, ntántaa ña un nti'i nuū i e kúvi.

¹⁵ Nii dukuān ntatín ña ne, xée Jēsuú san, eni ntu'u ñā ntaíka dadii ña ni ñā.

¹⁶ Kuān te íni ña Jesuú san ne, ñá ni kutūni ña xoo ñá'a ña.

¹⁷ Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntu e ntántaa nto dā ve'xí nto ítsi kán? —ka'an ña.

Íntāñí nta'xa ñā.

¹⁸ Uun ña'a ña, ñá nanī Cliofá san ne, kaka'an ña: —¿Vá xīo ñuú ntu vé'xi nto e ñá ini nto nté ō kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Ntē ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta iña Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Dìvi ñā ne, ña é ka'án naa Xuva ko ña. Dōó iō ña é vii ña; dōó ini ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ūn ntíí ntíí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san nī ña tsiñu i sán ne, ntāda ña ña kuentá vata koo é na kuvī ñá ne, xnteē ñá ña ntiká krusi kan.

²¹ Ntí'í ne, ntantétu ntí é ñi ñā é nakakū ñá ña Israeé san. Ntá tsi vevii ne, é kúvi uni ntúvī é ita ntí'xin un nti'i sá'a.

²² Iō ñá dī'í, ña ntini'ī ntí ne, dā kúdu'va ntí nuu i e ntáka'an ña. Tsí tevaá du'va tsi ñe'e ña nú ñañā san.

23 Ntá tsi ña ni naní'li ña kúñu Jēsuú ne, ntiko koō ña, náxee xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ñā tsi xée ánjē san nuu ña. Ntáka'an ánjē san tsí Jesuú ne, kantító ña.

24 Kidáa ne, iō ñā ntini'li ntí ne, ñé'e ñā nú ñañā san, ixkoto ntódo ña. Iní ña vatā o ntáka'an ñádř'í san ne, ntá tsi ña ni iní ña Jesuu —ka'an ña.

25 Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Neé ntu diki diki nto é ña ni kuintí'xe nto é un ntí'í e ntáka'an ñā ka'án naa Xuva ko?

26 ¿Vá ñā ntu te kantío é ntō'o Cristu, ña táxnuu Xuva kō, di'na dá kué'é Xuva kō é kodo nuū ña? —ka'an ña.

27 Kidáa né, eni ntu'u ñā nañé'e ñā ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kuēnta iña ña. Eni ntu'u ñā nté tutu é de vá'a Muiseé ne, ni un ntí'í tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko.

28 Dā xee étsin ña ñuú mí kř'in ñā ne, íde Jesuú vata tsi te kř'in ka ña itsi kán.

29 Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuvī ntó nī ntí tsí e kuáa vevii. E dóko sā kúnee —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en Jēsuu é kuntoo ña ni ñā.

30 Dā intóo dadii ña ni ñā nú mesa kán ne, kī'i Jesuu tañú'ū ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Dā kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dā tsí'í ña nta'a ña.

31 Ura dú'va tsi i náxi'li nuu ñā ne, kūtuni ña tsí dīvi ñā é Jēsuu. Kidáa né, ntoko ñu'u mii Jēsuu.

32 Kidáa ne, ntáka'an ñā xe un xé un ñā:

—¿Ñā ntu te ntáa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñā ni ko dā vé'xi o ítsi kán, dá kanañē'e ñā kō tú'un Xuva kō? —ka'an ña.

33 Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntíko koō ñá, kúnú'u xtuku ña ñuú Jerusaleen, mí nāni'i ta'an ña u'xi ñn ña'a pustru é nātaká nuu ña ni ña ntini'i ñā.

34 Ntáka'an pustrú san ni ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i e ntóto Jesuu. É ĩní Simuun ña —ka'an ña.

35 Kidáā ne, ntuvi ña ntántaa ña nté ō kúvi itsi kān ne, nté ō nákiní ña Jesuú dā kátsin dava ña tañú'ũ san.

*Dā ntii dító Jesuu mé'ñū pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

36 Ntoo dukuan ñā, ntáka'an ñá nuu i sá'a ne, da née ĩnī xñá ntii dító Jesuú san mé'ñū ñā, kaka'an ñá ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

37 Dōó u'ví ña. Ntádē kuení ña tē ntaíní ña ntati ñā.

38 Ntá tsi kaka'an Jesuú san:

—¿Nté kui kuān nte ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto?

39 Koto nto nta'a kó ni dī'ín ko. Dīvi tsí ú. Koto nto kó ne, tñn nta'a ntō kó dī, tsí te uun ntati ñā'a ne, ña túvī kúñu ĩ, nté xiki i vata kaa ú xu'u —ka'an ña.

40 Dā kúvi ka'an ña sá'ā ne, náñē'e ñá ña nta'a ña ni dī'ín ña dī.

41 Dā ĩni ña ntoo sán ne, naku'un dīnī nima ñá, ntá tsi koó dā ntákudu'va ña é ña ni kuintí'xe ña é dīvi ntí'xe ñā. Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Īo ntú kudii é kā'xi ó i'a? —ka'an ña.

42 Kidáā ne, xé'e ña ñā un sīn tsákā, kiti kádun nuu.

43 Kī'i ña né, dā é'xi ña mé'ñū ña ntoo san.

44 Kidáā ne, kaka'an ña:

—E kúvi kó ne, divī é kāka'án u dá tūvi dukuan ú ni ntō. É kāka'án u tsí kantio é kūntaa un ntī̄ é ūve na'a tutu é de vá'a Muiseé san nī ña ka'án naa Xuva ko, ni tūtu é nanī Sálmū di, mi é kāka'an kuénta iñá ko —ka'an ña.

⁴⁵ Kidáā ne, náñē'e ñá ña é nakīni vá'a ña tú'un Xuva kō ne,

⁴⁶ kaka'an ña:

—Kuān ó uve na'a tsí Cristú ne, kantio é kuvī ñá ne, kantio é ntōto ña di tē kúvi uni ntúvi.

⁴⁷ Kantio é ka'an ntódo nto ni ñā'a san kuénta iña ñá kanī ñūú Jerusaleen ni dá kanī ñūxiví san di. Kué'e nto na kūtuni ñá'a san kuénta iña ña tsí da mī é kantio é natīvi iní ña kuétsi ña ne, dukuān ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā.

⁴⁸ Divi ntō é iní nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a.

⁴⁹ Kiní nto ve tsí xu'ú ne, taxnūu ú Espíritu Xuva ko kuénta iña ntó, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntōo xnto i'a ñūú Jerusaleén san un tsi da nté tē ni'i nto ntíi ntō é ta'xi Xuva kō —ka'an Jéssu ni ña.

Dā kuntáa Jesuu e dukún kán

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Kidáā ne, kue'en ní'i Jéssu ña ntīn'í'i ñā diñi ñūú san, un tsi nte ñūú Betania. Ntāni'i ña nta'a ña ne, dā náxnūu viko ña ña.

⁵¹ Nīi dukuan kánaxnūu viko ña ña ne, kīi nteé xio ña ña, kuntáa ña e dukún kán.

⁵² Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáā né, ntiko koō ña, kunú'u ña ñūú Jerusaleen e dóo diní ñu'u nima ña.

⁵³ Nīi kuē'en tsí ntuví ntoo ña má ukún kán, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

**Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú
Coatzospan
New Testament in Mixtec, Coatzospan
(MX:miz:Mixtec, Coatzospan)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275